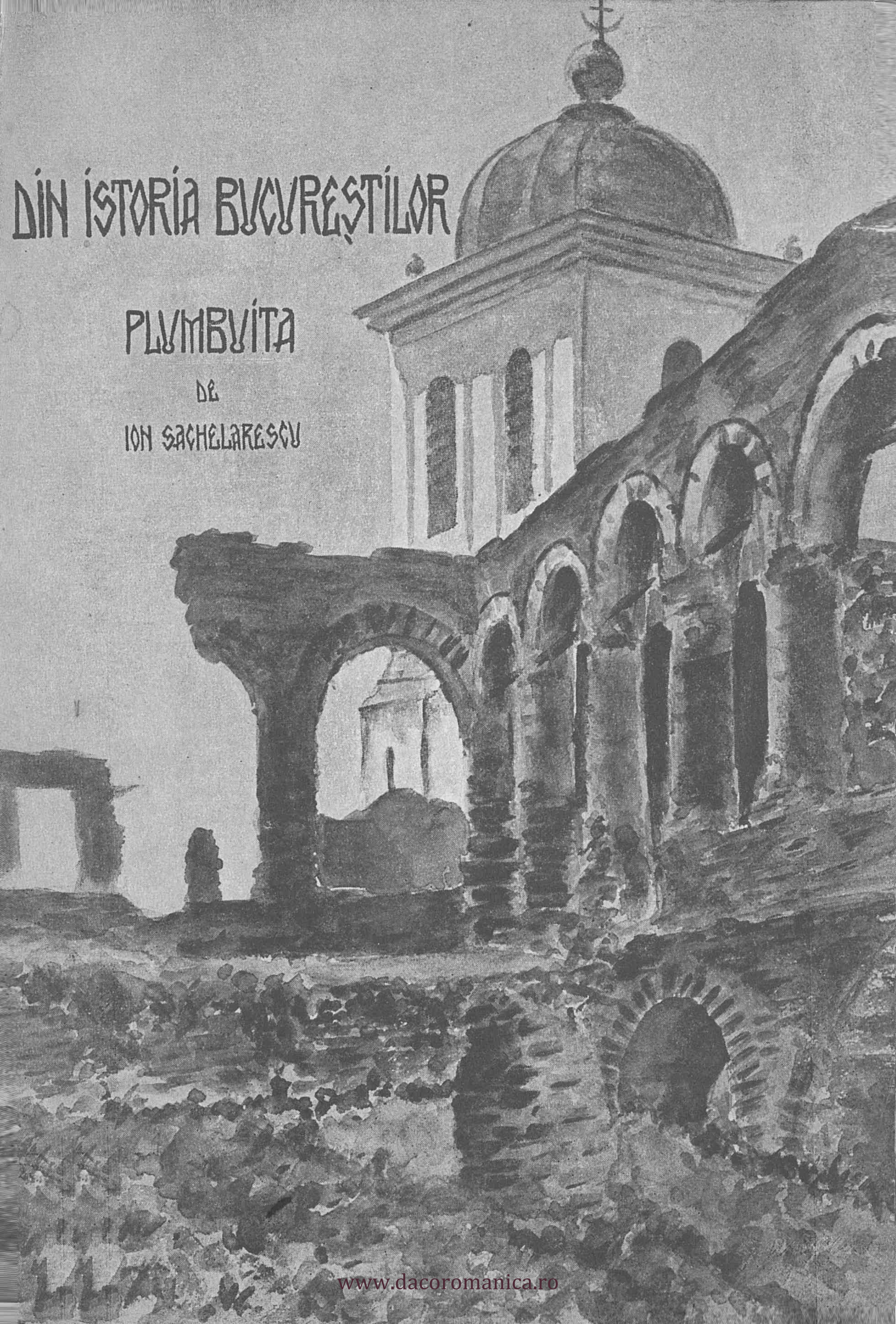

DIN ISTORIA BUCUREȘTILOR
PLUMBUITA
DE
ION SACHELARESCU

DIN ISTORIA BUCUREŞTILOR

PLUMBUITA

ION SACHELARESCU

DIN ISTORIA BUCUREŞTILOR
PLUMBUITA

O aşezare bisericească străbună.
O fostă cetate de apărare a Bucureştilor.
Un tezaur istoric al neamului.
O podoabă artistică şi arhitectonică a ţării.

BUCUREŞTI
1940

1. Plumbuita este una din vechile mânăstiri-cetăţi, care ne-a păstrat amintirea vremurilor trecute.

Incă din timpuri îndepărtate, pământul patriei noastre, a fost din belşug înfrumseţat prin evlavia creştină a străbunilor cu sfinte locaşuri de închinare: biserici şi mânăstiri. Voevozi, doamne şi domniţe, jupâni şi jupâniţe, boeri şi boeriţe, vornici şi spătari, etc. s'au nevoit a lăsa în istoria acestui popor creştin plăcut lui Dumnezeu, numele lor legate de fapte bune, în pisaniile bisericilor ridicate din credinţa lor profundă.

Incepând cu vechile bisericuţe de lemn, zidite din sărăcia poporului de jos, care ici şi colo se mai văd şi astăzi şi sfârşind cu falnicele biserici voevodale, ridicate adesea ca mulţumită adusă lui Dumnezeu pentru un bine dăruit de El, toate aceste sfinte locaşuri, alcătuesc istoria vie a trecutului nostru romănesc.

In bisericile şi mânăstirile noastre vechi, adevărate documente istorice, în pisaniile şi inscripţile lor, în arhitectura şi pictura lor, cât şi în mormintele pe care le cuprind, cetim pagină cu pagină istoria şi sufletul mare al strămoşilor. Deasemenea, cine va putea tăgădui că acestea, bisericele şi mânăstirile vechi, nu ne-a păstrat cea mai preţioasă comoră a trecutului: hrisoavele, pe baza cărora s'a scris şi se scrie istoria neamului nostru.

In arhivele lor cu acte vechi, s'au găsit hri-

soavele voevodale, de danii sau scutiri, întăriri sau ertări etc. din care am cunoscut noi: scrisul, cronologia, inima, iscălitura, precum şi întreaga fiinţă spirituală a voevozilor.

Pe lângă acestea, prin aşezarea lor în locuri alese, cât şi prin faptul că aceste mânăstiri vechi sunt înconjurate cu ziduri de cetate, se vede că au folosit şi ca locuri de refugiu şi de adăpost în multe şi grele împrejurări de vremi, străbunii noştrii salvându-şi între zidurile lor viaţa şi avutul [1]).

Iar una dintre aceste multe mânăstiri-cetăţi ce se întâlnesc bogat răspândite pe pământul nostru românesc, cu arhitectură specifică unei epoci de glorie, cu o istorie mănoasă până acum în parte doar cunoscută, cu o înfăţişare de martoră bătrână a unor vremuri de credinţă, este şi mânăstirea Plumbuita dela Colentina.

2. Mânăstirea Plumbuita este aşezată în partea de miazănoapte-răsărit a Capitalei, într'o regiune istorică.

Geografic, Plumbuita este situată în partea de miazănoapte-răsărit a Capitalei. Până mai acum câtăva vreme, ea era în afară de Bucureşti, care după cum ştim cu toţi nu era aşa de întins. Mai mult, în veacul al XVII-lea, în epoca lui Matei Basarab, cetatea lui Bucur îşi avea bariera la biserica Sibilelor azi biserica Sfinţilor de pe Calea Moşilor [2]).

In zilele noastre însă, Bucureştii, prin înmul-

1) *N. Dobrescu.* Istoria Bisericii Române pentru cl. VI second. ediţia 3-a revăzută de Pr. Ion Mihălcescu. Buc. 1922 p. 33.

2) *G. I. Ionescu Gion.* Istoria Bucureştilor Buc. 1899 pag. 580.

ţirea populaţiei, mai ales acum după războiul mondial, a cuprins nu numai Plumbuita dar s'a întins şi mai departe de ea.

Plumbuita, este aşezată în regiunea Colentinei, pe malul râului Colentina.

Atât pe vremuri cât şi astăzi, această mânăstire, încă din depărtare atrage atenţia şi admiraţia călătorului prin înfăţişarea sa de veche ctitorie domnească, înconjurată cu ziduri

Mânăstirea Plumbuita — vedere generală.

tari de cetate şi prevăzute cu crenele pentru flintă şi săgeată.

Aşezarea ei, este pe una din cele mai frumoase poziţii: pe un mic deal[1]) care domină mai toate cartierele mărginaşe Colentinei. Astăzi, acest

1) *George I. Lahovari.* Marele dicţionar geografic. Bucureşti 1899 vol. II. fasc. I. pag. 779. *Vezi*: *D. Frunzescu.* Dicţionar Topografic Buc. 1872 pag. 364 şi *C. Bilciurescu,* Monastirile şi Bisericile din România Buc. 1890 pag. 244.

deal este săpat aproape complect, rămânând neatins doar locul pe care este zidită mânăstirea.

Până în anul 1912, adică până a nu vinde Ministerul de Domenii vechea vatră a acestei ctitorii voevodale şi a nu se înfiinţa aci cărămidăriile care au sfredelit pământul înconjurător al bisericii, poziţia geografică a Plumbuitei era mult mai pitorească.

Cu toate acestea, tristeţea ce se întinde astăzi în jurul ei, se înbină armonic cu ruina zidurilor de cetate, arătându-ne acea situaţie condamnabilă a nepăsării sufleteşti de până acum faţă de această aşezare bisericească cu renume[1]) în trecut, iar astăzi un mare şi important monument istoric al ţării.

Colentina, partea de miazănoapte-răsărit a Capitalei unde este aşezată Plumbuita, este şi ea o regiune istorică.

Această parte de miazănoapte-răsărit a Capitalei, pe care este aşezată Plumbuita, poartă după cum am pomenit, numele de Colentina şi este o regiune de care se leagă multe amintiri din trecutul nostru istoric.

Prin situaţia sa strategică, această regiune dealungul căreia şerpueşte râul cu acelaş nume, Colentina [2]), odinioară foarte bogat în apă do-

1) *Dapontes*, un Grec vestit care a călătorit în veacul al XVIII pe la noi, descriind în versuri frumuseţea Bucureştilor, pomeneşte şi de renumele Plumbuitei: „Bucureştiul are sprincene; M-rea Radu Vodă şi Mihai Vodă, în loc de gene, Cotrocenii şi Văcăreştii, în loc de nas, Plumbuita, *renumitul* metoh al Xiropotamului". G. *I. Ionescu Gion* op. pag. 82.

2) Râul „Colentina, îşi ia naştere mai la vale de com. Bolovani aproape de cătunul Stăneşti jud. Dâmboviţa, merge în judeţul Ilfov şi se varsă în lacul Cernica şi de aci se scurge în Dâmboviţa". *George Lahovari* op. pag. 564.

vadă atâtea mori care au fost stabilite pe dânsa, a format una din cele mai de seamă poziţii de lupte pentru apărarea Bucureştilor de cotropitori.

Deasemenea, prin faptul că pe aci a fost calea ce ducea din Bucureşti spre Moldova şi din Moldova spre Bucureşti, ni s'au păstrat multe amintiri din trecut.

Iată câteva numai, din noianul de amintiri istorice pe care le redeşteaptă numirea de Colentina şi Plumbuita, multe altele în cine ştie ce arhive prăfuite aşteptând noi cercetători pentru a le da viaţă:

a) *La Colentina, sub zidurile mânăstirii Plumbuita, Matei Basarab dă prima lui bătălie eşind învingător.*

Matei Basarab, la început numit Matei agă de Brâncoveni, din rădăcină de Basarabi, ridicându-se împreună cu câţiva boeri ai săi împotriva sistemului neomenos de înpilare şi de biruri grele pusese pe ţară de voevodul de atunci Leon Tomşa [1]), câştigă încrederea tuturor. Astfel că după ce în 21 Iulie 1632, Leon Tomşa este mazilit, boerii vremii îl aleg domn al Ţării Româneşti.

Turcilor, nu le plăcu însă acest procedeu ca boerii să-şi aleagă singuri domnul şi ca urmare,

---

1) Leon Tomşa era fiul lui Ştefan Tomşa, fost domn în Moldova, pe care numai făgăduiala că va fi numit domn îl costase 140.000 lei, daţi camaicanului. In plus, cât va fi dat până ca simpla făgăduială să devie realitate.

A. D. Xenopol. Istoria Românilor din Dacia Traiană vol. VI Buc. 1928 p. 44.

De aci se poate deduce, ce biruri imense trebuiau să suporte bieţii noştrii strămoşi, pentru a acoperi sumele fabuloase oferite de cei ce doreau domnia.

Sultanul numeşte Domn pe Radu Iliaşi fiul lui Alexandru Iliaşi Domnul Moldovei şi trimite la Abaza paşă de Silistra, un imbrihor cu ordin să gonească neapărat[1]) pe Matei Basarab şi să instaleze pe cel numit de Poartă.

Şi porni astfel, Radu Iliaşi, cu mari întărituri de oaste alcătuită din turci, tătari şi moldoveni, spre Bucureşti, să scoată pe Matei din Scaun şi să-i ia locul ca unul care era numit de turci.

„Iară Matei-Vodă, spune cronica, dacă înţellesse că'ĭ vinŭ asupra, îndată-'şi strânse oştile şi puse tabăra pre marginea oraşului... Decĭ, *Când aŭ fostŭ la Octomv. 25 Sâmbăta, lovitu-s'au strejile din josu de mânăstirea Plumbuitei,* şi fură foarte răŭ înfrânţi. Iară a doua zi, Duminică, lovitu-s'aŭ toţi de faţă ; ĭară capetele oştilorŭ luĭ Mateĭ-Vodă, pre călăraşĭ era Tudosie spătarulŭ sin Vintilă dvornicul ŭ, i George spătarulŭ sin Lupulŭ logofătulŭ. Iară pre Roşii era Ivasco vorniculŭ Băleanulŭ, i Barbulŭ paharniculŭ Brădescu ; ĭară pre dorobanţĭ Oprea aga, ĭ Lupulŭ căpitanulŭ şi haina lui Matei-Vodă au fostŭ Arhanghelu-Mihaĭ, iară haina Radului Vodă au fost Orak Murcea, capulŭ Tătarilorŭ. Fost'aŭ răsboiŭ mare de dimineaţă până seara ; făcut'aŭ Tătarii mare navală în multe rânduri, câtŭ se amesteca unii cu alţii bătându-se totŭ cu săbiile goale, şi nimica nu putură folosi. Şi când fu în diseară, au dat Dumnezeu de aŭ fostŭ isbânda lui Matei-Vodă ; iară Radulŭ-Vodă au datŭ dosulŭ fugindŭ, cu mare spaimă şi cu capulŭ golŭ ; şi multe trupuri au căzutŭ josŭ de sabiă“ [2]).

---

1) *A. D. Xenopol* op. vol. VI pag 47.

2) *Istoria Tzerrei Romaneşti,* începândŭ de la descălecătoarea Românilor la Turnulŭ Severinulŭ ; şi dela supunerea lorŭ sub Radulŭ Negru, după trecerea lui din Ardealŭ aici în ţară, până la anulŭ

„Pre Turci încă nu i-au bântuitŭ, nimica, ci aŭ venitŭ cu steagulŭ împărătescŭ de s'au închinatŭ la Matei Vodă... iară Matei-Vodă încă s'au întorsŭ în orașŭ la scaunulŭ luĭ, dândŭ laudă mare lui Dumnezeu pentru căci l'aŭ izbăvitŭ de vrășmașii lui și ai țerreĭ" [1]).

Aci la Plumbuita, deci, în regiunea Colentinei, vedem din acest prețios expozeu istoric al cronicii, că marele Voevod Matei Basarab, a pecetluit și cu calitățile sale răsboinice dreptul la tronul țării.

Iată dar cum această parte a Bucureștilor, este o regiune istorică și despre care pe drept cuvânt s'a spus că „este amestecată cu sânge și oase de strămoși" [2]).

b) *La podul Plumbuitei depe apa Colentinei, ese Vodă Constantin, fiul lui Șerban-Basarab Voevod, împreună cu toți boerii de primește steagul de domnie.*

După sfârșitul domniei lui Matei Basarab, prin moartea sa în Târgoviște la 9 Aprilie 1654, boerii țării aleg în scaunul de domnie al Țării Românești, pe Constantin Voevod, fiul lui Șerban Basarab Voevod. [3])

7236 (1728 după Hristos) manuscrisŭ vechiŭ găsit în orașul Kișineu de Ierodiaconulŭ Daniil, când se afla akolo în surgĭunŭ cu răposatulŭ întru fericire Mitropolitulŭ Grigore) vol. II. București 1859 pag. 86—87.

La pagina 399, în notă jos, se vede că acest manuscris a fost întocmit de „Radulŭ Popeskulŭ mare vornikŭ și care s'au kăllugăritŭ în urmă".

1) Istoria Tzerreĭ Româneștĭ ...vol. II pag. 87. O expunere amănunțită asupra luptei marelui voevod Matei Basarab, dela Plumbuita, din 25—26 Oct. 1632, se găsește în lucrarea generalului *I. Anastasiu*: Oastea Română de-alungul veacurilor. București 1933 pag. 477, unde marele scriitor militar, arată și felul cum a avut loc aranjarea unităților de luptă în acea bătălie.

2) *Generalul Păltineanu*, în discursul rostit la Plumbuita în ziua de 21 Mai 1936, cu ocazia reînhumării unor oseminte vechi de ostași.

3) Istoria Tzerreĭ Româneștĭ ...vol. II pag. 100.

Poarta, în urma acestei unanime alegeri din partea boerilor pământeni şi ca să nu se mai dea loc din nou la turburări din care nu ştiau cum aveau să iasă lucrurile, întăreşte în scaun pe noul voevod şi-i trimite steagul de domnie.

„Iară Konstantin-Vodă înţelegând de aceasta, pogorât-aŭ la Bucureşti; iară când au fostŭ Joi, Iunie 1, l. 7162 (1654 d. Hr.) eşit'aŭ Konstantin-Vodă cu toţi boĭariĭ, cu toate oştile înaintea steagului, *la podul Plumbuitei* şi se împreunară cu aga Turculŭ şi cu boiariĭ; şi cu mare cinste intrară în scaunŭ în Bucureşti“ [1])

c) *La Plumbuita, trimişii lui Constantin Brâncoveanu, primesc invitaţii din Moldova veniţi la nunta fiicei Domnitorului.*

Marele Voevod Constantin Brâncoveanu, evlavios şi hotărît creştin, dovedind acestea prin jertfa sa pentru credinţă, a cărui domnie a format epocă de aur [2]) în istoria noastră românească, a avut fii şi fiice.

Una din fiicele sale, anume Ancuţa, era logodită cu feciorul lui Iordache Ruset vistiernicul, anume Nicolae Postelnicul.

După datina prietenească, fu poftit la nuntă

1) Istoria Tzerrei Româneşti ...vol. II, pag. 100—101.

2) „Noi, zicea Patriarhul Atanasie, lui Constantin Brâncoveanu, dela marginile pământului şi din părţile cetăţii lui Dumnezeu Antiohia auzind de virtuţile tale, am alergat şi am venit cu toată graba în această prea fericită ţară ca să vedem şi să aflăm în fapte ceiace am auzit“ (*Gheorghe M. Ionescu.* Influenţa Culturii Greceşti în Muntenia şi Moldova cu privire la biserică, şcoală şi societate. Bucureşti 1900 pag. 51).

Se referea desigur, Patriarhnl Antiohiei, la minunatele tipărituri, cărţi de slujbă bisericească, care soseau la Antiohia şi în tot orientul în limba arabă, trimise din ţara noastră de Constantin Brâncoveanu „fără plată“ (*G. M. Ionescu* op. p. 51).

şi Mihai Vodă Racoviţă Domnul Moldovei împreună cu boerii săi.

Boerii au răspuns cu venirea, iar Mihai-Vodă a trimis să-l reprezinte fratele Mării Sale. Dumitraşcu Racoviţă vel comis, care în urmă rămase şi se căsători în Muntenia şi dintr'însul se trase neamul Racoviţeştilor [1]) din Ţara Românească.

Iar când aceştia „s'au apropiat să intre în Bucureşti, vel căpitan făcând ştire, Măria Sa Vodă numaidecât au orânduit ca să le iasă înainte pre : Diicul Rudeanu vel logofăt, pre Constantin Ştirbeiŭ vel clucer, pre Şerban Greceanu vel stolnic, pre Gheorghe Costiotul vel comis şi alţĭ mulţĭ boiariĭ de aĭ doilea, cu tótă slujitorimea cu surle, cu trâmbiţe, cu paici şi cu tótă domneasca pompă şi aşa cu toţii eşindu-le înainte la *Plumbuita* deasupra dealului, puindu-se şi toată slujitorimea în frumoasă orânduială, acolo s'au înpreunat cu boiariĭ Moldovenĭ şi dând mâna au arătat despre partea Domnuluĭ cu bună dragoste aşteptarea dumnealor şi cercetarea sănătăţii.

Şi aşa cu toţiĭ den preună cu frumósă rânduială şi minunat alaĭ aŭ intrat în oraş la Maĭ în 20 zile.“ [2])

d) ***Tudor Vladimirescu, pune sentinele la Colentina ca să oprească fuga boerilor din Bucureşti.***

Un veac încheiat mai apoi dela Constantin Brâncoveanu, poporul nostru îşi depăna din greu istoria.

Grecii şi turcii, deopotrivă de nemiloşi, storceau

1) *Radu Greceanu.* Viaţa lui Constantin Vodă Brâncoveanu Bucureşti 1906 pag. 144.

2) *Radu Greceanu,* op. p. 145. Faptul s'a întâmplat în anul 1760.

de vlagă pe bieţii nostrii strămoşi. Hrăpăreţi şi fără saţiu, îşi manifestau în chip revoltător asuprirea. Nu eram lipsiţi nici cel puţin de pânda vicleană a ruşilor, cari sub chipul unei prietenii creştine ne poftea ţinuturile noastre mănoase.

In aceste împrejurări, în profunzimea conştiinţei româneşti îngenuncheate, clocotea însă dorul de libertate.

Iar slujerul Tudor dela Vladimireştii din Gorj, se făcu el acum în anul 1821, ecoul acestui dor al conştinţei naţionale care cerea *„desrobirea“*.

Cu grad de ofiţer în armata rusă, slujerul Tudor luase parte în războiul contra turcilor [1]) (1806—1812) când fusese răsplătit de ruşi cu crucea Sfântului Vladimir, fiind deci şi bine pregătit pentru conducerea unei revoluţii de desrobire.

Cum era şi natural, Tudor Vladimirescu începu să-şi strângă cete din jur — din Oltenia, la care mai adaogă pe toţi nemulţumiţii vremii, formând astfel o mână de oameni hotărîţi la jertfă.

Cu aceştia, porni el spre Bucureşti unde intră plin de nădejde între un preot cu crucea în mână şi Teodor Macedoneanu (Macedonski), urmat de Farnachi. Preoţii şi căpitanii citesc apoi după amiază proclamaţia lui Tudor la răspântii şi fac rugăciuni. [2])

Insă vestea venirii lui Tudor Vladimirescu la Bucureşti, puse pe gânduri şi pe boeri care îl ştiau un nemulţumit şi contra felului lor de a fi, făcându-i şi pe aceştia să plănuiască fuga din oraş.

Dar Tudor Vladimirescu prinde de veste şi

1) *Ion Ghica.* Scrieri. Cu prefaţă de Petre Haneş. Bucureşti 1914 vol. III pag. 68.

2) *N. Iorga*, Istoria Românilor prin călători vol. III p. 134.

pune la *Colentina* sentinele că să le împiedice eşirea [1]).

Iată dar, cum în mişcarea revoluţiei din 1821, se vorbeşte şi de Colentina, unde marele Român Tudor Vladimirescu pune aci pază pentru ca boierii să nu mai poată fugi din Bucureşti.

e) ***Alte amănunte din trecut, în legătură cu Colentina.***

Nu după mulţi ani dela Tudor Vladimirescu, la anul 1830 [2]), se mai pomeneşte de Colentina cu prilejul sfinţirii steagurilor şi armelor miliţiei naţionale.

Aci la Colentina, pe marea şi frumoasa câmpie ovală unde azi este situat cartierul Andronache ce-şi trage numele dela paharnicul Antonache Teohari, a avut loc acest fapt de seamă. Iar după patru ani mai apoi, în anul 1834, tot aci s'a săvârşit depunerea jurământului de credinţă al oştirii [3]).

Deasemenea, pomenită şi de călători streini în legătură cu felurite evenimente, [4]) Colentina îşi ţese aparte şi pe deplin o întreagă istorie a ei.

Cum pe noi nu interesează însă în amănunţime aceasta în lucrarea de faţă, încheiem în acest capitol: că mânăstirea Plumbuita, o minunată podoabă străbună, este aşezată în partea de miazănoapte-răsărit a Capitalei, într'o regiune care şi aceasta este istorică.

1) *C. Alexandrescu* op. pag. 134.

2) *Dimitrie Frunzescu* op. pag. 364.

3) *Dimitrie Frunzescu* op. pag. 364.

4) ex.: Jurisconsultul *Thibauld Lefebre* şi Profesorul *Ulyse de Marsillac*. Vezi *N. Iorga*. Istoria Românilor prin călători, vol. III, pag. 298—341 şi 346.

3. De când regiunea de miazănoapte-răsărit a Bucureştilor poartă denumirea de Colentina, iar mânăstirea Plumbuita, acest nume.

a) *De când regiunea aceasta a Capitalei poartă denumirea de Colentina.*

In introducerea lucrării căpitanului M. I. Pântea „Noul plan şi ghid al oraşului Bucureşti", scrisă de răposatul profesor Enache Ionescu, citim următoarele :

„Şi astăzi locatarii mai ştiu încă a povesti legenda numelui de Colentina. „Unde îi bătuşi spătare ?" Iţi povesteşte mândru moş Simion ţârcovnicul de astăzi al Plumbuitei, întreabă Vodă Matei, care ar fi venit mai în urma luptei. „Colea'ntină, Măria Ta" răspunse spătarul. Şi iată origina numelui de Colentina". [1])

In adevăr, pentru cercetătorul faptelor din trecut, când nu mai are dovezi ştiinţifice pentru concluziuni şi găseşte totuşi tradiţia, o poate lua ca isvor al lucrurilor trăite, însă bine înţeles cu rezervele şi cercetările ce ea impune.

In felul acesta, ea ajută să călăuzească şi de cele mai multe ori să ducă la găsirea adevărului.

Cu privire acum la termenul „Colentina" nu avem dovezi ştiinţifice, atât pentru fixarea lui sigură în timp, cât şi nici pentru plămădirea etimologică. Există însă tradiţia locală, aşa întocmai cum o pune profesorul Enache Ionescu [2]) în gura ţârcovnicului Simion dela Plumbuita.

— „Unde-i bătuşi spătare pe turci şi pe tătari ?" întrebă Matei Basarab, la care spătarul răspunse :

— „*Colea 'n tină* Măria Ta".

1) Căpitan *M. I. Pântea.* Noul plan şi ghid al oraşului Bucureşti pag. XVII.

2) Enache Ionescu, a fost un distins profesor de istorie al Liceului Matei Basarab din Bucureşti.

Insă dacă asupra formării cuvântului „Colentina" dela „Colea 'n tină[1])" nu avem alte dovezi de a crede în altfel de cum ne relatează tradiţia amintită, cu privire la faptul că istoric acest cuvânt ar fi din epoca lui Matei Basarab, avem probe ştiinţifice foarte tari care îl duc mai departe de această dată.

Astfel, găsim în hrisovul lui Mihnea Voevod din 21 Octombrie 1586, deci cu 47 de ani[2]) înainte, de domnia lui Matei Basarab, pomenirea numelui „Colentina" :

„...Drept aceia la cer m'am înălţat şi dorinţa sfântului Duh am înţeles despre s-fta şi dumnezeasca mânăstire din S-ftul Munte numită Xiropotamul, unde este hramul celor 40 de mucenici; ca să-i fie de metoh mânăstirea numită dela podul *Colentinei*, cu hramul sfântului şi slăvitului prooroc înainte mergător şi botezător Ioan... Pentrucă acest metoh dela podul *Colentina* a fost zidit de[3])..."

Iar dela data hrisovului acestuia, 21 Octombrie 1586, şi până în timpul lui Matei Basarab, cât mai ales după acesta în aproape toate hrisoavele etc. privitoare la mânăstirea Plumbuita se pomeneşte cuvântul „Colentina".

Aşa dar, acest cuvânt îl găsim cu mult înainte de timpul mai sus arătat, purtat mai întâi de râul ce curge pe aci, râul Colentina, dela care probabil s'a dat şi numele localităţii.

De când va fi datând însă, numirea râului acesta, de „Colentina"[4]), nu putem şti istoriceşte.

1) Tină, este cuvânt slavonesc şi înseamnă, ştim cu toţii, „noroi". Deci „*Colea'n noroi*".

2) Intrebarea Voevodului Matei Basarab şi răspunsul spătarului a trebuit să aibe loc imediat după 25 şi 26 Octombrie 1632.

3) Vezi în fotografie hrisovul, precum şi traducerea lui, la *Anexe* (1).

4) Din cercetările ce s'au făcut de specialişti, această apă a Colentinii este foarte veche. Din descoperirile recente de aşezări

In orice caz, cuvântul „Colentina“ care mai apoi s'a aplicat întregii regiuni de miazănoapte-răsărit a Capitalei, este foarte vechi, pierdut în negura unor vremuri îndepărtate care cer să fie special cercetate şi care ar putea foarte bine face obiectul unei alte cărţi.

b) *De când şi de ce mânăstirea Plumbuita poartă acest nume.*

Dacă pe temeiul dovezii istorice a hrisovului lui Mihnea Voevod, am putut arăta că denumirea de „Colentina“ o aflăm înainte de Matei Basarab şi anume pe la sfârşitul veacului al XVI, cu privire la cuvântul „Plumbuita“ ca numire a sfintei mânăstiri dela podul Colentinii cu hramul „Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul“ are şi acesta o dată destul de veche.

Mai intâi, să înşirăm cele trei versiuni care circulă în localitate prin care tradiţia explică denumirea de „Plumbuita“ arătând şi timpul decând aceasta a luat naştere:

Astfel se spune că această mânăstire s'ar numi Plumbuita, pentru motivul că a fost învelită cu plumb de către marele Voevod Matei Basarab.

După o altă versiune, mânăstirea aceasta fiind învelită cu plumb în timpul luptei lui Matei Basarab din 25—26 Oct. 1632 şi simţindu-se nevoe de material de război, plumb pentru ghiulele, s'a luat învelitorea bisericii care a fost topită şi transformată în ghiulele pentru luptă.

omeneşti medievale şi unele chiar preistorice, s'a putut conclude că pe malurile acestei ape a existat vieţuire omenească încă din cele mai vechi 'timpuri. Vezi: *D. Rosetti*: Din preistoria Bucureştilor. Buc. 1929; Câteva aşezări şi locuinţe preistorice în preajma Bucureştilor. Buc. 1932; Descoperiri paleolitice în preajma Bucureştilor, Buc. 1934.

Deci tot dela învelitoarea de plumb, s'a numit mânăstirea Plumbuita.

Infine, o altă versiune mai puţin verosimilă, este aceasta: că bătălia lui Matei Basarab cu Radu Iliaşi de sub zidurile mânăstirii a fost atât de aprigă, încât mulţimea ghiulelelor căzute topindu-se peste acoperişul bisericii, au dat învelitorii un luciu de plumb, dela care a urmat denumirea de Plumbuita.

Punctul comun al acestor versiuni purtate din gură în gură de oamenii din partea locului, este deci că învelitoarea bisericii a fost cândva de plumb şi care lucru ne dă adevărul.

Şi cum evlaviosul ctitor al Plumbuitei, care a a făcut dintr'ânsa mare mânăstire şi cetate, a fost Voevodul Matei Basarab, am fi ispitiţi să credem că numai dela el învelitoarea bisericii acesteia putea să fie de plumb.

Din cercetările noastre însă, putem spune cu o neîndoelnică dovadă că şi numirea de Plumbuita este şi ea tot de mai'nainte de Matei Basarab. Aceasta ne-o întăreşte următoarele documente:

1) Hrisovul lui Alexandru Voevod, fiul lui Iliaşi Vodă, din 3 Ghenarie 7136 (1628), spune:

„ ...dă domnia mea această poruncă a domnii mele satului Boldoroşeşti de în Judeţul Elh care sat iaste al sfintei mânăstiri *Plumbuita* hramul sfântului Ioan, dela *Colentina*[1])"...

2) Un alt hrisov tot al lui Alexandru Voevod, fiul lui Iliaşi Voevod, din 6 Septembrie 7138 (1630), spune:

„ ...dă domnia mea aceasta poruncă a domniei mele sfintei mânăstiri *Plumbuita* pe Colentina[2])"...

3) Deasemenea hrisovul lui Leon Vodă din 30 Ghenarie 7137 (1629), spune:

1) Vezi hrisovul în întregime la *Anexe* (13).
2) Vezi documentul în întregime la *Anexe* (14)

„ ...dă domnia mea această poruncă a domniei mele sfintei mânăstiri *Plumbuita* pe Colentina, hramul sfântului Ioan...[1])"

Rezultă dar evident, fără posibilitatea vre unei contestări într'un chip sau altul, că mânăstirea Plumbuita se numia aşa încă înainte de Matei Basarab şi că nu dela dânsul se poate spune că a început a se numi astfel.

Că dela învelitoarea de plumb s'a numit Plumbuita, este fără îndoială şi înclin a crede că biserica Plumbuita chiar dela început a fost învelită cu plumb căci în timpul lui Matei Basarab se numia încă Plumbuita.

. Că această învelitoare, va fi fost stricată iar marele Voevod Matei Basarab va fi reînvelit cu foi de plumb biserica, este posibil, însă ea în vremea aceasta avea deja numirea de Plumbuita, ceeace dovedeşte că mai de înainte biserica fusese învelită cu plumb.[2])

Din cele arătate până acum, putem pe bună dreptate conclude, că denumirea de „Colentina" pentru râul şi localitatea de azi, Colentina, datează de înainte de epoca lui Matei Basarab, precum şi „Plumbuita", pentru mânăstirea Plumbuita.

---

1) Vezi documentul în întregime la *Anexe* (15).

2) In vechime, unii dintre voevozii noştrii, înveleau ctitoriile lor cu plumb pentruca să fie mai rezistente intemperiilor naturii. Invelitoarea de plumb dădea Bisericii şi un aspect mai bogat. Astfel am avut M-rea Curtea de Argeş, ctitoria lui Neagoe Vodă, tot învelită cu plumb.

A se consulta, *Şt. Nicolaescu*, Domnia lui Neagoe Basarab Voevod 1512—1521. O danie la M-rea Hilandarul din Sfântul Munte Athos. Bucureşti 1924 pag. 5.

Deasemenea, foarte multe alte biserici au fost învelite cu plumb. Dintre toate însă, singură aceasta dela Colentina a luat numele de „Plumbuita".

II

Un bogat tezaur istoric.

Plumbuita, este un bogat tezaur istoric.

Dacă înfăţişarea actuală a mânăstirii Plumbuita dela Colentina, astăzi după sute de ani dela fondare, rămasă multă vreme în păragină şi uitare, îţi vorbeşte despre trecutul ei glorios, cu mult mai glorios se înfăţişează acest trecut celui ce îl cunoaşte cu amănunţime în lumina documentelor istorice.

Voevozi zbuciumaţi de împrejurări neprielnice unor domnii sigure, Doamne, mame sau soţii de Domni, deasemenea şi ele părtaşe frământărilor sufleteşti ale acelor vremuri, ţes într'un chip minunat istoria acestei sfinte aşezări bisericeşti, Plumbuita.

Aşa că cercetarea trecutului ei istoric, are menirea să reînvie astăzi lângă temelia şi zidurile ei, ale bisericii şi ale cetăţii, atâtea şi atâtea figuri domneşti a căror legătură cu Plumbuita formează un minunat tezaur istoric.

1. Pisania actuală a mânăstirii Plumbuita.

Pentru cel ce doreşte să afle istoricul unei biserici, cel dintâi lucru pe care trebue să-l facă este să se intereseze să cunoască pisania.

Când aceasta este autentică, adică când este de atunci de când s'a clădit biserica de ctitori, atunci este caz fericit. Se află adevărul curat.

Pisania este un scurt istoric al unei biserici, foarte preţios pentru cunoaşterea trecutului ei, scris sau săpat pe o placă de piatră, pusă de obicei în faţa uşii dela intrare.

Iată acum, cuprinsul celei dela biserica noastră, care se află pictată în limba greacă, însă în literă chirilică, deasupra uşii şi care datează din anul 1806:

Pisania bisericii Plumbuita dela anul 1806.

„Mai întâi s'a înălţat prea venerată biserică a prea vestitului prooroc Inainte Mergătorul şi Botezătorul Ioan de către prea cucernicul Domn Petru Voevod; iar, din mulţimea anilor, s'a dărâmat cu totul; ci a doua oară a înălţat-o din temelii prea cucernicul Domn Alexandru Voevod, tatăl lui Mihnea Voevod, împreună cu prea cucernica Doamnă Ecaterina, din Galata, Greacă, soţia lui; iar, a treia oară a (clădit-o) prea cucernicul Matei Basarab Voevod în anul dela facerea lumii 7155 (1647), la 10 ale lui April; iar în anul Mântuirii 1802, în luna lui Octombrie 14, a fost dărâmată cu totul de grozavul cutremur; iar apoi s'a înălţat aşa cum se vede, atât biserica însăşi, cât şi clopotniţa, cu cheltuiala şi sârguinţa lui Dionisie... şi din Ia-

nina de loc, protopop... în anul 1801 la 20 Mai, şi s'a săvârşit la... 1806 dela Hristos, precum se văd, fiind arhiereu prea sfinţitul chir Dosoftei şi Domn Ion Constantin Ipsilante Voevod..."[1])

Trebue dela început să-mi arăt îndoiala cu privire la unele părţi cuprinse în această pisanie, neputând-o socoti demnă de crezare în tot ceia ce ea ne expune, mai ales în ultimele relatări care ne lasă să credem că astăzi, la Plumbuita, suntem în faţa unei biserici dela 1806, ctitorie a lui Dionisie.

Mai întâi, pisania aceasta nu este cea autentică, dela zidirea bisericii şi nici cel puţin dela Matei Basarab. Această lipsă s'a resimţit foarte mult la Plumbuita, căci toţi care s'au încercat să scrie câte ceva despre istoricul ei, s'au încurcat ajungând la concluziuni cu totul greşite.

In adevăr, dacă în anul 1802, biserica Plum-

1) Prezenta traducere a pisaniei dela Plumbuita, este făcută de D-l Prof. N. Iorga, care a şi transcris-o în litera grecească. Vezi *N. Iorga* Inscripţii din Bisericile României fasc. I No. 1—764 Buc. 1905 pag. 81—82.

† Ἐν πρώτοις ἀνηγέρθη ὁ πανσεπτος ναὸς (τοῦ τιμίου) ἐνδοξ πρνφήτου Προδόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθετου Πέτρου Β[οεβοδα], ἀπὸ δὲ τῆς πολυκαίριας διεράγη παντελῶς: ἐν δευτέρου ἀνήγρεν ἐκ βάθρων ὁ εὐςεβέστατος αὐθέντης Ἀλέξανδρος ΒΒ. πατὴρ τοῦ Μίχνα ΒΒ. σὶν τῆς εὐσεβεστάτης κυρίας Αἰκατερίνης, Γαλυτιανῆς, Ῥωμαίας τῆς τοῦ αὐτοῦ σιμβίας· ἐκ δέ τρίτου ἐ... πισεν, ὁ εὐσεβέστατος Ματθαίης Μμασάμπας ΒΒ. ἐν τῷ ἀπὸ κτήσεος.. ζρνέ, ι' τοῦ Ἀπριλίου· ἐν δέ τῷ: ᾳωβ' σωτηρίῳ ἐπὶ μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ιδ', ἐκ τοῦ [φοβε]ροῦ σεισμοῦ τελείως ἐκατεδαφίσθη: ἀνηγέρθη δὲ τόσον ὅ[τως ὁρᾶται] ναὸς ὅσον καὶ καμπανάριον δατάνῃ καὶ στουδῇ Διονυσίου τοῦ... μινοῦ, καὶ ἐξ Ἰωαννινῶν ἐκχόριον, προτοπαπᾶ ἐπεη.... τῷ ᾳωά ἔτι, τῇ κ' Μαΐου, καὶ ἐτελειώθη ἧς... ω ᾳως' [τοῦ Χρι]στοῦ ὡς ὁρῶνται, ἀρχιερατεύοντος [τοῦ ταν]ιερο[τάτου κὺρ] Δοσιθέου καὶ ἡγεμονεύοντος,,. τοῦ Ιωάννου Κωνσταντίνου Ὑψιλάντη ΒΒ... δούλων....

buita a fost dărâmată cu totul din temelie din cauza marelui cutremur, care drept este a făcut stricăciuni multor clădiri din Bucureşti, atunci pe bună dreptate s'ar putea spune că astăzi biserica aceasta Plumbuita, n'ar mai avea importanţa pe care ţinem a i se da, căci n'ar mai deţine nimic dela primii ei ctitori voevozi.

Pe baza constatărilor mele personale însă, înregistrate mai mulţi ani zi de zi lângă zidurile acestei străbune biserici, pot afirma că lucrurile nu stau aşa cum pisania dela 1806 lasă să se creadă.

Mai întâi, din cuprinsul însăşi a pisaniei, vedem că cu o deosebită îndemânare se trece şi nu se arată, că biserica la 1806, s'a ridicat „din temelie“, (ἐκ βάθρων) care desigur trebuia să se spună dacă în adevăr biserica se dărâmase cu totul.

Ceiace însă ajută la lămurirea adevărului de greşeală, sunt anumite dovezi materiale care demonstrează că biserica Plumbuita are o dată mult mai veche decât începutul secolului al XIX-lea :

a) Pictura interioară a bisericii Plumbuita, este o frescă veche care datează mai dinainte de începutul secolului al XIX-lea.

In vara anului 1935, cu ocazia curăţirii şi restaurării acestei picturi, lucrare făcută cu multă atenţie sub supravegherea Comisiunii Monutelor Istorice, cu banii noştri ai parohii însă, s'a constatat că pictura originală din biserica Plumbuita este veche şi mult anterioară veacului al XIX-lea, peste care în părţi stricate de vremuri s'au făcut reparaţiuni în tempera [1]).

S'au dat chiar peste tablouri întregi de pic-

1) Tempera este o pictură mult mai uşoară decât fresca. Este făcută cu vopsele şi albuş de ou pe peretele uscat. Fresca este pictura făcută pe peretele ud, astfel că, culorile intrând în tencuială, pictura este mult rezistentă.

turi în tempera, situate în părţi unde arhitecţii Comisiunii Monumentelor Istorice cred că biserica a suferit modificări, desigur în urma marelui cutremur, care în adevăr, la Plumbuita a provocat dărâmarea turlelor bisericii, precum şi alte stricăciuni.

Din cercetările picturii dela faţa locului, s'a constatat astfel că este vorba de două date distincte ale picturii interioare : a) prima când s'a pictat în frescă biserica b) şi a doua, repararea picturii aceştia şi complectarea ei în câteva locuri în tempera.

Pe lângă aceasta, caracterul frescii dela Plumbuita, poate fi încadrat în trăsăturile picturale ale veacurilor XVI şi XVII, reprezentând stilul bizantin care este aplicat aproape peste tot în străvechile biserici ale veacurilor amintite.

Plină de detaliu, de trăsături clasice, redând ca expresie rugăciunea şi veşnicia sfinţilor, pictura frescă originală dela Plumbuita, duce la concluzia că datează dintr'o epocă mult anterioară secolului trecut.

Este drept, că se întâlnesc tonuri şi caractere ale picturii specifice secolului XIX, însă acestea sunt posterioare şi în tempera silindu-se ici şi colo a se încadra în tonul şi caracterul frescii originale. Ochiul specialistului vede imediat că este vorba numai de o reparaţie a picturii vechi.

Deasemenea, existenţa nimburilor profilate în materialul de tencuială şi reliefate de pictor sau zugrav ce ornează capetele sfinţilor de pe pereţii bisericii şi care se găsesc numai în bisericile clădite în secolele XVI şi XVII, demonstrează până la evidenţă că pictura interioară dela biserica Plumbuita este mult mai veche decât anul 1806.

b). Grafiturile, adică însemnările pe pereţi cu

un corp tare şi ascuţit care de obicei era un cui de fier, existente la Plumbuita, cum spre exemplu găsim însemnarea anului 1765 pe peretele din stânga din interiorul sf. Altar, dovedesc iarăşi cum că biserica aceasta se menţine în ziduri mai vechi de epoca secolului al XIX-lea.

c). O altă probă, că biserica este mai veche decât anul 1806 şi deci pisania în acest punct este falsă, este existenţa la ferestre şi la uşa dela intrare, a unor pietre minunat sculptate în ornamente specifice secolelor XVI şi XVII, deasemenea a brâului de zimţi precum şi a întregului decor exterior al bisericii ce se incadrează tot în nota caracteristică acestor secole, care desigur, în cazul când la 1802 s'ar fi dărâmat biserica cu totul, n'ar mai exista astăzi.

d). Pe lângă toate aceste probe enumărate până acum, extrase din felul cum se prezintă biserica Plumbuita astăzi, mai avem şi o probă de ordin extern care aduce şi ea o contribuţie la clarificarea lucrurilor.

Este expunerea hrisovului lui Ioan Caragea Voevod, dat mânăstirii Plumbuita pentru reînoirea unor „mili domneşti" în care se pomeneşte numai de *„multa stricare ce a pătimit din cutremur* [1]) Plumbuita, nu de dărâmarea bisericii.

Iată dar că şi credinţa autorizată a timpului prinsă într'un act oficial, mărturiseşte că în adevăr biserica Plumbuita a suferit mari stricăciuni din cauza cutremurului, însă n'a fost dărâmată cu totul. [2])

1) Anal. Acad. Rom, Vol. 19 pag. 158—159,

2) Cu ocazia restaurării exterioare a bisericii în anul 1933, s'a dat peste vechile arcade ale pridvorului bisericii care a fost cândva deschis şi care desigur de către Dionisie (secolul XIX), a fost închis.

Cu acest pridvor deschis, Plumbuita se încadrează şi ca aspect general în stilul bisericilor din secolul XVI şi XVII.

Deci, nici vorbă ca Plumbuita de astăzi să fie ctitoria lui Dionisie, adică să dateze numai din secolul trecut.

Din cele expuse până acum se poate afirma, că biserica Plumbuita de azi din interiorul cetății Plumbuita, dela Colentina, datează de înainte de anul 1806, căci cea mai elementară rațiune refuză să gândească, că Dionisie la anul acesta ar fi putut înălța din temelie, așa cum se vede azi, biserica Plumbuita, păstrându-se în acelaș timp nealterați pereții cu picturile specifice în linii și stil unei epoci mai vechi, cu grafituri vechi pe dânșii, cu pietrele dela ușă și ferestre sculptate în modele lucrate numai în secolele XVI și XVII, nemai vorbind de mărturia externă a hrisovului lui Caragea Vodă, care oricum fusese informat just când a dat acest hrisov.

Rezultă dar cu prisosință, că pisania actuală a bisericii Plumbuita nu este adevărată în acest punct, adică că biserica aceasta ar data dela Dionisie și nu dela primii ei ctitori voevozi.

Și în cazul acesta se pune o îndreptățită întrebare: ce l-a făcut atunci, pe Dionisie care în adevăr a făcut mari reparații bisericii în anul 1806, să nu spună adevărul?

Răspunsul este ușor de dat:

Mai întâi trebue să știm că Dionisie acesta era grec, de neam. Ori firea grecului lăudăros, este în deobște cunoscută. Pentru Dionisie, care n'a putut fi controlat și negat de nimeni, a fost foarte ușor de a trece în pisanie, mai ales că aceasta nu este cunoscută de toți; că biserica a fost de el făcută — pe când adevărul era că el doar a reparat-o.

Deasemenea că a fost făcută „cu cheltuiala lui" este iar un neadevăr, căci Plumbuita în acel timp era o mânăstire mare, cu multe averi și bogății, nu o simplă biserică săracă ca un

Dionisie din Ianina[1]) să se înduioşeze de starea ei amărâtă şi s'o refacă din banii lui!

Un alt fapt care ne demonstrează falşificarea voită a adevărului, de acest Dionisie din Ianina, este acesta: că el care reprezinta conducerea şi stăpânirea grecească asupra acestei mânăstiri, avea şi interesul să şteargă orice urmă de pomeneală a voevozilor vechi ca ctitori aci. Aceasta, pentrucă lupta călugărilor români pământeni de a scoate pe călugării greci din mânăstirile româneşti se încadrase într'un curent puternic acum la începutul secolului al XIX-lea, contra cărui curent, grecii, căutau să arate şi ei dreptul lor asupra acestor mânăstiri ale căror averi nu voiau să le scape din mână. Iar în acţiunea aceasta pe care o opuneau şi ei curentului românesc, grecii au falşificat adevăruri istorice, distrugând în unele mânăstiri pisaniile veritabile sau înlocuindu-le cu altele noi în care ei se declarau ctitori—cazul şi cu Plumbuita — şi plăsmuind chiar acte de închinare, ca fiind din partea domnilor, către mânăstirile greceşti din sfântul Munte sau din alte părţi.

Astfel numai se explică şi lipsa pisaniilor vechi dela Plumbuita precum şi falşitatea afirmaţiunii: cum că biserica Plumbuita, azi, ar fi ctitoria lui Dionisie dela începutul secolului XIX-lea.

Că au existat vechi pisanii sau cel puţin cea dela Matei Basarab, la Plumbuita, la începutul secolului al XIX-lea, este foarte sigur, căci numai astfel se explică faptul cum că în pisania aceasta dela 1806 este descris tot trecutul istoric al mânăstirii Plumbuita. Astfel se explică şi unele detalii pe care le cuprinde pisania aceasta, specificând şi ziua când marele voevod

1) Care venise la noi tocmai după milă, căci trimiterea dela Muntele Athos a egumenilor acestora greci, era ca mânăstirile noastre închinate să producă cât mai mult, ca să fie satisfăcute toate nevoile de acolo.

Matei Basarab cu Elena Doamna, au sfârşit lucrările, adică la 10 ale lui Aprilie 7155 (1647), care dată n'am găsit-o în nici un hrisov sau alt isvor.

Este drept însă că se omit în această nouă pisanie alte informaţii, cum este spre exemplu, despre primul ctitor al Plumbuitei, afirmând numai că este Petru Voevod, care fapt a dus la confuziuni după cum vom vedea.

In concluzie: pisania actuală, dacă în adevăr cuprinde unele relatări juste şi preţioase, cuprinde totuşi la început o neclaritate cu privire la primul ctitor, iar la sfârşit un neadevăr istoric flagrant, făcând din bietul egumen grec, Dionisie, ctitorul istoricei şi voevodalei biserici Plumbuita.

2. Presupusul prim ctitor dela Plumbuita şi cel adevărat pe care ni-l arată hrisovul lui Mihnea Voevod din 21 Octombrie 1586.

Cu privire la ctitorul prim al mânăstirii Plumbuita, au fost multe păreri, unele mai mult decât altele confuze şi eronate, chiar când au fost date ca adevăruri istorice.

Fără a mai vorbi despre o părere complect izolată şi fără nici un temei, aceia că mânăstirea Plumbuita ar fi ctitoria lui Şerban Basarab datând dela 1676 [1]), mulţi au mai crezut că este întemeiată de Matei Basarab.

In adevăr, legătura sufletească a marelui voevod, cu localitatea pe care este aşezată mânăstirea aceasta, ajutorarea, repararea şi transfor-

1) *Dimitrie Frunzescu.* Dicţionar Topografic statisticu alŭ Românieí. Bucureşti 1872 pag. 364.

marea acestei mânăstiri în cetate de apărare a Bucureştilor, a făcut pe mulţi să creadă că Matei Basarab a fost primul ctitor aci, adică intemeietorul [1]) Plumbuitei.

Călători streini [2]) la noi, voevozi [3]) chiar, posteriori epocii lui Matei Basarab, au crezut la fel, şi tot la fel crede marea majoritate a intelectualilor de eri şi chiar de azi.

Cel care s'a ocupat însă ştiinţific de istoria Plumbuitei, este Domnul Profesor N. Iorga. Domnia sa, porneşte, cum era şi natural, dela pisania bisericii şi stabileşte astfel ca prim ctitor la această aşezare bisericească, pe Petru Voevod. Cum însă pisania nu aduce altă lămurire cu privire la acest Petru, decât că îl aşează înaintea lui Alexandru Voevod, Dl. Profesor Iorga, îl indentifică cu Petru dela Argeş sau Radu Paisie, ctitorul dela Tismana [4]) un urmaş vrednic a lui Neagoe care se înfăţişează ca un împodobitor al ţării la începutul secolului al XVI-lea [5]).

Acest Radu Vodă, fost în boerie Petru şi 'n călugărie ca egumen de Argeş, Paisie, este un fiu din flori a lui Radu cel Mare [6]) şi acela care a

---

1) *Const. St. Bilciurescu.* Monastirile şi Bisericile din România Buc. 1890 pag. 244.

2) Ex. Antonio Maria del Chiaro. „Matei Basarab a clădit Plumbuita în marginea Bucureştilor, biserică părăsită astăzi cu ziduri splendide lăsate în ruină". *N. Iorga* Ist. Rom. prin călători vol. II pag. 102.

3) Alexandru Ipsilante. Vezi Anexe (19).

4) *N. Iorga.* Inscripţii din Bisericile Româneşti. Fasc. I. No. 1—764 Buc. 1905 pag. 82.

5) *N. Iorga.* Inscripţii din Bisericile Româneşti. Fasc. I. No. 1—764 Buc. 1905 pag. 82.

6) *N. Iorga.* Istoria Bisericii Româneşti şi a vieţii religioase a Românilor. Vălenii de Munte, 1908 vol. I. pag. 137.

mai isprăvit şi mitropolia din Târgovişte făcându-i daruri şi dându-i moşii [1]).

Acesta este după D-l N. Iorga, ctitorul prim al mânăstirii Plumbuita [2]).

Şi atâta vreme cât nu era probă ştiinţifică contrarie, avându-se în vedere autoritatea istorică a D-lui Prof. Iorga, s'a luat de bună de către cei mai mulţi cercetători ai istorii bisericii Plumbuita, identificarea lui Petru Voevod cu acest Paisie, la care indentificare, în adevăr, nu se ajunsese decât printr'o simplă deducţie.

Astăzi însă, acest Petru Voevod prim ctitor la Plumbuita, se dovedeşte istoriceşte că nu mai este acel Petru-Radu Paisie [3]) de până acum, ci este Petru Voevod fiul lui Mircea Ciobanul şi al Doamnei Chiajna, care a domnit după tatăl său între anii 1559—1569.

Iar dovada acestui fapt este hrisovul [4]) lui Mihnea Voevod din 21 Octombrie 1586, aflător şi azi în arhiva mânăstirii Xiropotam din Sfântul Munte Athos şi care hrisov, cu privire la acest Petru întemeietorul bisericii Plumbuita, spune următoarele :

„ ...pentrucă acest metoc dela podul Colentinii, a fost zidit de răposatul Petru Voevod, fiul

---

1) O altă ctitorie a lui Radu Paisie sau Petru dela Argeş, multă vreme necunoscută, mai este şi M-rea Valea din Muscel, cu minunată arhitectură şi pictură, fiind aci pictat şi ctitorul. Vezi: *V. Brătulescu* „M-rea Valea din Muscel o ctitorie necunoscută a lui Radu Paisie". In Buletinul comis. Mon. ist. No. Ian.—Martie 1931 pag. 11—19.

2) *N. Iorga.* Inscripţii... op. pag. 81—82.

3) Radu Vodă, Paisie, îşi termină domnia în luna Martie 1545. La 17 Martie acelaş an, tronul muntean era ocupat de un voevod tânăr, Radu fiind mazilit în Egipt pe unde îşi pierde urma. *Eudoxie Hurmuzacki.* Documente privitoare la ist. Rom. vol XI. Buc. 1900. pref. de N. Iorga pag. I.

4) A cărui copie fotografică şi traducere din limba slavă, mi-au fost date cu multă bunăvoinţă de D-l Prof. St. Nicolaescu, pentru care îi aduc aci mulţumirile mele.

lui Mircea Voevod şi miluit. Iar după petrecania domniei sale a răposatului Petru Voevod, domnul Dumnezeu l-a dăruit pe răposatul părintele domniei mele Alexandru Voevod a fi

Petru Voevod, primul ctitor al Plumbuitei, după chipul dela mânăstirea Snagov.

domn la scaunul domniei sale al Ţării Româneşti..." [1])

Rezultă dar clar, că nu mai poate fi vorba de acel Petru Voevod mai numit şi Radu Paisie, ci sigur de Petru Voevod, fiul lui Mir-

---

1) A se vedea copia fotografică şi traducerea hrisovului la *Anexe* (1).

cea Ciobanul şi al Doamnei Chiajna[1]), despre care ştim că a domnit după tatăl său Mircea[2]) şi înaintea lui Alexandru Voevod.

Ceiace ar mai putea provoca însă oarecare discuţie în jurul acestui Petru Voevod, prim ctitor la Plumbuita, este că dacă acesta este tot una cu Petru Şchiopul cu care istoricii noştri de seamă, Xenopol şi D-l N. Iorga, l-au socotit unul şi acelaş[3]) contopindu-i într'unul

1) Numele de Chiajna este sârbesc, iar în româneşte este Despina. (*N. Iorga* An. Ac. Rom. Buc. 1896 Seria II Tom XVIII p. 2—3.

Doamna Chiajna a fost fica cea mare a voevodului moldovean, Petru Rareş, (*Hurmuzacki* op. vol. XI pag. IV).

2) Mircea Ciobanul, a domnit întâia dată între 1545—1554. „Era fiul lui Radu cel Mare după cum reiese din documentul lui din 1 Aprilie 1551, in care vorbeşte de părintele domniei mele, răposatul Radu Voevod feciorul Vladului Voevod Călugărul". Deci era frate cu Paisie. (*A. D. Xenopol* Ist. Rom. din Dacia Traiană Buc. 1917 vol. V pag. 12).

Cauza care a determinat ca Mircea Ciobanu să fie îndepărtat din domnie, prima dată, a fost aceasta: că atât el cât şi Petru Rareş din Moldova, fuseseră câştigaţi de Germani contra Turcilor, iar la un atac al Turcilor contra Germanilor. ei nu stătură în luptă. (*Xenopol* op. vol. V p. 15). Din această cauză, Mircea este mazilit şi înlocuit cu Pătraşcu-Vodă.

A 2-a oară, Mircea Ciobanu, câştigă tronul în anul 1558, intrând în Muntenia cu oşti tătăreşti (*Xenopol* op. vol. V p. 17). Insă boerii munteni, sleiţi de grozăviile lui Mircea Ciobanu, care era un domn foarte crud „încercară o nouă lovitură. când Mircea tocmai moare pe neaşteptate", (*Xenopol* op. V p. 18) în scaun, la 25 Septembrie 1559 şi fu îngropat în Biserica Domnească sau Curtea Veche. (*Hurmuzaki* op. vol. XI. pag. IX).

3) *Xenopol* op. vol. V. pag. 18, 19 şi 23.

N. Iorga, în Hurmuzacki vol, XI. p. V; IX şi următ. până la pag. LXXXIX.

Iată cum stau lucrurile după aceşti mari istorici:

După moartea lui Mircea Ciobanu (25 Sept. 1556) ajunse la tronul Muntean, la vârsta de 12 ani, fiul său, Petru Schiopul. (*Hurmuzaki* op. vol. XI p. IX; *Xenopol* op. vol, V p. 18). Acesta din cauza unor intrigi la poartă din partea lui Ştefan Oglu, fu mazilit. (*Xenopol* op. vol. V p. 21; *Hurmuzacki* op. vol. XI. p. XVII). In locul lui este pus domn, Alexandru Vodă, frate cu Petru, tot fiu al lui Mircea Ciobanu, însă nu cu Doamna Chiajna, probabil un fiu din flori. (*Xenopol*

singur pe care îl fac să domnească în ambele principate şi anume, în Muntenia dela 25 Septembrie 1559 până la 7 Mai 1568, iar în Moldova urcând şi coborând de mai multe ori treptele tronului între 1574 şi 1591.[1])

Din cercetările mai noi însă, concluziile s'au schimbat, silite de adevărul istoric care trebueşte cu toate silinţele ajutat să iasă la lumină.

La contopirea celor doi domni: Petru Vodă cel tânăr cu Petru Şchiopul, socotită ca adevăr istoric până mai deunăzi, astăzi însă părăsită de toţi câţi vor să fie în curent cu evoluţia

op. Vol. V p. 22) Că acest Petru, numit Petru Schiopul, era frate cu Alexandru, vezi şi *N. Iorga*, în Hurmuzacki vol. XI pag. XVII şi XVIII.

Domnia lui Alexandru este însă plină de sbucium. Nemulţumirile boerilor, din cauza birurilor şi ura Doamnei Chiajna, că acesta îi luase tronul fiului ei bun, Petru, fac să se formeze o atmosferă ostilă în ţară. Alexandru, văzând pericolul, se împacă cu Doamna Chiajna şi cu Petru şi propune Sultanului urcarea tributului dacă va numi în Moldova pe Petru domn. Ioan Vodă cel Cumplit, domnul de pe acea vreme, în Moldova, refuzând însă urcarea tributului propus de Turci este înlocuit cu Petru, Alexandru rămânând în Muntenia. (*Xenopol* op. vol. V p. 23).

In anul 1577, pe vremea şederii lui Gerlach în Constantinopol, Petru era domn în Moldova de 3 ani. (*Hurmuzaki* op. vol. XI p. V), fiind însurat încă dela numirea sa în domnie cu Maria Amirali din Rodos, (*Hurmuzaki* op. vol. XI. p. XXX). Iar înainte de aceasta, fusese însurat cu Maria Cherepovici (*Hurmuzaki* op. vol. XI. p. V şi XIII).

Petru Şchiopul, însă, în urma deselor cereri de bani din partea Turcilor, se retrage dela tronul moldovean în Tirol, nemai scriind nimănui şi nemai primind pe nimeni. „Il omora încet oboseala răsboaelor, luptele pentru tron, vechia boală şi nemulţumirile" Fu apoi împărtăşit, iar în ziua de 1 Iulie 1594, după amiază, muri. (*Hurmuzacki* op. vol. XI pag. LXXXIX). Tot aci în Tirol, în localitatea Bozen, murise cu 2 ani înainte, la 3 Noembrie 1592, soţia sa Doamna Irina. (*St. Nicolaescu*. Petru Vodă cel Tânăr şi Petru Schiopul. Bucureşti 1915 pag. 29).

1) *Şt. Nicolaescu*. Petru Vodă cel Tânăr şi Petru Vodă Schiopul. O chestiune controversă din istoria Românilor. Bucureşti 1915 pag. 4.

Vezi şi *N. Iorga*, An. Acad. Rom. Buc. 1896. Seria II-a Tom. XVIII. pag. 3.

istorii la noi, se ajunsese datorită numai coincidenţii că aceşti ambii voevozi cu numele de Petru, erau la fel descendenţi din tată cu acelaş nume, Mircea. Nu era unul şi acelaş însă[1]) ; Mircea, tatăl lui Petru din Muntenia, era Mircea Ciobanul fiul lui Radu cel Mare, iar Mircea tatăl lui Petru Şchiopul, era Mircea, fiul lui Mihnea Vodă cel rău şi nepot al lui Vlad Ţepeş.

Astăzi însă, Petru Vodă Şchiopul, nu mai este pentrucă n'a fost niciodată[2]) fiul lui Mircea Vodă Ciobanu şi al Doamnei Chiajna şi nici n'a fost vreodată domn în ţara românească.[3])

Nu se mai poate dar confunda, voevodul Petru din Muntenia, mai numit şi cel Tânăr, fiul adevărat al lui Mircea Ciobanul şi al Doamnei Chiajna, care este primul ctitor la Plumbuita, cu Petru Şchiopul voevodul din acea vreme din Moldova.

Petru, cel Tânăr, pentrucă era numai de 12 ani la urcarea sa pe tronul principatului muntean, luă domnia imediat după moartea crudului său părinte Mircea Ciobanul, în Septembrie anul 1559 sub regenţa mamei sale, Doamna Chiaj-

---

1) Petru Vodă cel Tânăr este fiul lui Mircea Ciobanul, fiul lui Radu Vodă cel Mare şi nepot al lui Vlad Vodă Călugărul,

Petru Schiopul este fiul lui Mircea, fiul lui Mihnea Vodă cel Rău şi nepot al lui Vlad Vodă Ţepeş. (*St. Nicolaescu* op. pag. 7 şi 24).

2) *Şt. Nicolaescu*. op. p. 5. Vezi şi hrisoavele pe baza cărora s'a stabilit adevărul istoric ; al lui Petru Vodă cel Tânăr din 25 Ian. 1568 ; al lui Mihnea Vodă Turcul din 18 Iulie 1585 ; şi iarăşi al acestuia din 21 Oct. 1585, tot în *Şt. Nicolaescu* op. pag. 7—8—10—11.

3) *C. Gane*. Trecute vieţi de doamne şi domniţe. Bucureşti ed. I-a pag. 86

„Până la descoperirea criticii moderne, doamna Chiajna a fost luată drept mama lui Petru Schiopul şi a lui Alexandru Voevod şi drept bunica lui Mihnea Turcitul..., pe când de fapt Chiajna nu numai că n'a fost mama şi bunica lor, nici rudă cu ei, dar le-a fost chiar duşmană".

na [1]) una din femeile cele mai deștepte care s'au perindat pe tronurile popoarelor [2]).

In scurta-i și sbuciumata-i [3]) domnie de nouă

1) *St. Nicolaescu* op. pag. 8.

2) *Xenopol* op. vot. V pag. 18.

3) Chiar dela începutul domniei, situația tânărului voevod, Petru, este în pericol, căci boierii munteni pribegi cum auzîră de moartea lui Mircea Ciobanul, din cauza răutății căruia fugiseră din țară, se năpustiră cu oaste asupra lui, asupra doamnei Chiajna și asupra boerilor lor credincioși și-i bătură la Româneşti de-i trecură peste Dunăre de unde întorcându-se cu ajutor turcesc îi învinseră la rândul lor pe aceştia la Sârpăneşti şi-i alungară peste munți de unde veniseră. (*Xenopol* op. V, p. 19).

Doamna Chiajna, mulțumită căreia Petru Vodă căpătă tronul și apoi fu menținut nouă ani în domnie (*Hurmuzaki* op. vol. XI, p. IX) a jucat un rol deosebit în acest timp, unii istorici arătând-o ca neprecupețind nimic pentru ajungerea scopului pe care şi-l punea în gând, pretându-se chiar la conpromisuri. (*Xenopol* op. vol. V p. 18).

Desbrăcată însă de legende şi redusă la proporțiile adevărate ale ciudatei ei firi, doamna Ciajna ni se înfățișează ca o femeie înțeleaptă, ambițioasă și energică. (*C. Gane* op. p. 86).

Ambiția ei însă se mărginea la viitorul strălucit pe care voia să-l pregătească copiilor săi: Petru Vodă, Radu Vodă şi domnițelor, Marina, Stana, Anca, Dobra şi Alexandra. (*C. Gane* op. p. 91; *St. Nicolaescu* op. p. 8).

In vederea acestui lucru, doamna Chiajna voia să-și fortifice situația și prin rubedenii. Căsători pe tânărul voevod, Petru, în vârstă numai de 16 ani cu Elena Cherepovici, fica lui Nicolae Cherepovici, un căpitan din Ardeal care la anul 1546 luna lunie, luase parte ca sol la nunta Doamnei Chiajna cu Mircea Ciobanul. (*C. Gane* op. p. 87), aducându-le ca dar de nuntă, o cupă și postavuri. (*Hurmuzaki* XI p. V).

Nunta se face la Sibiu prin luna August, (*St. Nicolaescu* op. p. 8) fără ginere, fiind reprezentat printr'un procurator. (*C. Gane* op. p. 93)

Tratativele în vederea nunții, fuseseră duse de către cele două mame văduve, bătrânul Cherepovici fiind răposat. (*C. Gane* op. p. 92).

In acest an, 1563 (*St. Nicolaescu* op. p. 8), Petru Vodă era deci un mire aproape copil. (*C. Gane* op. p. 93).

După nuntă, Elena Cherepovici este adusă la Bucureşti, iar în Ianuarie 1564, naşte pe domnița Teodora, după care eveniment, pe Doamna Elena o găsim din nou în Ardeal, trimisă de Doamna Chiajna necunoscându-se motivul adevărat. (*C. Gane* op. p. 93). Se

crede că din pricina Mircioaii (*Hurmuzaki* XI p. VIII), cu care nu s'a înțeles.

Deasemenea se mai crede, că doamna Chiajna a trimis-o la Sibiu pentru motivul că născuse pe Teodora, numai după cinci luni dela căsătorie ? ! (*C. Gane* op. p. 93)

Doamna Chiajna, se interesa însă să-şi mai aranjeze şi pe ceilalţi copii nu numai pe Petru Vodă. Astfel ea se gândea acum şi la aranjarea fetelor. Pentru cea mai mare, domniţa Marina, apelă la Patriarhul de Constantinopol, Iosif, să-i găsească copilei sale un tovarăş bun de viaţă, lucru pe care Patriarhul îl şi face, recomandându-i pe Ion Kantacuzino, fratele lui Mihail Kantacuzino ce-şi avea reşedinţa în Anchial în Tracia pe malul mării Negre, acesta fiind străbunul tuturor Kantacuzinilor de azi. (*C. Gane* op. p. 94).

Acest Ion Kantacuzino recomandat de Patriarh şi supranumit de Turci „Şaitan-Oglu" (Ochiul Dracului) din pricina isteţimii lui, era, un Grec bogat şi cu mari infuenţe la Constantinopole. (*C. Gane* op 94—94), lucru care interesa foarte mult pe doamna Chiajna. Astfel că deşi Şaitan Oglu era în vârstă de 58 de ani, iar Domniţa Marina numai de 15 ani, şi chiar cu toată opunerea din partea aceştia care nu vrea cu orice preţ să-l ia, căsătoria se hotărăşte, doamna Chiajna în calculele ei silind lucrurile. Şi nunta se face, după care Şaitan Oglu, pleacă spre Anchialos cu mireasa, cu suita şi cu cele zece care cu zestre. (*N. Iorga* An. Ac. Rom. Ser. II. Tom. XVIII Buc. 1896 p. 4). Insă la Rusciug (*C. Gane* op. p. 95) sunt opriţi de oamenii lui Petru Vodă, iar carele cu zestre întoarse înapoi împreună cu domniţa Marina, care anunţase pe ai săi după drum, că nu va trece vie Dunărea cu grecul acesta pe care nu-l plăcuse dela început. (*Xenopol* op. vol. V p. 21).

Şaitan Oglu în schimb, ajungând la Constantinopole se răsbună îndeajuns pentru insulta pe care pretindea că familia lui Mircea Ciobanul i-a adus-o. Prin insistenţe la Poartă, el obţinu mazilirea tânărului domn Muntean, Petru Vodă, care în ziua de 7 Mai (*C. Gane* op. p. 96; *Şt. Nicolaescu* op. p. 8) 1568, împreună cu mama sa Doamna Chiajna şi toţi ai casii, fură ridicaţi din odăile lor şi porniţi pe drumul exilului-

In zadar însă, predară ei le poartă tributul şi un dar de 100.000 galbeni, căci sunt închişi. (*Xenopol* op. vol. V p. 21), iar în noaptea de 2 Iunie (*N. Iorga*, An. Ac. Rom. XVIII. p. 9) sunt porniţi spre Alep la Konie în nordul Siriei, în Asia Mică, în exil: (*C. Gane* op. p. 96). Iar domnia ţării fu dată lui Alexandru Vodă, fratele lui Petru Vodă Schiopul şi fiul lui Mircea Vodă. (*Şt. Nicolaescu* op. p. 8).

Dus în exil la Alep, Petru Vodă cel tânăr, fiul prea vestitului Mircea Ciobanul şi al Chiajnei, moare aci în vârstă numai de 23 ani (1569), lăsând în urmă o mamă înebunită de durere. (*C. Gane*, op. p. 96.)

ani, Petru Vodă cel Tânăr, a lăsat totuşi amintiri frumoase în istoria poporului său, prin legarea numelui de două slăvite şi sfinte locaşuri de închinare: Curtea Veche[1]) şi Plumbuita de care ne ocupăm în lucrarea de faţă.

Când însă, în timpul domniei sale, Petru Voevod a pus la Colentina temelie de biserică în cinstea slăvitului Prooroc şi Înainte Mergător Ioan Botezătorul, nu ştim până în ora prezentă.

In orice caz, în anul 7072 (1564) Iulie 1, biserica Plumbuita era făcută sau se lucra la dânsa, deoarece voevodul ctitor, Petru cel Tânăr, îi întărea prin hrisov domnesc[2]), stăpânire pe nişte loc din jur.

Nu ştim însă, dacă aci, înainte de Petru Vodă, va mai fi existat totuşi un alt sfânt locaş

Un grec învăţat anume Gheorghe Etolianu, mişcat desigur de această situaţie de nenorocire în care se afla familia lui Mircea Ciobanu, scrie un poem. publicat şi la noi de d-l *N. Bănescu* sub titlul: „Un poéme grec vulgaire relatif à Pierre le Boiteaux de Valache" Buc. 1912. In acest poem, se arată cum Petru Vodă îi apare Doamnei Chiajna, mustrând-o, iar ea se întreabă: ca nu cumva toată această durere pe care o trăeşte acum să nu fie consecinţele crimelor soţului ei, Mircea Ciobanul!? (*C. Gane* op. p. 96).

1) *St. Nicolaescu* op. p. 11.

Iată pisania dela Curtea Veche, azi biserica Sf. Anton din piaţa de flori din Bucureşti:

„Această sfântă şi dumnezeească biserică unde se cinsteşte hramul blagoveşteniei prea Slăvitei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioară Maria, din temelia ei iaste zidită de bătrânul Mircea vodă şi în urmă de fiul său Pătraşcu Vodă, cu fraţii săi Radu şi Mircea cel Tânăr, au înfrumuseţat şi o au zugrăvit încă când au fost acum în zilele blagoslovitului şi creştinului domn Ion Ştefan Cantacuzino Voevod, domnia sa, pentru podoaba acestei Sf. biserici au deschis uşa, fiind fost fòrte strimtă, făcând-o de piatră, precum se vede şi o am înfrumuseţat atât pe dinlăuntru cu frumoase icoane şi podoabe cât şi pe dinafară precum se vede întru slava Atotţiitorului Dumnezeu şi întru pomenirea lui, a părinţilor şi a neamurilor lui, săvârşindu-se de lucrul ei la leat 7223—1715 August 20". (*Şt. Nicolaescu* op. p. 11—12).

2) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita, pach. 6 doc. 1.

de închinare cunoscut fiind faptul că multe din bisericile noastre domneşti, au fost ridicate pe urmele altor biserici mai vechi.

Existenţa unui schelet de sfeşnic foarte vechi lucrat de ţigani, la Plumbuita, precum şi a altor urme de obiecte sărăcăcioase, ne-ar putea duce la bănuiala că aci la Colentina a fost o bisericuţă mai veche pe urmele căreia Petru Voevod a ridicat biserică mare domnească, fapt însă, în adevăr, neconfirmat ştiinţificeşte de vre-o dovadă istorică.

Neexistenţa primei pisanii la Plumbuita, care desigur ne-ar fi lămurit şi lucrul acesta, ne provoacă, aşa dar, greutăţi dela început.

Insă istoriceşte este dovedit, după cum am văzut: că Petru Voevod, fiul lui Mircea Ciobanul şi al Doamnei Chiajna, este primul ctitor cunoscut al bisericii Plumbuita, care în scurta-i şi sbuciumata-i domnie n'a putut desigur face tot ceiace ar fi voit să facă la această biserică, trebuind ca apoi, urmaşul său la domnie, Alexandru Voevod să vie să termine şi să înfrumseţeze ctitoria lui Petru Vodă dela Colentina.

3. Alexandru Voevod şi Ecaterina Doamna, al doilea rând de ctitori la Plumbuita.

După Petru Voevod, urmează la tronul muntean Alexandru Voevod, care înainte fusese în surghiun [1]) la Rodos [2]) în Arabia [3]) şi la Alep în

1) *Xenopol* op. vol. V p. 22.
2) Unde a stat trei ani. (*N. Iorga*, Ospiti Rumeni in Veneţia Buc. 1932 pag. 11).
3) Unde a stat 20 de ani idem pag. 11.

Siria [1]) stând apoi şi în Constantinopole [2]) unde se căsătoreşte prin anul 1558 [3]), iar după alţii prin 1565 [4]) cu Ecaterina [5]) fiica unei Perote catolice.

Tatăl Ecaterinei, era însă din familia chiotă a Salvaresilor care fusese foarte înfloritoare. [6])

Lui Alexandru Voevod, i se dă domnia imediat după Petru Voevod, care fusese mazilit, căpătând poruncă să nu îndepărteze pe boerii ţării şi să domnească cu blândeţe. Astfel că la 17 Iunie 1568, noul Domn se îndreptă spre ţară [7]) împreună cu Ecaterina Doamna şi cu fiul lor minor, Mihnea, care după unii s'ar fi născut prin anul 1566. [8])

Domnia lui Alexandru Vodă este primită la început cu bucurie de către boerii pribegi din timpul lui Petru Voevod şi al Doamnei Chiajna, care se întorc şi i se închinară cu toţii [9]). Însă mai târziu aceşti boeri conspiră şi contra lui Alexandru, care porunceşte să omoare pe vre-o câţiva din ei, vre-o 17 se spune, [10]) după care fapt se născu o ură înverşunată între voevod şi boeri, care merse până acolo încât în anul 1576, patruzeci dintre boeri se duseră la Sultan să se plângă contra lui Alexandru, ancheta eşind însă în favoarea voevodului. [11])

Lipsit de bani apoi, Alexandru Voevod, pen-

1) Unde a stat 14 ani, (*N. Iorga,* Ospiti Rumeni in Veneţia Buc. 1932 p. 11 şi An. Ac. Rom. XVIII p. 8)
2) *Şt. Nicolaescu,* op. p. 17—18.
3) *N. Iorga,* An. Ac. Rom. XVIII. p. 7.
4) *C. Gane,* op. p. 100.
5) *Ionescu Gion,* op. pag. 101.
6) *N. Iorga.* An. Ac. Rom. XVIII p. 7.
7) *N. Iorga,* An. Ac. Rom. XVIII, p. 9.
8) *C. Gane,* op. V p. 100.
9) Istoria Tzerreĭ Româneşti vol. II p. 44..
10) *N. Iorga,* An. Ac. Rom. XVIII p. 9; Ist. Tz. Rom. vol. II, p. 44.
11) *Xenopol,* op. p. 24.

truca să satisfacă cerinţele de bani ale Turcilor pune un nou bir pe spinarea poporului, bir căruia i-a zis „oae seacă“ [1]).

In luna Iulie 1577 însă, Alexandru Voevod după o domnie sbuciumată de opt ani, greu bolnav ceru să i se acorde fiului său Mihnea, minor încă, steag de domnie, precum în Moldova Bogdan fusese dat în calitate de coregent lui Alexandru Lăpuşneanu (1568) iar mai târziu Petre Şchiopu reuşi să capete în asemenea condiţiuni tronul pentru fiul său Ştefan [2]). Şi în luna August acelaş an, 1577, vistierul Mirea, solul lui Alexandru Voevod aduse steagul de domnie lui Mihnea [3]). Insă la 25 Iulie, Alexandu Voevod Mircea, închisese deja ochii, tânăr încă [4]), şi fusese înmormântat în mânăstirea Sfintei Treimi (biserica Radu Vodă de azi) de pe apa Dâmboviţii, ctitoria sa.

Piatra lui de pe mormânt, a fost găsită [5]) în anul 1929 la un muzeu din Bucureşti. Până la descoperirea ei, Alexandru Vodă era considerat mort în drum spre Constantinopole unde îl aşteptau „cârligele“ [6]).

După moartea lui Alexandru Vodă, Ecaterina [7]) Doamna rămasă în viaţă, sfătuieşte în conducerea trebilor domnii pe fiul ei Mihnea, părtaşă cu el la toate bucuriile şi necazurile. Exilată cu el în Rodos şi apoi iarăşi câştigând tronul se achită demn de obligaţiile de mamă, bunul Dumnezeu scutind-o de durerea de a-şi vedea fiul părăsindu-şi legea creştinească [8]), căci moare în

---

1) Ist. Tz. Rom. vol. II, pag. 45.
2) *N. Iorga*, An. Ac. Rom. XVIII p. 23.
3) *N. Iorga*, An. Ac. Rom. XVIII p. 23.
4) *N. Iorga*, An. Ac. Rom. XVIII p. 23; *Xenopol*, op. vol. V p. 24.
5) *N. Iorga*, Piatra de pe mormântul lui Alexandru Vodă Mircea. Bulet. Comis. Mon. Istorice fasc. 62/1929 pag. 61.
6) *Hurmuzaki*, XI, pag. XXXII.
7) Ecaterina Doamna, soţia lui Alexandru Voevod, a jucat un rol important în istoria secolului al XVI-lea. vezi *N. Iorga* Biserica Doamnei Ecaterina. Bulet. Comis. Mon. Ist. fasc. 67/1931 p. 38.
8) Idem. pag. 38.

anul 1590[1]), înmormântată fiind tot la Radu-Vodă. Insă mormântul ei nu se cunoaşte nici până azi[2]).

Alexandru Voevod şi Ecaterina Doamna, ţinând Biserica în mâini. Pictură interioară dela Plumbuita.

Aceştia, adică Alexandru Voevod şi Ecaterina Doamna, despre care vorbirăm până acum, cu

1) Despre moartea Ecaterinei, scrie însuş fiul ei Mihnea într'un hrisov următoarele: „In 1590, muri şi fu petrecută la ultimu-i locaş în M-rea Sf. Troiţe, ctitoria soţului ei". (*Şt. Nicolaescu*, op. p. 22).
2) *C. Gane*, op. p. 111.

toată viața lor zbuciumată, s'au interesat și de sfintele lui Dumnezeu biserici.

Ii găsim astfel și ctitori la biserica Plumbuita și anume, al doilea rând.

Ceiace ne vorbește acum despre legătura lui Alexandru Voevod și a Ecaterinii Doamnii cu Plumbuita, sunt următoarele dovezi istorice: pisania bisericii, hrisovul lui Mihnea din 21 Octombrie 1586, precum și portretele lor ținând biserica în mâini, pictate pe peretele interior al bisericii din dreapta de la intrare.

Pisania actuală a Plumbuitei, îi arată, pe Alexandru Voevod și Ecaterina Doamna, ca ctitori ai bisericii, adevăr istoric de necontestat.

Ne pare însă neadevărată afirmarea pisanii că ei ar fi înălțat biserica „din temelii" fiindcă fusese dărâmată cu totul „din mulțimea anilor"!?[1]) Și ar fi trebuit desigur să-i facem o documentare amănunțită acestui neadevăr, dacă n'ar fi prea cunoscut, abuzul cu acest „din temelie" atribuit de multe ori și celor ce numai întregeau, terminau sau chiar înfrumsețeau o biserică.

Pune însă lucrurile în lumină, faptul, că ctitoria lui Petru Voevod nu putea fi dărâmată cu totul din mulțimea anilor în vremea domniei lui Alexandru Voevod, deoarece nici vorbă nu putea fi de mulțimea anilor, căci Alexandru Voevod vine la scaunul de domnie imediat după Petru Voevod.

Ceiace rămâne clar și puternic afirmat în pisanie însă, este că Alexandru Voevod și Ecaterina Doamna, părinții lui Mihnea Voevod, sunt ctitori la Plumbuita după Petru Voevod.

Este întregită și complectată această afirmație a pisaniei, de cele cuprinse în hrisovul lui Mihnea de închinare a mânăstirii, din 21 Oct.

1) A se vedea conținutul pisaniei la pag. 30 și 31.

1586, în aşa chip încât ni se prezintă un material complect despre ceiace au făcut la Plumbuita aceşti evlavioşi ctitori.

Şi acum, iată ce spune hrisovul amintit al lui Mihnea cu privire la ceiace au făcut Alexandru Voevod şi Ecaterina Doamna, la Plumbuita:

„Iar după petrecania domniei sale, a răposatului Petru Voevod, Domnul Dumnezeu l-a dăruit pe răposatul părintele domniei mele Alexandru Voevod a fi domn la scaunul domniei sale al Ţărei-Româneşti. Iar de vreme ce a ajuns la buna vrerea lui Dumnezeu a ţinea cu sceptru toată Ţara-Românească, şi domnia sa cu buna vrere iarăşi a ...mai sus zisul metoh dela Colintina şi a cumpărat roposatul părintele domniei mele Alexandru Voevod trei pogoane de vie dela Filimon, fiul Cudei din oraş pentru 10.000 aspri de argint gata. Şi iar a dat şi adaos de iznov baia mare cu toată vama ei, ca să-i fie domniei sale veşnică pomenire şi să fie la sfânta mânâstire numită metohul dela Colentina de hrană şi întru întărire, iar dumnezeieştilor călugări de trebuinţă, iar răposatului domnii mele Alexandru Voevod, veşnică pomenire. Iar după moartea răposatului domniei mele Alexandru Voevod, Dumnezeu să-i erte sufletul domnii sale, şi domnia mea şi maica domniei mele Doamna Iecaterina iarăşi am întocmit şi am întărit acest mai sus zis metoh dela podul Colentinei şi am zidit domnia mea şi maica domniei mele doamna Iecaterina, a zidit şi a făcut prea înfrumuseţată şi marea biserică, şi am dat şi am adăogat domnia mea şi maica domniei mele doamna Iecaterina cu toate ce sunt în stare şi de cuviinţă în biserică, ca feloane şi cu multe scule ca la o mânăstire lavră cu vii şi bae şi cu

prăvălii în orașul domniei mele București și cu ocine și mori...“ [1])

Rezultă dar, clar, din acest important document, că Alexandru Vodă și Ecaterina Doamna n'au ridicat din temelie biserica Plumbuita, așa cum neadevărat arată pisania.

Insă, ceiace au făcut ei la Plumbuita, la care se adaogă și contribuția lui Mihnea după moartea tatălui său, deci întreaga familie a lui Alexandru Voevod, este destul pentru a se încadra cu demnitate printre ctitorii mari de seamă ai Plumbuitei.

Ei sunt aceia care au complectat și întregit ctitoria lui Petru Vodă cel Tânăr, înfrumusețând-o și întărind-o cu averi: vii, moară, bae, teren și cu multe odoare, ca pe o mânăstire mare, așa după cum de altfel o și numește Mihnea în hrisovul mai sus citat.

O altă dovadă elocventă, a faptului că Alexandru Voevod și Ecaterina doamna sunt ctitori la Plumbuita, mai este: pictarea portretelor lor ținând biserica în mâini, în interiorul Bisericii.

Lipsa ctitorului prim, Petru Vodă, din pictura murală dela Plumbuita, și prezența lui Alexandru Vodă și a Ecaterinii Doamnii, în dreapta, adică în locul ctitorului prim, ar fi o dovadă că nu Petru Voevod a terminat biserica, ci Alexandru Voevod și Ecaterina Doamna, care au mai înfrumusețat-o și întărit-o cu averi și podoabe.

Rezultă dar, categoric, că Alexandru Voevod și soția sa Doamna Ecaterina, sunt ctitori la Plumbuita și anume, al 2-lea rând, adică după Petru Voevod, care cel dintâi a pus temelia și a zidit biserica.

---

1) A se vedea traducerea hrisovului în întregime, la anexe (1).

4. Mihnea Voevod şi închinarea mânăstirii Plumbuita către m-rea Xiropotam din Sfântul Munte Athos.

a) *Scurt istoric al închinării mânăstirilor.*

Inainte de a vorbi despre închinarea mânăstirii Plumbuita dela podul Colentinii, cu toate viile, ocinile, morile şi acareturile ei, către mânăstirea Xiropotan din Muntele Athos, se impune să facem un mic istoric al închinării mănăstirilor noastre româneşti.

Trebue să spunem dela început, că aceste închinări s'au făcut mai întâi ca o formă de ajutorare a ortodoxii din orient care se găsea în mari lipsuri în urma cuceririi de către Turci a vechiului imperiu de răsărit.

Persecutată, biserica celor patru patriarhate: de Constantinopole, Ierusalim, Alexandria şi Antiohia, era în lipsă de a-şi plăti până şi cheltuelile strict necesare.[1]) Mai mult, aceste patriarhate ortodoxe ajunse cu un număr foarte mic de credincioşi, trebuiau să plătească şi biruri la Poartă, mai ales la înscăunarea unui erarh.

Astfel, aproape în neputinţă de a se mai menţine, împovărate şi datoare, Patriarhiile de răsărit, pornesc [2]) după miluire prin reprezentanţii lor în-

1) *Gheorghe M. Ionescu*, Influenţa culturii greceşti în Muntenia şi Moldova. Buc. 1900 p. 42.

2) Incă din vremea lui Radu cel Mare (1497—1507) întâlnim la noi, reprezentanţi ai Patriarhiilor de răsărit. Mai mult chiar, patriarhi în persoană. Astfel Nifon fost Patriarh la Constantinopole înconjurat de o suită numeroasă de clerici greci, vine şi rămâne la noi unde organizează Mitropolia sub Radu cel Mare. (*G. M. Ionescu* op. p. 44.)

La 1511 se afla, în Moldova patriarhul de Constantinopole Ieremia al II-lea, care trece în Muntenia şi stă în Târgovişte, (*G. M. Ionescu*, op. pag. 45—46; *G. Ionescu Gion* op. p. 259). In anul 1642, Partenie I-ul patriarhul de Constantinopol, se afla la Iaşi (*Şincai*, III, 57; *G. M. Ionescu*, op. p. 46). La 1688, Dionisie, tot patriarh de Con-

tăriţi, în ţările noastre conduse de voevozi evlavioşi. Urmarea a fost, în adevăr, că daniile noastre au înviorat răsăritul ortodox.

Principatele noastre devin astfel în vremea de grea cumpănă a patriarhatelor ortodoxe de răsărit, adevărate resurse de ajutorare, salvându-le atât din datorii materiale[1]) cât şi înviorându-le

stantinopole, se afla la noi în principat şi oficiază înmormântarea fetii lui Şerban Cantacuzino, numită Alexandra, îngropată în M-rea Cotroceni. (*G. M. Ionescu* op. p. 46). Acest Dionisie, este în Bucureşti şi la alegerea lui C-tin Brâncoveanu ca domn, luând parte în s. tul ţării. (*G. M, Ionescu*, op. pag. 46).

La 1700, Atanasie, patriarhul Antiohiei, fiind la noi, oficiază cununia fetii lui Brâncoveanu anume Safta, cu postelnicul Iordache Creţulescu. La 1705, găsim în Muntenia pe Dosoftei, patriarhul Ierusalimului, apoi pe Hrisant, tot patriarh al Ierusalimului. La 1711, găsim pe Samuel, patriarhul Alexandriei. (Vezi *G. M, Ionescu* op. pag. 46 şi *G. Ionescu Gion* op. p. 92),

Intre anii 1650—1660, se afla deasemenea pe la noi, Macarie patriarhul Antiohiei, întovărăşit de învăţatul diacon Paul de Alep, care scrie informaţiunile culese în cursul călătoriei lor în principate. Această scriere, amănunţită chiar, în limba Arabă, este un preţios document din care putem vedea vieaţa noastră românească din secolul al XVII, descriindu-se cu o imparţialitate necontestată, căci diaconul Paul de Alep fiind un călător strein nu putea fi decât obiectiv, evenimente, localităţi, obiceiuri, costume, biserici, etc. (*B. Petricelcu Hajdeu*, Rev. Arhiva Ist. a Rom. Tom. I. Partea 2-a Buc. 1865 pag. 59). Tot acest diacon mai descrie în amănunţime şi ultimile evenimente ale domnii şi vieţii lui Matei Basarab, precum şi înmormântarea lui, la slujba căreia luase parte împreună cu Patriarhul său Macarie, cu Ignatie Mitropolitul etc. în sobor de arhirei, arhimandriţi şi preoţi mulţi. (*B. P. Hajdeu* op. pag. 90—104).

Şi astfel, mulţi patriarhi, nemai vorbind de mitropoliţi, arhirei sau simpli călugări, se întâlnesc în acest timp la noi, veniţi după ajutoare.

1) Vasile Lupu, la rugămintea patriarhului Teofan, scapă Patriarhia de Ierusalim de datorii, plătind unor creditori Turci şi Evrei, odată 6000 galbeni veneţieni şi altădată iar 6000. Tot Vasile Lupu trimite apoi 6000 galbeni ungureşti şi încă 4000, pentru a o scăpa şi de alţi creditori otomani. (*G. M. Ionescu* op. p. 48—49)

Paisie, urmaşul lui Teofan, fost Egumen la Galata-Iaşi care prin influenţa lui Vasile Lupu este ales patriarh de Ierusalim, aduce din Moldo-Vlahia, ajutoare în bani, pâine şi unt. (*G. M. Ionescu* op. p. 50).

viaţă spirituală prin tipărituri [1]).

Nobleţea şi dărnicia strămoşilor noştrii, aveau să fie însă încet încet speculate. Prin cereri plângătoare mai întâi, stăruitoare mai apoi, ajung ca erarhii greci ai răsăritului în scurtă vreme să pună mâna pe mânăstirile noastre şi pe toate averile lor, sub formă de închinare [2]) către patriarhiile şi bisericile sărace din Asia Mică, Constantinopol şi Sfântul Munte Athos [3]) nebă-

---

Parlarhia de Constantinopole, este deasemenea ajutată de Vasile Lupu, plătindu-i-se o datorie de 28.000 lei. In schimbul acestei faptei i se dărueşte Voevodului, moaştele Sfintei Paraschiva care sunt aduse în ţară.

1) Atanasie, patriarhul Antiohiei, vine după milă în principate cerând domnitorului de atunci, Constantin Brâncoveanu, şi cărţi de ritual. Constantin Brâncoveanu dă ordin lui Antim Ivireanu, să tipărească ceiace ceruse patriarhul. Şi astfel se tipăresc la Mânăstirea Snagov, Sfinte Liturghiere, pentru slujbă în limbile Arabă şi Greacă, din banii voevodului, cărţii care se răspândesc apoi în tot orientul. Mai mult, la plecarea patriarhului, Constantin Brâncoveanu îi dă şi o tiparniţă lucrată la Snagov, care devine apoi în centrul Asiei Mici ortodoxe, un focar de tipărituri ortodoxe pentru nevoile de slujbă şi contra propagandei catolice şi calvine care se făcea atunci în orient. (*G. M. Ionescu*, op. p. 50).

2) Unii cercetători ai închinării mânăstiriior româneşti, au spus că aceste închinări ce s'au făcut sub formă de ajutorare, Patriarhiilor din orient etc. încep dela Radu cel Mare (1475). (*C. Bolliac.* Monastirile din România. Buc. 1862 p. 21). Alţii, că dinainte au început. Astfel la 1301, M-rea Sf. Arhangheli din Maramureş a fost închinată patriarhiii de Constantinopole. (*G. M. Ionescu* op. p. 75).

Domnul Profesor *N. Iorga* însă, spune că datina închinării m-rilor româneşti, începe „din ultimii ani ai veacului al XVI-lea" sub Eremia Movilă, când s'a închinat mânăstirea Secul sau „Xiropotamul" refăcută de Lăpuşneanu cel Bătrân, către m-rea cu acelaş nume (Xiropotam) din Muntele Atos, de către Nestor Ureche şi soţia sa, ctitorii noului Locaş. (*N. Iorga* Ist. Bis. Rom. şi a vieţii religioase a Românilor vol. I. Văleni 1908 p. 261).

3) Astfel în secolul al XVII-lea numai către Biserica Sfântului Mormânt şi numai din Moldova, erau închinate m-rile: Galata, Barnovski, Sf. Sava şi Nicoriţa.

La 1718, la un apel al Patriarhii de Alexandria, pentru ajutor, că-i săracă, i se închinară M-rile Cernica şi Zlătari cu toate moşiile lor.

nuindu-se poate, că miluiţii din acea vreme aveau să fie poruncitorii de mai târziu[1]).

In adevăr, sub forma de închinare se înţelegea la început trimiterea anuală către mânăstirea şi patriarhia respectivă către care era închinată mânăstirea noastră, numai o parte[2]) din bucatele câmpului şi câştigul agonisit. Insă cu timpul, năvălesc în mânăstirile noastre închinate călugării greci, care încep să le conducă după bunul lor plac.

Iar în vremea domnilor fanarioţi, ajung apoi să se preschimbe chiar cu totul scopul fondatorilor lor. Astfel că cea mai mare parte din mânăstirile româneşti, pline de rugăciune, evlavie şi caritate creştină, sunt transformate complect în mânăstiri greceşti şi aduse în stare de ruină, pentrucă nimeni nu se mai interesa de latura lor spirituală şi nici de cea gospodărească, egumenii greci având acum marea grijă numai de a scoate cât mai mult câştig din averile lor.

Procesul acesta nefast, însă, avea să se sfârşească în secolul al XIX-lea, sub domnia lui Cuza Vodă, când prin legea secularizării statul luă toate averile acestor mânăstiri închinate, care fapt dacă a determinat în adevăr plecarea călugărilor greci din ele a şi distrus definitiv orice putinţă de vieţuire călugărească întrânsele. Multe din aceste mânăstiri închinate a trebuit apoi să devină biserici de mir, printre care astăzi se găseşte şi Plumbuita.

(*G. M. Ionescu*, op. p. 52). Tot Patriarhia din Alexandria primise dela Constantin Brâncoveanu in anul 1697 închinarea m-rii Polovraci cu toate averile ei. (*G. M. Ionescu*, op. p. 78), iar cea din Erusalim in anul 4681, dela Şerban Catacuzino, primise închinarea m-rii Cotroceni cu toate moşiile, viile, prăvăliile, casele, stupii, ţiganii şi vitele sale. (*G. M. Ionescu*, op. p. 78).

1) *G. M. Ionescu*, op. p. 76; *V. A. Ureche*. Schiţe din istoria literaturii Române, pag. 90.

2) *N. Dobrescu*, op. pag. 24.

b) *Inchinarea mânăstirii Plumbuita de către Mihnea Voevod, fiul lui Alexandru Voevod şi al Ecaterinii Doamnii.*

După Alexandru Voevod, am văzut în cele spuse mai 'nainte că a urcat [1]) pe scaunul de domnie al Munteniei, fiul acestuia, tânărul Mihnea, care domneşte în două rânduri. Prima dată, din anul 1577 până la 1583 când prin intrigile a 60 de boieri care se duc la Constantinopol unde se jeluesc că domnul lor este prea tânăr rugând Poarta să le dea un altul, este mazilit împreună cu mama sa, Doamna Ecaterina şi cu soţia sa Doamna Neaga şi duşi în surghiun la Rodos [2]), într'o insulă locuită de Greci şi Turci. După doi ani, la 4 Iulie 1584, voevodul mazilit împreună cu familia sa, sunt ridicaţi şi duşi şi de aci la Tripoli în beglerbe-

1) Urcarea pe Tronul Muntean a lui Mihnea, la început este primejduită de un pretendent, medicul lombard Rosso, care cerea tronul în ţara românească pe baza unor pretinse descendenţe voevodale în Muntenia şi făgăduiri de biruri sporite. La aceasta se mai adăoga şi opoziţia unor boeri munteni, care în epoca aceia erau foarte nărăviţi, complotând asupra Domnului când acesta nu le făcea pe plac.

Rosso însă, este dat de gol, descoperindu-se că descendenţa lui era o simplă farsă şi este osândit la galene! (*Xenopol*, op. vol. V. p. 24—25).

2) *N. Iorga*, An. Ac. Rom. XVIII p. 57.

La 28 Iulie 1583, Mihnea era deja adus în Constantinopol iar trimiterea lui la Rodos se face la 10 August.

In locul său, Poarta Otomană, la insistenţele Franţei numeşte domn pe Petru Cercel (*N. Iorga*, An. Ac. Rom. XVIII. p. 32—33), care şi el este reclamat de boerii ţării că îi omoară şi pune biruri grele pe ţară. Datorită însă şi lucrăturilor lui Mihnea care voia să-şi reia iar tronul, Petru Cercel este mazilit şi el. (*N. Iorga*, An. Ac. Rom. XVIII. p. 61). Asupra peripeţiilor vieţii lui Cercel după mazilire, vezi aceeaş, pag. 68. Iar asupra morţii lui, care are loc în luna Martie, 1590 prin gâtuire şi aruncare în mare de către Turci, vezi *Xenopol* op. V. p. 45.

gatul nord-african Tunis-Tripoli. Aci stătură de asemenea aproape un an [1]).

La 22 Aprilie 1585 [2]) însă, după ce desigur plătise mulţi bani pentru a reintra în graţiile Turcilor [3]), Mihnea voevod îşi reia tronul şi vine din nou în ţară la domnie.

In anul următor 1586, din a 2-a a sa domnie, la 21 Octombrie, Mihnea Vóevod fiul lui Alexandru Voevod şi al Ecaterinii Doamnii, închină prin hrisov domnesc, mânăstirea dela podul Colentinii cu hramul „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul“ adică Plumbuita, la mânăstirea Xiropotam [4]) din Sfântul Munte Athos.

Din acest hrisov [5]) foarte preţios pentru istoricul mânăstirii Plumbuita, după cum am mai văzut şi din alte citaţiuni din el, se vede clar că cel ce a închinat mânăstirea Plumbuita, a fost Mihnea Voevod, având şi consimţământul mamei sale, încă în viaţă.

Astfel, mânăstirea Plumbuita, începe din acest timp să ajute din averile ei mânăstirea Xiropotamul din Sfântul Munte, ca mai apoi, prin invadarea călugărilor greci, să fie transformată complect din mânăstire românească, cu personal şi conducere românească, în mânăstire grecească, cu personal şi conducere grecească, fiind cu totul sub stăpânirea mânăstirii Xiropotamul.

Va fi voit, sau nu va fi voit Mihnea aceasta,

---

1) *N. Iorga*, An. Ac. Rom. Vol. VIII p. 60.

2) *N. Iorga*, An. Ac. Rom. Vol. VIII. p. 61.

3) *Xenopol*, op. vol. V. pag. 45; *N. Iorga*, An. Ac. Rom. Vol. VII, p. 61.

4) Această M-re din Sfântul Munte, a fost zidită de Impăratul Roman şi de împărăteasa Pulheria în veacul al X-lea. (Vezi, Schitul chinovial Prodromul din Sf. Munte Atos. Ploeşti 1902 pag. 29).

5) A se vedea cuprinsul în întregime al documentului, precum şi fotografia lui la *Anexe* (1).

Dumnezeu știe. Ceiace se cunoaște însă bine, este că cu toată înflorirea adusă Plumbuitei de Matei Basarab mai apoi, totuși situația acestei mânăstiri nu este prea fericită din cauza conducerii fără milă a egumenilor greci.

5) Matei Basarab și Elena Doamna, al treilea rând de ctitori la Plumbuita.

Viața și activitatea creștină și națională a marelui Voevod Matei Basarab, din Brâncoveni (Oltenia), sunt atât de însemnate pentru istoria neamului nostru, încât pe drept cuvânt

---

Domnia lui Mihnea, acum a 2-a oară a fost mai scurtă. In Februarie 1590, moare și mama sa Doamna Ecaterina, care este înmormântată la Biserica Radu Vodă de astăzi, fostă Mânăstirea Sfintei Troițe.

Trebue să mai pomenim, că dela Doamna Ecaterina ne-a mai rămas o Biserică la *Slătioara*, prin văile Vâlcii, care apoi a fost reparată de Elena Doamna, soția lui Matei Basarab, împreună cu care este pictată într'o frescă interioară ținând ambele Biserica în mâini. (Vezi *N. Iorga*, Biserica Doamnei Ecaterina Bulet. Comis. Mon. Ist. 1931 p. 38). Deci la Plumbuita și la Slătioara, se pot vedea pictate, ambele aceste soții de domni; Ecaterina Doamna și Elena Doamna.

In anul 1591, Mihnea este din nou mazilit. Adus la Constantinopol. Mihnea este exilat de vizir la Alep. (*N. Iorga* An. Ac. Rom. VIII p. 99). Fiind slab și cum era fricos, fiind acum lipsit și de sprijinul moral al maicii sale, se înfățișează sultanului și-i cere să fie turcit, iar ceremonia trecerii la mohamedanism, a lui și a unui copil mai mare, căci cel mai mic Radu, este ascuns de un neam al lui și trimis la Muntele Atos (*Xenopol* op. vol. V p. 47), se săvârșește la 9 Aprilie. (*N. Iorga* An. Ac. Rom. p. 99).

Copilul scăpat neturcit, Radu, se afla la 28 Febr. 1593 la Italia la unul anume Bernardo. La această dată, Mihnea. turcit acum, îi scrie mătușii sale Maria Vallarga dela Murano, să ia copilul dela Bernardo „și așa te rog și dă-ți osteneala să-mi scrii des și îngrijește-te să fie copilul sănătos ca să învie numele meu" (*N. Iorga*. An. Ac. Rom. VIII p. 103).

Iar în anul 1596, luna Ianuarie, Radu acesta, vine la tatăl său la Rugusa, apoi în Constantinopole unde i se dau insignele domnești plecând apoi în Muntenia ca domn (*N. Iorga* An. Ac. Rom. VIII p. 106) sub numele de Radu Mihnea.

evlaviosul domn s'a încadrat cu demnitate printre marii Basarabi din care de altfel se trăgea.

Intovărăşit de Elena Doamna, acest strălucit voevod al Ţării Româneşti, a stăruit cu tot sufletul în timpul domniei sale pentru binele neamului, asigurându-i liniştea şi prosperitatea şi ridicând sfinte şi mari locaşuri de închinare Atotputernicului: biserici şi mânăstiri.

Ca domn: paşnic, treaz ocrotitor al elementului românesc, biciuitor al grecilor şi străinilor pe care-i socotea ca o plagă, bun creştin [1]) făcând pentru popor legiuiri creştine,[2]) iubitor al culturii întemeind în mânăstiri tiparniţe pentru tipăriri de cărţi etc., Matei Basarab a format prin domnia sa înţeleaptă o mare epocă de prosperitate şi de cultură în istoria poporului nostru românesc.

O atenţie deosebită, în timpul acestei domnii plină de activitate rodnică, a arătat-o marele voevod şi mânăstirii Plumbuita. Desigur, pentrucă aci el sub zidurile străvechei biserici, câştigase bătălia care fusese decisivă şi care-i asigurase domnia.

Din hrisoavele sale prin care scuteşte, dă, sau întăreşte mânăstirii Plumbuita ceva, din pisania bisericii, din pictura cu chipurile lor care se află în biserică, cât şi din tradiţia locală vie, este clar şi fără nici-o îndoială, că Matei Basarab împreună cu soţia sa, Elena Doamna, sunt ctitori la Plumbuita.

Cum a găsit însă Matei Basarab, Plumbuita,

---

1) In timpul domniei sale a făcut 40 de Biserici, dintre care mai importante sunt următoarele: M-rea Sadova; M-rea Căldăruşani; M-rea Strehaia; M-rea Gura Motrului; Episcopia Buzăului; M-rea Soveja; M-rea dintr'un Lemn; M-rea Brebu; M-rea Plumbuita; M-rea Câmpu-Lung; M-rea Govora; M-rea Brâncoveni; biserica Sărindar; mitropolia din Târgovişte. (vezi *Pr. Dr. Cristescu* Sfânta Mânăstire Arnota R.-Vâlcea 1937) şi mai ales vezi *Cronica* Ist. Tz. R. II p. 90.

1) Pravila dela Govora, sau Direptatoriu de leage, tipărită la Govora la anul 1640.

când el s'a hotărât s'o renoveze, aceasta n'o putem şti precis.

Ştim însă bine numai, că a fost aci în timpul luptei lui cu Radu Iliaşi, o aşezare bisericească, mânăstire. Probabil va fi fost şi cam

Matei Basarab şi Elena Doamna, ţinând Biserica în mâini. Pictură murală din Biserica Plumbuita, situată pe peretele din stânga dela intrare.

dărăpănată atunci Plumbuita, că l-a făcut pe marele voevod să înceapă aci un lucru mare demn de numele său.

Deasemenea, ca bun militar cum era, voind să-şi asigure o pază sigură a Bucureştilor şi cum Plumbuita prin poziţia sa stratergică ofe-

rea locul nimerit, Matei Basarab nu numai că face aci o mare mânăstire dar o şi întăreşte ca cetate de apărare a oraşului.

Biserica Plumbuita de azi, din interiorul cetăţii, pornită însă de jos pe temelii cu dimensiuni neuniforme şi deci neregulate, fapt nemai constatat la alte ctitorii din temelie ale lui Matei Basarab, ne poate duce la concluzia: că biserica Plumbuita de azi, este mai veche chiar.

Crenelă din zidul masiv al cetăţii Plumbuita.

Aceasta mai reiese şi din faptul că pictura chipurilor lui Matei Basarab şi al Elenii Doamnii, se găseşte pe peretele din stânga, în biserică, nu pe cel din dreapta pe care trebuiau să fie dacă ei zideau biserica din temelie.

Nu s'ar putea contesta însă, că ei au făcut mari şi radicale renovări la biserică consolidând-o şi înfrumuseţând-o.

Incolo, arhitectura vechilor clădiri din dreapta şi din stânga la intrarea în mânăstire, măestria arcadelor şi a bolţilor din cărămidă dela Plumbuita, masivitatea zidurilor de cetate prevăzute cu crenele pentru flintă şi săgeată, precum şi în genere privit ansamblul de mare mânăstire-cetate, demonstrează elocvent că numai Matei Basarab, între toţi ctitorii dela Plumbuita, a putut face ce se vede azi aci.

Mânăstirea Plumbuita, înconjurată cu ziduri de cetate prevăzute cu crenele. Fotografie luată în anul 1933, când clopotniţa şi biserica din interiorul cetăţii erau restaurate.

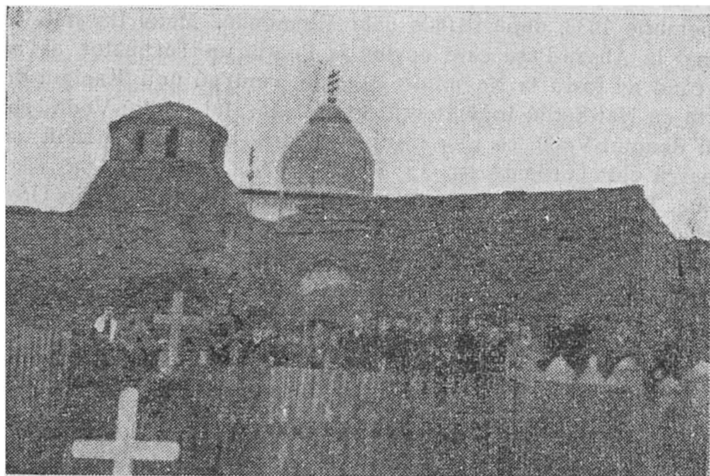
In partea din stânga se poate vedea ruinile unei vechi şi mari clădiri.

Spre această concluzie, adică, că Matei Basarab este marele ctitor al Plumbuitei de azi, ne mai duc şi toate hriscavele posterioare epocii lui Matei Basarab date de Domni prin care se recunoaşte aceasta, precum şi toate actele egumeneşti ale mânăstirii. Deasemenea şi pomelnicul[1]) ctitorilor pe care preotul îl rosteşte în

1) Transmis oral din preot în preot.

timpul sfintei Leturghii la eşirea cu sfintele Daruri, pomenind mai întâi pe Matei Voevod şi Elena Doamna şi apoi pe ceilalţi ctitori, Alexandru Voevod, Ecaterina Doamna şi Petru Voevod.

Insă nu trebue să ne închipuim că totul ceiace se vede azi la Plumbuita, se prezintă azi aşa cum a fost pe vremea lui Matei Basarab, fără nici-o schimbare. Nu, căci în decursul timpului au suferit, atât biserica cât şi celelalte clădiri câte unele modificări.

Vechea bucătărie a călugărilor, dela Plumbuita care a rămas până azi în starea ei autentică.

In starea ei autentică, a rămas numai clădirea din fund, din spatele bisericii, ce servea de bucătărie[1]) călugărilor, interesantă prin stilul arhitecturii sale, având o boltă din cărămidă ingenios făcută care uimeşte pe vizitatori.

In ceiace priveşte acum, anul, când Matei

1) Clădiri la fel cu aceasta, se mai găsesc la mânăstirile: Antim şi Văcăreşti din Bucureşti, precum şi la mânăstirea Cetăţuia, la Iaşi. Mulţi cred, că a servit şi ca turn de observaţie.

Basarab a dispus să se înceapă lucrul la Plumbuita, nu-l putem şti. Credem totuşi, că probabil chiar la începutul domniei sale.

Ştim însă sigur, când termină marele Voevod lucrările la Plumbuita. Aceasta ne-o spune pisania bisericii, adică la 10 Aprilie 1647, când desigur Matei Basarab va fi venit la sfinţire cu vlădici şi boieri după obiceiul marilor voievozi.

In concluzie dar, la cele spuse mai sus, Matei Basarab[1]) împreună cu soţia sa, Doamna

1) Iată în scurt. în continuare. istoricul vieţii marelui voevod: La 5 Noembrie 1633. după bătălia dela Plumbuita. Matei Basarab este chemat la Abaza-Paşa care devine la Poartă un susţinător al său. „Iar când au fostŭ la Noembrie 15 ḑile. venit'aŭ unŭ Kapigiŭ dela Poartă cu Hat-Şerifŭ înpărătescŭ de au datŭ lui Mateĭ-Vodă steagullŭ Raduluĭ-Vodă. ce s'au fostŭ luatŭ dela răsboiŭ ka să'iŭ stapânească elŭ" (Cronica. Ist. Tz. Rom. p. 97)'

Matei Basarab se duce apoi la Poartă. şi cu toate intrigile Grecilor el este confirmat domn al Ţării Româneşti.

„Şi aŭ purcesŭ Mateiŭ-Vodă din Ţarigrad în Febr. 18 zile şi au intratŭ în skaunŭ în Bucureştĭ Duminică. Martie în 10 şi au fostŭ mare bucureă şi veseliă la toată ţarra. dela mikŭ pînă la mare şi mulţumia luĭ Dumneḑeu de domnŭ bunŭ şi milostivŭ şi creştinŭ: şi'ĭ au isbăbitŭ de răi vrăşmaşi streini" (cronica. Ist. Tz. Rom. p. 89).

„Şi în domnia lui arătataŭ multă milosteniă pre la creştini şi aŭ făcutŭ multe mânăstiri şi biserici"... „Şi alte multe milostenii şi bunătăţi au făcutŭ aici în ţară. Şi la Sf. Ierusalimŭ şi la Agora şi într'alte părţi: şi aŭ dăruitŭ multe mânăstiri şi le-au înoitŭ, şi ţarra luĭ cu mare cu micŭ se bucura. şi da laudă lui Dumneḑeu pentru domnie bună" (Cronica. Ist. Tz. Rom. p. 90—91).

A avut şi răsboae Matei Basarab. şi din păcate cu însă-şi vecinul său. Vasile Lupu. Domnul Moldovei. cu care se ura foarte mult. Unul din aceste răsboaie este şi acela dela Finta (7161. 17 Mai) provocat de Vasile Lupu care venise cu „ginerele său Temuşi cu cazaci cu Moldoveni" (Cronica Ist. Tz. Rom. p. 93) contra lui Matei Basarab. In această bătălie Matei Basarab este rănit. Apoi „Matei Vodă fiindŭ rănitŭ. zăcea în patulŭ luĭ. şi nu putea să se repaoze şi să-şi caute leaculŭ rănii sale" (Cronica. Ist. Tz. Rom. p. 97).

Suferinţii aceştia fizice se mai adaoga şi durerea sufletească de a-şi vedea vechile lui oştiri răsculate. dorobanţii şi seimenii: cerând lefuri mari şi dându-se la turburări. „Toţi se'ndrăciră de se'nebuniră„

Elena, sunt ctitori la Plumbuita, şi cei mai importanţi, întrucât ceeace avem astăzi aci se datoreşte în cea mai mare parte lor [1]).

a) *Hrisoave domneşti date de Matei Basarab mânăstirii Plumbuita, în timpul domniei sale.*

Pentru a se cunoaşte toată legătura voevodului Matei Basarab cu Plumbuita, trebue să mai arătăm că pe lângă cele ce am văzut că a făcut acest evlavios domn la această mânăs-

spunându-i voevodului; „să-şi lase acum skaunulŭ şi să se facă călugăr; şi-i zicea k'au înbătrânitŭ şi'şi au eşitŭ din fire" (Cronica op. p. 97). „Şi aşa fiind ei turbaţi ca nişte porci fără nici-o ruşine" (Cronica. Ist. Tz. Rom. p. 97) aduseră mare jale marelui voevod ce acum zăcea în pat în palatul său domnesc din Târgovişte.

„Iar când am fostŭ la Augustŭ 7161 (1653) murit'aŭ şi Doamna Elena şi cu mare cinste fu îngropată în Biserica domnească din Târgovişte (Cronica Ist. Tz. Rom. p. 98). Iar „când au fostŭ la luna Aprilie 9 zille. leatŭ 7162 (1654) Duminică dimineaţa, au reposatŭ Matei Vodă în casele domneşti în Târgovişte" „făcându-i pohribania (slujba înmormântării N. A.) Sfântul Macarie patriarhul Antiohiei cu Mitropolitul Ignatie, cu mulţi arhierei şi călugări preoţi şi ridicându-l cu mare cinste, îl băgară în groapă în biserica domnească din Târgovişte" (Cronica. Ist. Tz. Rom. p. 99—100),

Astfel, domnia lui Matei Basarab a fost de „ani 21 fără cinci luni, zille 11" (Cronica. Ist. Tz. Rom. p. 99).

O descrie re preţioasă a ultimelor zile ale vieţii lui Matei Basarab, cât şi asupra morţii şi înmormântării sale, o avem dela diaconul Paul de Alep, care întovărăşea în acel timp la noi pe patriarhul Antiohiei.

Astfel aflăm dela acesta, că în acel timp, Matei Basarab era „omŭ bătrânŭ şi nemai ajutându-l puterea de a eşi de loc din zidurile cetăţii" (*B. Petricescu-Hajdeu.* Rev. Arhiva istorică a României Tom. I. partea 2-a Buc. 1865 pag. 100) Era foarte evlavios, şedea în biserică cu capul gol în tot timpul slujbei, dar în cele din urmă nu mai putea sta până la sfârşitul slujbei pentru că era bătrân. In dosul tronului, era marele spătar cu sabia scoasă, ţinând într'o mână şi buzduganul.

Povestind apoi, răposarea şi slujba care i s'a făcut, Paul de Alep, ne spune că-l „înmormântară alăturea cu groapa reposatei domne şi şi a fiului lorŭ" (Vezi, *B. Petriceicu Hajdeu* Rev. Arhiv. Ist. Tom I. partea 2-a Buc. 1865 pag. 90—104)

1) A se vedea planul mânăstirii la *anexe* (29). Afară de Biserică, care este mult mai veche după cum am văzut, celelalte clădiri şi zidul masiv al cetăţii sunt dela Matei Basarab.

tire, i-a mai dat în tot timpul domniei sale diferite hrisoave domneşti de scutiri, întăriri sau privitoare la proprietăţi ca să nu fie încălcate de nimeni, din care se vede grija sa atentă pe care o avea faţă de ctitoria aceasta.

Iată acum numai unele dintre ele, căci desigur vor mai fi şi altele.

La 28 Martie, anul 7141 (1633), Matei Basarab Voevod, scuteşte prin hrisov domnesc de lucrul domnesc şi boeresc pe colibaşii care erau locuitori lângă sfânta mânăstire Plumbuita, iar aceştia să fie de „posluşanie" la sfânta mânăstire [1].

La 1 August 7142 (1633), Matei Basarab, scuteşte prin hrisov, românaşii ce sunt pe lângă sfânta mânăstire Colentina de diferite dări [2].

La 15 Martie 7144 (1636) Matei Basarab Voevod, întăreşte prin hrisov domnesc cu pecetie domnească, stăpânirea mânăstirii Plumbuita peste locul din jurul ei care fusese încălcat, iar trei boieri îi refăcuse hotarele pe bază de informaţii dela megiaşii locului [3], la porunca voevodului.

La 14 Septembrie 7148 (1639) Matei Basarab Voevod, dă poruncă [4] tuturor slugilor sale, funcţionarilor statului, să nu se atingă, în ceiace priveşte birurile sau potvoada etc., de mânăstirea Plumbuita şi de oamenii ei.

La 7 Mai, anul 7151 (1643) Matei Basarab Voevod, porunceşte, prin răvaş domnesc, ca nimeni să nu se atingă de balta cu peşte şi de pă-

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach., 3. doc. 3. A se vedea cuprinsul şi fotografia documentului la *Anexe* (2).

2) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 16 doc. 5.

3) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 3 doc. 4. A se vedea cuprinsul şi fotografia la *Anexe* (3).

4) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita. Pach. 16 doc. 7. Cuprinsul şi fotografia hrisovului, a se vedea la *Anexe* (5).

durea mânăstirii Plumbuita fără de ştirea egumenului mânăstirii [1]).

Acest document este foarte important, căci ne descopere faptul că mânăstirea Plumbuita a avut în jurul ei bălţi şi pădure.

La 27 Mai anul 7151 (1643) Matei Basarab, dă din nou altă scutire mânăstirii Plumbuita dela podul Colentina şi Rumânaşilor ce locuesc împrejurul ei [2]).

La 20 Iulie, 1643, Matei Basarab Voevod, apără pe locuitorii vecini ai mânăstirii de diferite dăjdii de peste an [3]).

La 13 Septembrie, anul 7153 (1645) Matei Basarab Voevod, hotărăşte ca colibaşii de pe lângă sf-ta mânăstire Plumbuita, să fie scutiţi de lucru domnesc şi de cel boeresc şi să fie slobozi de pârcălabul de curte şi de cei de târg, de care de olac etc. [4]).

La 4 Februarie, anul 7153 (1645), Matei Basarab Voevod, dă ordin locuitorilor satului Morogeşti să asculte de ordinele călugărilor mânăstirii Plumbuita [5]).

La 20 August 7153 (1645) Matei Basarab întăreşte prin hrisov domnesc mânăstirii Plumbuita moşia Albeşti aşa cum fusese ea închinată mânăstirii de Hrizea vornicul [6]).

Acest hrisov este dat de domn, în urma cărţii de judecată a lui Mitrea ispravnicul, din 13 August 7453 (1645) [7]) prin care se face dreptate

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 3. doc. 6. A se vedea cuprinsul documentului şi fotografia lui la *Anexe*, (6).

2) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita. Pach. 16. doc. 8.

3) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita. Pach. 2, doc. 1.

4) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita. Pach. 16, doc. 9.

5) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita. Pach. 12 doc. 6.

6) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita. Pach. 11, doc. 7. A se vedea conţinutul şi fotografia documentului la *Anexe* (7).

7) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita. Pach. 3 doc. 8.

mânăstirii Plumbuita, respingându-se pretențiunea fociorului preotului Tudor din Fundeni la parte din moșia Ambești a Plumbuitei, fostă a lui Hrizea vornicul [1]).

La 16 Februarie, anul 7155 (1647), Matei Basarab Voevod, dă poruncă ispravnicului de București să cerceteze pricina încălcării unei ocine (moșii) a mânăstirii Plumbuita, anume Boleasca [2]).

La 1 Iunie 7155 (1647), Matei Basarab Voevod, dă invoire prin răvaș domnesc egumenului mânăstirii Plumbuita să strângă dijma de pe moșiile mânăstirii dela Boldorosești și Plășeni [3]).

La 20 Septembrie 7158 (1649) Matei Basarab Voevod, întărește prin hrisov domnesc mânăstirii Plumbuita și egumenului ei Calinic, doi Români din satul Tâmburești în urma cercetării făcută de șase boieri în pricina ivită între mânăstire și Radu vel comis [4]).

La 18 Iunie 7158 (1650) Matei Basarab Voevod, întărește prin hrivov domnesc, mânăstirii Plumbuita o vie în dealul Moldovenilor de lângă București [5]).

La 28 Martie 7159 (1651) Matei Basarab Voevod, dă mânăstirii Plumbuita hrisov cu pecetie domnească [6]), prin care o întărește să fie în pace și nesupărată de către mânăstirea Sărindarul [7]) cu care avusese un diferent din cauza unui zăgaz.

---

1) A se vedea cartea de judecată a lui Mitrea la *Anexe* (8).

2) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita. Pach. 2 doc. 3.

3) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 12, doc. 7.

4) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita, Pach. 16, doc. 10.

5) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita, Pach. 10, doc. 2. A se vedea conținutul documentului și fotografia lui la *Anexe* (9).

6) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 2, doc. 5.

A se vedea traducerea și fotografia documentului la *Anexe* (10).

7) M-rea Sărindarul a fost pe calea Victoriei, în București, pe locul unde astăzi este Cercul Militar.

Vlad Vodă I, ban de Severin și duce de Făgăraș, a fost primul ei

Rezultă dar categoric, din numărul acestor importante hrisoave cât şi din datele lor că marele Voevod Matei Basarab, domnul ţării Româneşti, în tot timpul domniei sale şi-a îndreptat atenţia sa binevoitoare faţă de mânăstirea Plumbuita ctitoria sa dela Colentina: miluind-o, scutind-o, ocrotind-o şi întărindu-i drepturile asupra averii sale.

6). Alte legături voevodale cu Plumbuita.

(Hrisoave de mili, scutiri de dăjdii pentru oamenii mânăstirii, beneficii de vinărici şi dijmă, întăriri de proprietăţi, etc.)

Dacă în adevăr, Petru Voevod, Alexandru Voevod şi Ecaterina Doamna, Matei Voevod şi Elena Doamna, sunt cititorii şi binefăcătorii de seamă ai Plumbuitei, nu este mai puţin adevărat însă, că şi alţi voevozi au mai făcut binefaceri acestei sfinte mânăstiri.

Desigur că aceştia n'au ajutat Plumbuita în măsura ctitorilor, cum este şi de aşteptat. Totuş, prin diferite hrisoave domneşti, de danii, scutiri sau cu alte beneficii, au ajutat şi ei această aşezare străveche bisericească dela Colentina.

Astfel:

In anul de la facerea lumii 7132 (1624) luna

ctitor, iar apoi a fost reînoită de Matei Basarab voevod, ctitorul dela Plumbuita.

Iată-i inscripţia: „† Făcând domnia mea 40 biserici precum mă făgăduisem la Dumnezeu, am îndeplinit cu acésta pre care amŭ zidit-o din temelie în loculŭ unei bisericuţe vechi ce se zicea a coconilor, zidită de Vladulŭ Banulŭ Severinului şi allŭ Făgăraşului, la anulŭ 6870 (1362) şi am numit-o Sărindarŭ. Leatu 7160 (1652); lăsându-i totŭ hramulŭ Adormirea Maicii Domnului, ca să fie pomenire părinţilor şi fiilorŭ noştrii aminŭ".

(*Preot Gr. Musceleanu*. Monumentele străbunilor din România, Partea I Buc. 1873 pag. 35).

Iulie în 31, Alexandru Voevod fiul lui Radu Voevod, căruia i s'a mai zis şi Coconul[1]), dă rumânaşilor din jurul mânăstirii dela Colentina unde este hramul sfântului Ioan Botezătorul, ertare de dijmă, de stupi, goştină de porci şi de oi, în schimb, să fie posluşnici la sfânta mânăstire.[2])

In anul 7134 (1626) Februarie în 23, acelaş Alexandru Voevod fiul lui Radu Vodă, iartă satul Boldorăşeşti, fiind satul mânăstiri dela Colentina, de tot felul de dăjdii.[3])

In anul 7136 (1628) Ghenarie în 3, Alexandru Voevod[4]) fiul lui Iliaşi Vodă, iartă satul Boldorăşeşti din judeţul Elh (Ilfov) al sfintei mânăstiri Plumbuita, de lucrul domnesc, de dajdie de judeţ, de mertice etc.[5])

In anul 7138 (1630) Septembrie 6, acelaş Alexandru Voevod fiul lui Iliaşi Voevod, dă hrisov mânăstirii Plumbuita de pe Colentina, de ertăciune atât ei cât şi colibaşilor din jur, de dijmă, de stupi etc.[6])

In anul 7138 (1630) Ghenarie 30, Leon Vodă[7]) fiul lui Ştefan Tomşa, întăreşte prin hrisov domnesc mânăstirii Plumbuita de pe Colentina, scutirea de dăjdii a satului Boldorăşeşti[8]) al m-rii.

---

1) A domnit în Ţara românească între anii 1623—1627.

2) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. XVI. doc. 1. A se vedea cuprinsul la *Anexe* (11).

3) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. III doc. 1. A se vedea cuprinsul documentutui la *Anexe* (12).

4) A domnit în Ţara Românească între anii 1627—1629.

5) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita. Pach. XII, doc. 2. A se vedea cuprinsul la *Anexe* (13).

6) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. XVI doc. 3. A se vedea cuprinsul hrisovului la *Anexe* (14).

7) A domnit în Ţara Românească între anii 1629—1632.

8) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. XV doc. 7. A se vedea cuprinsul la *Anexe* (15)

In anul 7138 (1630) Iulie 13, acelaş Leon Vodă, fiul lui Ştefan Vodă, dă mânăstirii Plumbuita carte domnească, prin care întăreşte scutirea rumânaşilor din jurul mânăstirii de dijme, însă să fie de posluşanie la mânăstire.[1])

In anul 7162 (1654) luna Iulie în 14, urmaşul lui Matei Basarab anume Constantin Şerban Voevod, dă egumenului mânăstirii Plumbuita, hrisov domnesc prin care-l întăreşte să ia dijma dela satele Boldorăşeşti şi Plăşeni [2]).

In anul 7166 (1658) Aprilie în 8, Mihnea Radu Vodă, dă către egumenul mânăstirii Plumbuita carte domnească pentru strângere ţiganilor fugiţi [3]).

In anul 7169 (1661) luna Mai. ziua 29, Grigore Ghica Vodă, dă egumenului mânăstirii Plumbuita carte domnească prin care îl întăreşte să nu lase pe nimeni să conăcească la mânăstire [4]).

In acelaş an 7169 (1661) August 8, acelaş domn, dă altă carte domnească mânăstirii Plumbuita, pentru apărarea locuitorilor din jurul mânăstirii [5]).

In anul 7173 (1665), luna Februarie 17, Radu Leon Voevod, scuteşte mânăstirii Plumbuita doi pescari de toate dajdiile [6]).

Tot în anul 7173 (1665) luna Aprilie 17, acelaş domn Radu Leon Vodă, scuteşte mânăstirea Plumbuita de pe apa Colentinii, de dijma de stupi, de râmători, de oerit etc. Dijmarii judeţului să nu mai ia dijma cuvenită ci să se bu-

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. XVI doc. 4. A se vedea cuprinsul la *Anexe* (16)

2) Arhiv. Stat. Buc. Mănăstirea Plumbuita Pach. XII doc. 11.

3) „ „ „ „ „ IX „ 6.

4) „ „ „ „ „ XVI „ 11.

5) „ „ „ „ „ X „ 3.

6) „ „ „ „ „ III „ 14.

cure de ea, călugării mânăstirii [1]).

Tot în acel an, 7173 (1665) Aprilie 11, Radu Leon scuteşte pe posluşnicii mânăstirii Plumbuita de dajdiile lor, să asculte însă în schimb de sfânta mânăstire [2]).

In anul 7176 (1668) Iulie în 10, tot Radu Leon, dă carte domnească mânăstirii Plumbuita, pentru ca cositul fânului dela mânăstire să se facă de către locuitorii dela Plumbuita [3]).

In anul 7177 (1669) Aprilie 28, acelaş Antonie Vodă, dă carte domnească de scutire de dajdii pentru satul mânăstirii Plumbuita, referindu-se tot la Românaşii aflători pe lângă sfânta mânăstire [4]).

Tot în anul 7177 (1669) luna Mai 18, acelaş Antonie Vodă scuteşte de diferite dajdii zece case de posluşnici ai mânăstirii Plumbuita [5]).

In anul 7178 (1670) Iulie 25, acelaş Antonie Vodă, dă carte domnească [6]) egumenului dela mânăstirea Plumbuita, ca să ia dijma dela locuitorii moşii Boldoroşeşti.

In anul 7179 (1671) August 24, tot Antonie Vodă, porunceşte prin carte domnească pârcălabului Ghinciul dela Tâmbureşti, să scoată pe rumânaşii mânăstirii Plumbuita, ca să învelească nişte chilii ale mânăstirii cu trestie [7]).

In anul 1672 Aprile 20, Grigore Ghica Voevod, întăreşte mânăstirii Plumbuita prin hrisov domnesc, zece case de oameni posluşnici şi-i scuteşte de dijmă [8]).

---

1) Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. XVI doc. 12.
2) „ „ „ „ „ XVI „ 13.
3) „ „ „ „ „ IX „ 7.
4) „ „ „ „ „ XVI „ 14.
5) „ „ „ „ „ XVI „ 15.
6) „ „ „ „ „ XII „ 14.
7) „ „ „ „ „ XVI „ 16.
8) „ „ „ „ „ XVI „ 17.

In anul 7190 (1682) Mai 14, Şerban Voevod, întăreşte mânăstirii Plumbuita, 10 case de oameni pe care îi scuteşte şi de diferite dăjdii de peste an [1]).

In anul 7204 (1696) Iunie 30, Constantin Voevod, întăreşte mânăstirea Plumbuita să ia ea dijma de pe moşia satului Fundeni [2]).

In anul 7204 (1696) Martie 18, Constantin Brâncoveanu Voevod, dă carte domnească m-rii Plumbuita, ca să nu mai vâneze nimeni peşte din heleşteul dela Boldoroşeşti [3]).

In anul 7209 (1701) Aprilie, tot Constantin Brâncoveanu Voevod, scuteşte de bir mărunt pe oamenii mânăstirii Plumbuita [4]).

In anul 7216 (1708), tot Constantin Brâncoveanu, dă ordin către locuitorii din Tudoreşti să nu mai vâneze peşte din heleşteul mânăstirii Plumbuita [5]).

In anul 7221 (1713) Septembrie 23, tot Constantin Brâncoveanu Voevod, întăreşte prin hrisov domnesc mânăstirii Plumbuita, stăpânire pe moşia Plăşeanca [6]).

In anul 7223 (1715) Mai 13, Ştefan Cantacuzino Voevod, scuteşte mânăstirea Plumbuita pentru doi pescari de dăjdii. [7])

In anul 1715 August 6, tot Ştefan Voevod, dă carte domnească mânăstirii Plumbuita ca zapcii să nu strângă bani dela oamenii mânăstirii [8])

In anul 7224 (1716) Martie 3, Nicolae Alexandru Voevod (Mavrocordat), scuteşte prin carte

1) Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. XVI doc. 18.
2) „ „ „ „ „ „ III „ 16. A se vedea cuprinsul documentului, la *Anexe* (17).
3) Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. XII „ 15.
4) „ „ „ „ „ „ XVI „ 19.
5) „ „ „ „ „ „ XII „ 16.
6) „ „ „ „ „ „ XV „ 30.
7) „ „ „ „ „ „ III. „ 22.
8) „ „ „ „ „ „ XVI „ 20.

domnească [1]) pe doi pescari ai mânăstiri Plumbuita de treaba de domnie.

In anul 7232 (1724) Iunie 15, Nicolae Alexandru Voevod, întăreşte mânăstirii Plumbuita scutirea de dijmă după moşia mânăstirii. [2])

In anul 7239 (1731) Mai 3, Mihai Racoviţă Voevod, scuteşte m-rii Plumbuita de toate dăjdiile pe 2 pescari. [3])

In anul 7241 (1733) Iulie 13, Grigore Ghica Voevod, dă carte domnească mânăstirii Plumbuita prin care opreşte pe oricine de a mai conăci la mânăstire. [4])

Tot Grigore Ghica Vodă, în acelaş an 7241 (1733) şi aceiaşi lună şi aceiaşi zi (Iulie 13) dă altă carte domnească mânăstirii Plumbuita pentru scutirea a doi pescari de dăjdiile de peste an. [5])

In anul 7251 (1743) Septembrie 17, Mihai Racoviţă Voevod, dă carte domnească mânăstirii Plumbuita prin care îi întăreşte stăpânirea peste o pivniţă în Bucureşti pe care o scuteşte şi de dăjdii. [6])

Tot Mihail Racoviţă Voevod, la 25 Sept. în acelaş an 7241 (1743), întăreşte mânăstirii Plumbuita stăpânire peste o cârciumă dela poarta domnească, care a fost a lui Fronie. [7])

In anul 7256 (1748) Mai 28, Grigore Ghica Vodă, întăreşte mânăstirii Plumbuita stăpânirea peste o pivniţă din mahalaua Bălăceanului din Bucureşti. [8])

---

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. III doc. 24.
2) „ „ „ „ „ „ XV doc. 35.
3) „ „ „ „ „ „ 3 doc. 2.
A se vedea cuprinsul hrisovului la *Anexe* (18)
4) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. XVI doc. 22.
5) „ „ „ „ „ „ III doc. 28.
6) „ „ „ „ „ „ XVI doc. 23.
7) „ „ „ „ „ „ XVI doc. 24.
8) „ „ „ „ „ „ XVI doc. 25.

In anul 1753 Aprilie 27, Matei Ghica Voevod, dă mânăstirii Plumbuita carte domnească prin care o întăreşte să stăpânească 288½ stânjeni de pământ din moşia Bucşa. [1])

In anul 1767 Noembrie 12, Alexandru Scarlat Ghica Vodă, numeşte prin pitac domnesc egumen la mânăstirea Plumbuita pe Teodosie eromonahul.[2])

In anul 7283 (1775) Ianuarie 28, Alexandru Ipsilante Voevod, întăreşte mânăstirii Plumbuita, vinăriciul din dealul Secuenilor, parte din vamă, sare dela Telega etc. [3]).

Tot Alexandru Ipsilante Voevod în anul 1777 Septembrie 16, opreşte prin hrisov domnesc pe locuitorii de pe alte moşii de a mai pescui în heleşteul mânăstirii Plumbuita dela Mostiştea [4]).

In anul 1795 Noembrie 16, Alexandru Moruzi Voevod, întăreşte mânăstirii Plumbuita prin hrisov domnesc, mila de vinăriciu [5]).

Din cele expuse până aci, [6]) se poate vedea că în decursul a două secole întregi, XVII şi XVIII, mânăstirea Plumbuita este ajutată în diferite chipuri de voevozii ţării.

Deci şi alte legături voevodale decât acelea cu ctitorii ei, se adaogă la istoricul mânăstirii Plumbuita, care legături, din cele văzute sunt destul de suficiente pentru a se vedea dintrânsele importanţa care se dădea şi de alţi voevozi ai ţării acestei aşezări bisericeşti dela Colentina.

---

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pacb. XV doc. 43.
2) " " " " " Pach. XV doc. 65.
3) *V. A. Ureche*, Is. Românilor Tom. II Buc. 1892 p. 98—99.
A se vedea cuprinsul documentului la *Anexe* (19).
4) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. XVI doc. 26.
5) " " " " " " VII doc. 1.
6) De altfel, sumar, lăsând altora libertatea de a se ocupa mai amănunţit de acest capitol.

III.

Plumbuita a fost în trecut o mânăstire foarte bogată.

1. Plumbuita o bogată mânăstire cu vii, moşii, păduri, mori, case şi prăvălii în Bucureşti, posluşnici şi metoh la Slatina.

Biserica creştină, ca instituţiune sfântă înfiinţată de Mântuitorul Hristos, nu are de îndeplinit în mijlocul lumii numai un rol haric ci şi altul social.

In vederea realizării rolului social, încă din cele mai vechi timpuri, împăraţii, domnii şi fondatorii, când zideau biserici sau mânăstiri, le dădeau şi posibilităţi materiale pentru menţinerea lor, la care se mai adăogau şi alte bunuri prin donaţiuni, legate sau testamente [1]. Aceste bunuri ale bisericii, erau întrebuinţate apoi în scopuri de binefaceri, creindu-se: spitale, şcoli, aşezăminte de ocrotire socială etc.

Astfel, în mânăstirile noastre, ctitorii mari creiate de voevozi şi fondatori evlavioşi după tradiţia imperiului bizantin: călătorii au găsit adăpost, săracii şi orfanii ajutor, bolnavii îngrijire [2], în timpuri grele de răsboae populaţia refugiu [3], iar statul, cel mai de preţ ajutor, mânăstirile fiind cele dintâi focare de cultură, în ele scriindu-se şi tipărindu-se cărţi bisericeşti de învăţătură şi de slujbă, cronici şi traduceri [4].

---

1) In genere, cei ce veneau la călugărie veneau cu întreaga lor avere, iar ficele de oameni bogaţi, intrate în mânăstire aduceau cu sine întreaga lor zestre. Vezi *C. Bolliac* Monastirile din România Bucureşti 1862 pag. 19—20.

2) N. *Dobrescu* op. p. 34.

3) *G. M. Ionescu* op. pag. 78—79.

4) N. *Dobrescu* op. p. 34.

Aşa dar, că mânăstirile din România şi-au îndeplinit real acest rol social, se datoreşte faptului că aceste mânăstiri au fost foarte bogate.

Şi mânăstirea Plumbuita, tristă şi săracă astăzi, a avut cândva o mare bogăţie, care se compunea din moşii, vii, păduri, case în Bucureşti, robi şi metoh la Slatina. Incă din secolul al XVI-lea, dela primii ctitori, Petru voevod şi Alexandru voevod, Plumbuita avea ceva avere. Hrisovul lui Mihnea de închinare a mânăstirii din 21 Octombrie 1586, ne arată că averea pe care o avea Plumbuita în acea vreme, era compusă din moşii, mori, grădini şi pometuri, vii în dealul Bucureştilor, baie mare şi prăvălii [1]).

Desigur că această avere a crescut prin donaţii şi testamente, mult, în intervalul secolelor XVII şi XVIII. Insă răul este că nu avem nici un isvor complect datând din acest timp, din care să vedem care era averea mânăstirii Plumbuita în aceste secole XVII şi XVIII. Anumite hrisoave domneşti sau alte acte [2]) din acel timp, ne dau în adevăr un indiciu de averea mânăstirii din acele secole, însă nu în măsura în care ne-ar fi putut-o da o catagrafie — care lipseşte.

Totuşi, din isvoarele acestea pe care le avem, hrisoavele voevodale şi actele vechi, precum mai ales din câteva catagrafii datând din seco-

---

1) A se vedea conţinutul hrisovului la *Anexe* (1).

2) La anul 7178 (1670 Aprilie 16), Patriarhul Dosoftei al Ierusalimului dă Mânăstirii Plumbuita, carte de blestem pentru megiaşii moşii Plăşeni, pentru descoperirea hotarelor moşii. (Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. XII. doc. 13). Deci la această dată Mânăstirea Plumbuita avea şi moşia Plăşeni, care înainte fusese a lui Tudor logofătul şi căruia îi fusese întărită de Alexandru Voevod la 6 Mai 1577 (Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. XI doc. 3), iar mai'nainte de acesta a lui Tihu, întărită de Mircea Voevod la 10 unie 7058 (1550) (Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. XI doc. 1).

lul XIX [1]) putem cunoaşte pe deplin că mânăstirea Plumbuita a avut în trecut o avere foarte mare constând din:

1 — Cinci trupuri de moşii, dintre cari trei în judeţul Ilfov: *Plumbuita* sau Ambeşti din jurul mânăstirii, *Tâmădău* care s'a mai numit Plăşeni şi Boldoroşeşti, şi *Dudu* sau Boleasca — iar două în judeţul Ialomiţa: *Pietroiu* sau Tâmbureşti şi *Bucşa*.

2 — Două mori: una lângă mânăstire pe apa Colentinii şi alta pe moşia Dudu.

3 — Trei helăştae: unul lângă mânăstire, altul la Tâmădău, iar altul la Mostiştea.

4 — Nenumărate prăvălii şi binale în Bucureşti.

5 — Sate de clăcaşi, posluşnici şi robi la sfânta mânăstire.

6 — Nouă vii şi anume: în dealul *Scăenilor*, în dealul *Moldoveni*, în dealul *Mărunţeşti*, în *valea lui Seman*, în *valea Crângului*, în Săeni, la Istria, la *Brăneşti* şi la *Boteni*.

7 — Metoh la Slatina cu alt număr de binale în oraş şi cu trei trupuri de moşii: *Bârca* (Dolj), *Preoţeşti* (Vâlcea) şi *Ţopeşti*, Oteşti sau Otopeşti [2]) (Olt).

Plumbuita, a fost deci în trecut o mânăstire bogată, cu o avere considerabilă.

---

1) Aceste catagrafii sunt în număr de 4 (patru) şi datează din anii 1828, 1838, 1848 şi 1963 şi sunt foarte importante atât pentru cunoaşterea averilor Mânăstirei Plumbuita, cât şi pentru descrierea stării clădirilor ei, mai ales cele din jur din incinta mânăstirii.

A se vedea aceste catagrafii la *Anexe* (20, 21, 22 şi 23).

2) Pentru toate aceste averi, a se vedea catagrafiile ce se găsesc la *Anexe* (20, 21, 22, 23.).

2 — Cum ajunge biserica Adormirea Maicii Domnului din Slatina, metohul mânăstirii Plumbuita.

Din cele arătate, am văzut că mânăstirea Plumbuita dela podul Colentinii, a fost o mânăstire foarte bogată.

Insă Plumbuita a fost chiar mai mult decât atât: a fost o mare mânăstire, lavră, având sub adiministrația sa și mânăstirea „Adormirea Maicii Domnului" dela Slatina, ca metoh, înpreună cu moșiile și cu toate bunurile ei.

Iată cum ajunge această biserică, căci la început a fost numai o biserică, metoh al mânăstiri Plumbuita :

Pe la jumătatea secolului al XVIII-lea se afla prin țara noastră, după milă, călugărul grec Cezarie Daponte, dela mânăstirea Xiropotam din sfântul munte Athos. Acesta era un grec italianizat, de familie bună și foarte deștept, scriind și versuri.[1])

Acest călugăr, înainte de a intra în monahism, ocupase în mai multe rânduri în țara noastră postul de secretar domnesc.

Călugărit apoi și stabilit în mânăstirea Xiropotam, vine din nou în țara noastră cu lemn sfânt,[2]) după milă, pentru recăditul biserici Xiropotam și a altor „nămestii"[3]).

In călătoria lui după ofrande, se găsea prin anul 1759 în Slatina, după ce colindase Moldova toată și Muntenia. Aci găsi el doi evlavioși creștini, pe Constantin și Răducanu, fii marelui medelnicer Ion Slătineanu, cu maica lor, Stanca, care închinară mânăstirii Xiropotam o

1) Vezi *Ionescu Gion*, op. pag. 82.

2) *C. Erbiceanu*, Cronicari Greci care au scris despre Români, Buc. 1888 p. LXVI—LXIX.

3) *G. Ionescu Gion*, op. p. 284.

parte din averea lor împreună cu ctitoria părintelui lor, biserica „Adormirea Maicii Domnului". [1])

„Pentru aceia închinăm noi biserica „Adormirea Născătoarei de Dumnezeu" o afierosim şi o închinăm la sus zisa respectabilă mânăstire (Xiropotam) spre mântuirea nóstră sufletească şi a părinţilor noştrii şi spre veşnica amintire îi dăm şi îi afierosim o moşie ce se numeşte Berca, încă o moşie ce se numeşte Preoţeşci sau Bodoeşti, amândouă în districtul Oltului; încă un loc de 2 sau 3 binale în piatră; tóte acestea astăzi înpreună cu sfânta Biserică şi cu casele de lângă ea, cu pivniţă..." [2])

La 7 Decembrie 1759, tot în Slatina, C-tin Fălcoianu şi Ilinca Buzescu, alţi milostivi creştini, afierosesc şi ei bisericii Adormirea Macii Domnului închinată la Mânăstirea Xiropotam, partea lor din moşia Berca din Olt, iar Dumitrache pe cea dela Otoeşti tot din districtul Olt. Iar în 9 Martie 1760, Ion Postelnicul, un alt evlavios creştin, afieroseşte şi el aceleiaşi biserici din Slatina, moşia Brâncovu de lângă Roşiorii de Vede „pentru sufleteasca mântuire a părinţilor... şi spre pomenire neîncetată". [3])

Iată dar, cum această biserică, „Adormirea Maicii Domnului" din Slatina ajunge închinată [4]) mânăstirii Xiropotam din sfântul Munte împreună cu averea ei, la care se adaogă apoi dela alţi evlavioşi creştini şi alte averi, prin danie.

1) Biserica aceasta fusese făcută de Iani Slătineanu, vel medelnicul şi de fratele său Nicolae Slătineanu.

A se vedea hrisovul lui Ştefan Mihai Racoviţă din 24 Iunie 1764. Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 10, 4.

2) *G. M. Ionescu*, op. p. 85.

3) *G. M. Ionescu*, op. pag. 95—96.

4) Intărirea acestei închinări este făcut de Alexandru Ioan Ipsilante la anul 1797, Iulie 1, prin hrisov domnesc. (Arhiv. Stat. Buc, M-rea Plumbuita Pach. XV doc. 83).

Mânăstirea Xiropotam, stabileşte apoi această biserică dela Slatina, ca metoh al mânăstirii Plumbuita, care era închinată de mult mânăstirii Xiropotam din sfântul Munte, centralizându-şi astfel atât conducerea cât şi administraţia bunurilor, la Plumbuita.

a) *Legături voevodale cu metohul Mânăstirii Plumbuita dela Slatina.*

Atenţia voevozilor ţării româneşti faţă de mânăstirea Plumbuita, mergea până acolo că şi metohul dela Slatina era privilegiat, acordându-se şi acestuia scutiri de dijme, mile de vinăriciu etc.

Iată o serie întreagă de domnitori, care fac aceasta:

Scarlat Grigore Ghica Voevod, îi întăreşte mânăstirii Slatina, la anul 7269 (1761) în 12 Martie, prin hrisov domnesc, scutire de vinăriciu şi altele.[1])

Ştefan Mihai Racoviţă Voevod, dă carte domnească mânăstirii Slatina la anul 7272 (1764) luna Iulie în 24, pentru nişte scutelnici, vinăriciu şi altele.[2])

Alexandru Scarlat Ghica Voevod, la anul 1767 Iunie în 15, dă prin hrisov domnesc scutire mânăstiri Slatina de dijmă şi altele.[3])

Scarlat Grigore Ghica Voevod în anul 1767 Octombrie 5, dă ordin ispravnicului de Olt cu privire la vinăriciul mânăstirii Slatina.[4])

Alexandru Voevod, în anul 7283 (1775) în acelaş an când dă hrisov de milă mânăstirii

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. XV. doc. 46.
2) " " " " " " X, doc. 4.
3) " " " " " " X, doc. 5.
4) " " " " " " IX, doc. 17.

Plumbuita și cu aceiaș dată, 28 Iunie, dă și mânăstirii Slatina scutire de dijmă.[1]) Iar în anul 1778 Noembrie 16, îi dă milă de vinăriciu.[2])

Nicolae Constantin Caragea Voevod, dă deasemenea milă de vinăriciu mânăstirii Slatina prin cartea domnească din 8 Septembrie anul 1782[3]) Tot acest domn, dă acestei mânăstiri prin hrisovul din 28 Septembrie anul 1782, milă de vinărici și altele[4]).

Mihail Constantin Șuțu Voevod, dă în anul 1783 luna Octombrie, mânăstirii Slatina, hrisov domnesc de scutire de dăjdii, milă și altele[5]).

Nicolae Petre Mavrogheni Voevod, dă în anul 1786 Septembrie, hrisov domnesc mânăstirii Slatina pentru milă de vinăriciu[6]).

Alexandru Constantin Moruzi Voevod, dă mânăstirii Slatina în anul 1793 Mai 24, hrisov domnesc prin care îi întărește stăpânirea peste niște vii, țigani și altele[7]).

Alexandru Ion Ipsilante Voevod, întărește în anul 1797 Iulie 1 prin hrisov domnesc, închinarea mânăstirii Slatina cu toată zestrea ei dată de fondatori, către mânăstirea Xiropotam[8]).

b) *Starea metohului dela Slatina în secolul al XIX-lea.*

Mai multe știri despre metohul acesta dela Slatina al mânăstirii Plumbuita, nu prea avem decât pela mijlocul secolului al XIX-lea.

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. X, doc. 7.
2) " " " " " " IX, doc. 18.
3) " " " " " " IX, doc. 20.
4) " " " " " " X doc. 8.
5) " " " " " " X doc. 9.
6) " " " " " " X, doc. 21.
7) " " " " " " X, doc. 10.
8) " " " " " " XV, doc. 83.

In timpul acesta, biserica „Adormirea" dela Slatina, mânăstire şi ea căci avea aşezare călugărească într'ânsa, se prezinta într'o stare destul de tristă. Şi aceasta este explicabil, când ne gândim că egumenii greci se îngrijeau mai mult de veniturile moşiilor decât de starea sfântului locaş.

Acelaş lucru se întâmpla şi la Plumbuita.

Starea de jale a bisericii, „Adormirea Maici Domnului" din Slatina, cunoscută acum sub numele de mânăstirea Slatina, metoh al Plumbuitei, în care se găsea la anul 1859, se vede de acolo : că administratorul districtului Olt o face cunoscut Ministerului de Culte în acest an, arătând că biserica este ruinată şi necesită urgente măsuri la care Ministerul invită pe egumenul mânăstirii Plumbuita prin ordinul No. 967/1809 să se ducă la Slatina să aranjeze cum e bine — la care acesta, Acxentie Plumbuiţeanu, egumenul dela mânăstirea Plumbuita, răspunde că fiind ocupat cu arendarea moşiilor Dudu şi Tămădău, după ce va termina „imediat va merge acolo.[1])

Egumenul acesta însă, nu s'a dus la Slatina după cum răspunsese Ministerului, iar administratorul districtului Olt, în luna Mai, aduce din nou la cunoştinţa Ministerului de Culte starea proastă în care se află mânăstirea Slatina ce depinde de mânăstirea Plumbuita şi că chiar preoţii sunt neplătiţi, amintind de doi preoţi la acea biserică, 2 paracliseri şi un cântăreţ, care cu toţii sunt neplătiţi.

Ministerul, invită din nou prin ord. No. 1401 Mai 30 1859, pe egumenul dela Plumbuita să ia măsuri. [2]) In zadar însă, căci în August 1859

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita dos. Nr. 3196. Dosarul Ministerului de Culte 51/1858 fila 5.

1) Idem fila 9—10.

acelaş administrator, sesizat şi de protoeria districtului Olt, raportează din nou Ministerului spunând: „că această sfântă biserică fiind înzestrată cu venituri, este trist a se vedea în aşa proastă stare, mai ales că se află în oraşul de reşedinţă al districtului“.[1])

In cele din urmă, mânăstirea aceasta, este reparată de egumenul dela Plumbuita, dar plata lucrărilor se face din suma de lei 27.000, pe care arendaşul moşii Bârca din Olt anume Ion Popescu, avea s'o dea egumenului m-rii Plumbuita. Acesta se vede că era un om cam cârcotaş căci este silit să dea banii m-rii, de către administratorul districtului[2]).

Se poate dar deduce, starea în care se afla acest metoh dela Slatina la mijlocul secolului al XIX-lea, cu toate averile şi moşiile lui, trebuind ca Ministerul de Culte să insiste, în urma rapoartelor primite, să fie reparat. Aceasta dovedeşte încăodată că egumenii greci care conduceau acum Plumbuita, nu se interesau deloc de buna stare a sfintelor noastre locaşuri de închinare şi nici chiar de viaţa călugărească dintr'însele[3]) ci numai de moşiile lor şi de celelalte averi de pe urma cărora puteau eşi banii care se trimiteau regulat, sub formă de ajutoare desigur, la m-rea Xiropotam a cărei stare era însă în acel timp foarte înfloritoare.

Rămâne însă un lucru necontestat; că Plumbuita în veacul acesta al XIX-lea, era o mare mânăstire, cu moşii, vii, pădure, helăştae, mori băi, binale, prăvălii şi metoh la Slatina cu alt rând de moşii şi averi.

---

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita dos. Nr. 3196. Dos. Min. Cul. 51/1858 fila 11.

2) Idem, fila 32, 55, 70 şi 126.

3) Dovadă că viaţa călugărească secătuise cu totul, este că la M-rea Slatina, nu rămăsese decât: 2 preoţi, doi paracliseri şi un cântăreţ.

IV

Mânăstirea Plumbuita în secolul al XIX-lea

1. Cutremurul cel mare din anul 1802. Stricarea bisericii şi repararea ei.

In anul 1802, luna Octombrie în 14, a fost marea mişcare sismică când s'a cutremurat pământul foarte tare. Atunci au căzut toate turlele bisericilor din Bucureşti şi clopotniţa cea mare (turnul Colţii) [1], provocându-se şi la mânăstirea Plumbuita mari stricăciuni [2].

Aceste stricăciuni nu puteau desigur rămâne nereparate, mai ales că Plumbuita era o mânăstire foarte bogată. Şi cel care în adevăr a înfăptuit în acest timp o frumoasă operă gospodărească la Plumbuita, dregând stricăciunile produse bisericii şi clopotniţii din cauza cutremurului pomenit, a fost arhimandritul Dionisie din Ianina, egumen şi al m-rii Xiropotam din Sf-tul Munte Athos.

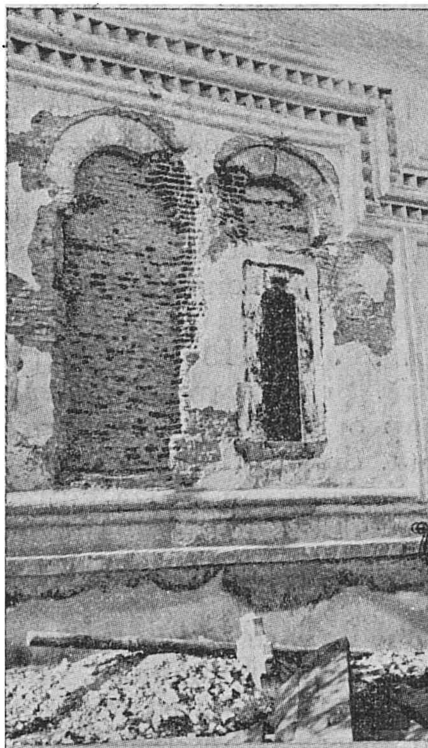
In capitolul în care am vorbit despre pisania actuală a bisericii Plumbuita, am arătat cu multe dovezi imposibilitatea ca acest Dionisie să fi rezidit biserica din temelii cât şi motivele care au stat la baza faptului de a se fi scris în pisanie că : „biserica fiind dărâmată cu totul din cauza marelui cutremur, a fost înălţată aşa cum se vede atât „biserica cât şi clopotniţa prin cheltuiala şi sârguinţa lui Dionisie"...

---

1) *D. Caseli*, Cutremurul cel mare din 1802. Gazeta Municipală An. IV No. 173, 19 Mai 1935.

2) Hrisovul lui Ion Caragea Vodă din 28 Aprilie 1813 An. Ac. Rom. vol. 19 pag. 158—159.

Adevărul este că acest Dionisie a făcut reparații la biserică și clopotniță și acestea sumare căci turlele dela biserică [1]) n'au mai fost refăcute în starea lor de mai înainte, ci în locul lor a fost ridicată o mică calotă pe naos, după unii chiar fără gust.

Cu ocazia restaurării bisericii în anul 1933 s'a dat peste vechile arcade ale pridvorului care la început a fost deschis.

A mai făcut la biserică acest Dionisie și unele

1) Că biserica Plumbuita a avut turle este lucru absolut neîndolos. Aceasta se vede din aspectul g-ral al sfântului Locaș, din pictura interioară a ctitorilor care țin în mâini biserica având turle și din faptul că pe interiorul zidurilor pe care s'au ridicat altădată turlele sau turla din față, aci se află tablouri în tempera — nu în frescă așa cum a fost pictată biserica mai întâi, ceiace dovedește că pictura de azi a pritvorului datează de atunci decând s'au reparat și consolidat zidurile acestea deplasate din cauza dărâmării turlei din față.

modificări : închizându-i pridvorul care era deschis şi prevăzut cu arcade pe stâlpi specific bisericilor din veacul al XVII-lea, pridvor care dădea sfântului locaş o înfăţişare mult mai plăcută.

Prin restaurare, au fost lăsate urmele minunatelor arcade şi stâlpilor vechiului pridvor.

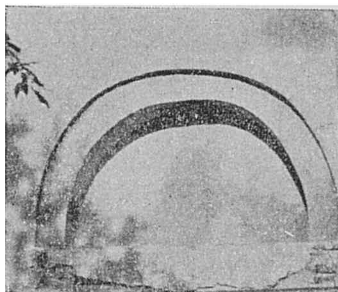
Lemnul ce se vede a fost găsit în zid acoperit. Este de stejar şi făcea legătura arcadii, asemănându-se foarte mult cu legătura arcadelor — tot de lemn de stejar şi de acelaşi formă — dela pridvorul clădirii „casii domneşti" din curtea bisericii.

In interior i-a desfiinţat zidul sau arcadele

care despărțea ca la orice biserică veche[1]) naosul de pronaos, care zid astăzi este dispărut[2]).

Tot atunci s'a desființat și zidul dintre pridvor și pronaos unde era ușa dela intrarea în biserică, înlocuindu-se cu doi stâlpi care țin cafastul deasupra căruia în locul bolților măestre de altă dată ale turlelor sau turlei din față[3]), s'a făcut un tavan de scândură format din mici pătrățele și pictate cu câte o stea.

Deasemenea, tot acest Dionisie a mai făcut și o revizuire generale a picturii bisericii, aducând

Tot cu ocazia restaurării din anul 1933, s'a dat și de vechea nișă din fața bisericii unde era icoana hramului. Astăzi desfăcută, cuprinde iar într'ânsa această icoană.

probabil pictor din Sfântul Munte, care a reparat vechea pictură în frescă și a complectat-o în tempera în locuri unde pereții fuseseră stricați prin cutremur.

Pentru cel ce vine prima dată în biserica Plumbuita și nu cercetează mai cu amănunțime această pictură, o fixează foarte ușor în pictura secolului al XIX-lea. Aceasta pentrucă repara-

1) *N. Ghica-Budești* op. pag. 9.

2) „ „ „ 56.

3) Biserica pe care o ține în mâini Alexandru-Vodă și Ecaterina doamna, are două turle, una pe naos și alta în față, iar cea pe care o ține Matei Voevod și Elena doamna, are trei turle, una pe naos și două în față. Deci cândva a avut două sau trei turle.

ţia şi adăogirea de pe vremea lui Dionisie este mai pronunţată, pe când pictura veche cere să fie desprinsă din cea a secolului al XIX-lea care fapt cere deosebită atenţie şi competinţă.

Deci este drept şi trebue să recunoaştem aceasta, că prin osârdia arhimandritului Dionisie, din banii mânăstirii însă nu ai lui, între anii 1802-1806 s'au dres la Plumbuita [1]) cele ce fuseseră stricate din cauza cutremurului.

2. Egumenii greci încep a înstreina şi vinde din averea mânăstirii.

Curentul naţional-bisericesc [2]) care creştea puternic acum la începutul secolului al XIX-lea pune în mare nesiguranţă pe egumenii greci ai mânăstirilor închinate. Aceştia, în scopul de a profita cât mai mult de bunurile acestor mânăstiri, nemulţumiţi numai cu veniturile agonisite din arenzile moşiilor, chiriile prăviilor, agoniseala morilor, rodul viilor etc. etc., încep a înstreina şi vinde din bunurile lor. Acest lucru se întâmplă şi la Plumbuita.

Astfel, în anul 1816 Iulie 20, egumenul mânăstirii Plumbuita în schimbul unei sume frumoase de bani, eliberează act lui Antonache Hagi Teohari pentru nişte pământ dat acestuia din vatra mânăstirii [3]).

1) Biserica Plumbuita, altă dată învelită cu foi de plumb din care cauză îşi poartă numele, acum la reparaţia făcută de Dionisie, este învelită cu şindrilă pe care la anul 1838, o găsim stricată rău. Vezi catagrafia din anul 1838. Anexa punct 19.

2) Mai lămurit vezi la *anexe* (28).

3) Min. de Domenii, M-rea Plumbuita, dos. No. 343 vol. 1, 1865. Acest act este legalizat de marele logofăt în 23 Oct. 1818 şi apoi vizat de Trib. Ilfov S. III în anul 1863. Dela acest grec Antonache, dela care se trage numele Cartierului *Andronache* de azi dela Colentina, avem la Plumbuita 4 candele mari. Pe dânsele se află această inscripţie scrisă în greceşte; *„Dăruirea lui Antonache Teohari 15 Iulie 1809"*.

In anul 1820 Noembrie 21, mânăstirea Xiropotam din Sfântul Munte trimite către mânăstirea Plumbuita dela Colentina adresă în care se pomeneşte că această mânăstire „se găseşte în mare nevoe de alt chip nu este decât să se împrumute dacă nu vor vinde oarecari din moşii...“ dându-i toată voia egumenului acestei mânăstiri şi epitropilor să vândă din ele să-şi acopere nevoia [1]).

Ce s'au vândut imediat în urma acestei înputerniciri dela Xiropotam, nu ştim. Insă că s'au făcut vânzări este mai mult ca sigur. Apoi ce s'au făcut cu banii proveniţi din aceste vânzări; că s'au întrebuinţat la mânăstire sau au luat drumul Sfântului Munte, iar nu ştim nimic.

Faptul însă că la Plumbuita atât biserica cât şi celelalte clădiri din curtea mânăstirii au rămas încă în stare tristă, se poate vedea din catagrafia din 4 Aprilie 1828 [2]).

Instreinările averilor Plumbuitei deci, încă continuă. Egumenul Paisie Plumbuiţeanu, prin zapis mânăstiresc dă „cu embatic“ pământ din vatra mânăstirii la 23 Aprilie 1838 lui Gheorghe Niculescu, în schimbul sumei de lei 16.000. Motivul acestei înstreinări, era iar „pentru întâmpinarea trebuinţelor mânăstirii“...care „a ajuns în ruină cu desăvârşire ne mai având alte mijloace de întreţinere şi restaurare“. [3])

Dar n'a fost destulă nici această sumă primită dela Gh. Niculescu, căci după opt luni mai târziu, adică în Ianuarie 1839, egumenul Paisie Plumbuiţeanu mai primea încă 12.000 lei tot dela acest Niculescu.

1) Arhiv. Stat. Buc. Mitropolia Buc. Netreb. Pac. 245 doc. 1.

2) Vezi la Anexe (20).

3) Min. dom. M-rea Plumbuita dos. No. 343 vol. I 1865. Actul este în greceşte. Dosarul se află în arhiva Ministerului de Domenii unde a fost consultat de mine.

In total, pământul dat numai lui Gheorghe Niculescu se ridica la numărul de 320 pogoane mari.[1])

Iar ceiace s'a dat din vatra mânăstirii între anii 1816 — 1839, acestui Gh. Niculescu şi lui Antonache Teohari, sunt în total 503 pogoane, sau stânjeni pătraţi „Şerban-Vodă" 651, 888 după cum găsim în hotărnicia[2]) intocmită de inginerul Ion Grădişteanu în anul 1871 în baza adresii Trib. Ilfov S. II. No. 7624/1868.

Insă, cu toate aceste înstreinări de pământuri, starea tristă a sfântului locaş rămânea aceiaşi, dovadă că banii luaţi nu intrau în reparaţii sau alte îmbunătăţiri la sfânta mânăstire ci mergeau în altă parte.

Incetarea acestei situaţii triste din mânăstirile închinate, adică înstreinarea de averi, avea să se înfăptuiască mai apoi când statul începu să-şi exercite sever controlul asupra lor, obligând pe egumenii respectivi să ţină seama de toate dispoziţiunile care li se dădeau prin Departamentul Trebilor Bisericeşti. (Ministerul de Culte).

3. Mânăstirea Plumbuita, în anii 1823, 1824, 1825 şi 1826 a fost molipsită de ciumă.

Mânăstirea Plumbuita, ciumată destul de egumenii greci, a mai fost bântuită în acest secol al XIX-lea şi de năprasnica boală a ciumii. Aceasta se vede din cuprinsul unor inventare[3]) ale vremii, făcute la porunca stăpânirii.

Astfel, în inventarul de venituri de pe anul 1823, după ce se arată numărul talerilor (banilor)

1) Min. Dom. M-rea Plumbuita dos. No. 343 vol. I.

2) „ „ „ „ „ „ „ „ fila 203.

3) Sumare şi incomplecte. Nu se pomenesc într'însele toate bunurile m-rii Plumbuita ce erau aducătoare de venit. Mergând la stăpânire aceste inventare trebuia desigur să se vadă dintr'ânsele, că Plumbuita este o m-re săracă etc. Aşa cerea interesul grecilor.

încasaţi şi locul de unde se încasaseră, se spune mai jos: „moşia dimprejurul mânăstirii din pricină căci sau molefsit m-rea dă năprasnica boală au rămas nedată şi nimic nu s'a strâns după dânsa, nici moara au lucrut nici cărciumile, chiriile dă locurile i hanurile din prejurŭ mânăstirii asemenea nu s'a luat din pricina molefnii. Vinurile stau la vie nevândute, neputându-se aduce la mânăstire tot din pricina molefnii". [1])

Deasemenea în inventarul anului 1824, iarăşi se pomeneşte că „moşia din prejurul mânăstiri din pricină căci s'au molipsit mânăstirea şi au fost spitalul de ciumaţi au rămas nedată şi nimic nu s'au strâns după dânsa." [2])

Acelaş lucru îl pomenesc şi inventariile din anii 1825 şi 1826. In cel al anului 1826 însă se spune că: „moşia din prejurul m-rii precum şi chiriile locurilor din prejurul m-rii iarăşi se nădăjdueşte a se împlini fiindcă este a se ridica sigil dela m-re". [3])

1) Arhiv. Stat. Buc. Catastişe m-reşti No. 137 fila 7.
Iată şi inventarul de venituri al anului 1823:

Venitul m-rii Plumbuita pe leatul 1823.

2500	Taleri	moşia Tămădău.
2800	„	moşia dinprejur m-rii cu morile.
1200	„	moşia Dudul.
1577	„	chiriile prăvăliilor şi a locurilor.
500	„	Pietroiul.
1514	„	folos dela viile ce se lucrează şi cu scutelnici.
10.091	bez. toate cheltuelile.	

Acestea, în afară de milele domneşti, dela vinăriciu, vamă şi sare.

2) Arhiv. Stat. Buc. Catastişe m-reşti No. 937 fila 7 şi 9.

3) Arhiv. Stat. Buc. Catastişe m-reşti No. 137 fila 9.
Iată care erau milele domneşti în anul 1824:

Taleri	
800	dela vinăriciu.
200	dela ocnă.
166	dela carvasana.
1166	

Se vede dar clar din cele de mai sus, că din anul 1823 mânăstirea Plumbuita fiind molipsită de ciumă a fost prefăcută în spital de ciumaţi care a funcţionat într'însa până în anul 1826 când se aştepta ridicarea sigiliilor, cu alte cuvinte se terminase molima.

4) Mânăstirea Plumbuita în anul 1848 a fost folosită ca închisoare politică.

Nu este desigur în scopul lucrării noastre să vorbim despre mişcarea naţională dela 1848.

Totuşi nu strică să reamintim că în acest an o conştiinţă naţională înflorise şi căuta forme de expresiune.

Gândul tututor, era spre desrobirea de sub jugul strein purtat atâta amar de vreme.

Insă această mişcare care îşi luase chiar un având popular, începu să fie înăbuşită prin diverse mijloace, cel la ordinea zilei fiind: ridicarea dela domiciliu sau de unde putea fi prins bănuitul şi dus la închisoare.

In timpul acesta, Plumbuita cu zidurile-i înalte de cetate este transformată în închisoare politică. Iată dar, cum cei în cauză sunt aduşi aci la Plumbuita :

In ziua de 24 Octombrie 1848, se trimite spre publicare o corespondenţă din Bucureşti, „Gazetii de Transilvania" [1]) prin care se aducea la cunoştinţă noutăţi privitoare la cele ce se petreceau în principate ; cum toată ziua şi toată noaptea ostaşii, ruşi şi turci, patrulează. Şcolile's transformate în cazărmi iar de la ora 8 dim. în acestă zi, s'au închis barierile cu muscali.

1) *Anul 1848 în principatele Române.* Acte şi documente publicate cu ajutorul comitetului pentru ridicarea monumentului lui I. C. Brătianu. Bucureşti Tom. V. pag. 264.

Luară pe lipscanul Petrovici, pe neguțătorul Mincu, pe un căpitan din miliție, pe boerul Steriad, pe Iancu Crețianu, pe Cipescu și au tot arestat la 40 de persoane până la ora 2, când „între baionete muscălescĭ ĭ-aŭ dus la Plumbuita“ [1]).

Prin ordinul No. 1625 al departamentului Trebilor din Lăuntru (Ministerul de Interne) al Țeriĭ-RomânescĬ, către poliția Capitalei (Oct. 25) se poruncește a se trimite alți arestați la Plumbuita, spre a fi primiți aci de „către oștirea orânduită spre pază“ [2]).

Orin ordinul No. 744 (28 Oct. 1848) Căimăcănia Țării, caimacan iscălind Const Cantacuzino, scrie către departamentul Trebilor din Lăuntru: că generalul consul al Rusiei, fiind să viziteze deținuții dela Plumbuita, a constatat aci ferestrele fără gergevele și geamuri și pe unii bolnavi. Se invită departamentul să se pună imediat gergevele și geamuri și să se trimită un medic care să aibe bilet dela general să poată intra [3]).

Tot în 28 Oct. 1848, generalul rus Refeld comandantul orașului București, în adresa Nr. 197 către Ministerul Trebilor din Lăuntru amintește de „19 oameni, începătorii turburăriĭ în județul Teleormanuluĭ“ care au fost trimiși „spre ținere sub arest la Plumbuita“ [4]).

La 15 Noembrie 1848, C. Urziceanu scrie în Gazeta Transilvaniei, cum că cei arestați adunați de prin biserici etc. fură grămădiți cu toții și închiși ca să stea la păstrare în mânăstirea Plumbuita. Apoi pomenește și el o întâmplare: că „într'o zi luă foc mânăstirea sau casa lui Hris-

1) *Anul 1848*... op. tom. V. pag. 264.
2) *Anul 1848*.,. op. vol. V pag. 270.
3. *Anul 1848*... op. vol. V pag. 282—283.
4) *Anul 1848*... op. vol. V pag. 286.

tos, ce era acum drept temniţă celor ce aŭ căzut în rătăcirea de a se lua după vorbele lui Hristos. Ardea Casa Domnului. Prizonierii ţipaŭ, ofiţerul nu putea să-i scoată până la a doua poruncă" şi trimiţând apoi la general să dea poruncă i se aduse vestea să-i scoată [1]).

Iată dar cum în anul 1848, Plumbuita devine şi închisoare politică unde sunt închişi toţi cei învinuiţi de crima de a-şi fi iubit neamul.

In chipul acesta, mânăstirea Plumbuita, ctitoria voevozilor din trecut şi mai cu seamă a lui Matei Basarab, cunoaşte pe toţi înflăcăraţii naţionalişti dela 1848, care prinşi şi aduşi aci între zidurile grăitoare de vremuri de onoare ale neamului, eşiau apoi mai întăriţi şi mai oţeliţi în lupta lor pentru desrobire, poruncită şi hrănită de avântul sufletului curat românesc.

5. Mânăstirea Plumbuita după anul 1848.

Urmările politice, sociale şi bisericeşti ale mişcării de redeşteptare naţională dela 1848, fură fericite pentru neamul nostru românesc. Incet şi sigur se urmărea deparazitarea de streinii care îndulciţi ca şi azi de bunurile găsite la noi nu se prea împăcau cu cedarea lor.

Prin dispoziţiuni de stat, lucrurile iau acum un ritm naţional, cu toată perseverenţa, intrigăria şi unelitrile grecilor care stăpâneau prin mânăstirile închinate o mare parte din averea ţării. In adevăr, problema aceasta era foarte grea, pentru rezolvarea căreia trebuia un netăgăduit curaj care se dovedi în vremea domnii lui Alexandru Ioan Cuza.

In adevăr, în acest timp guvernul prezidat de M. Kogălniceanu, „ridică egumenilor greci drep-

1) Anul 1848...op. tom. V. pag. 435.

tul de a mai arenda moşiile mânăstireşti"[1]) iar în acelaş an, 1860, însuşi Domnitorul Cuza înaintează parlamentului spre deliberare şi legiferare proectul întocmit sub ministeriatul lui N. Creţulescu; după care (artic. 1) averile mânăstirilor închinate aveau să fie administrate de Ministerul de Culte iar numai 1/4 din restul plusului ce rămânea dela cheltuelile cu întreţinerea sfintelor locaşuri etc. urma să fie trimis mânăstirilor către care era făcută închinarea (artic. 2). Cât despre numirea egumenilor, aceasta de acum încolo urma să fie făcută de domn (artic. 3) prin Ministerul Cultelor[2]).

Astfel că şi la Plumbuita ca şi la toate celelalte mânăstiri închinate, era în acest timp, ca urmare a tuturor acestor dispoziţiuni de stat, o mare frământare internă cu fel de fel de controluri, inventarieri şi ridicări de acte şi chiar cărţi vechi, în timp ce pe mânăstirea Xiropotam o interesa foarte mult ca numirea egumenilor să fie în persoana celor aleşi de ea. Desigur, pentruca să aibe siguranţa că bunurile mânăstirii aveau să fie îndreptate tot spre Sfântul Munte.

In această vreme la mânăstirea Plumbuita era ca egumen ahimandritul Acsentie, care luase conducerea mânăstirii în 25 Mai 1857.

Acesta fiind încă în viaţă şi egumenie, din ce motive nu se ştie, mânăstirea Xiropotam din Sf. Munte Athos alege în locul său pe Mercurie arhimandritul, tot grec, pe care-l întăreşte cu o scrisoare de numire şi cu încă alte două scrisori dela patriarhul Ioachim al Constantinopolului: una către domnitorul Cuza şi alta către Ministerul Cultelor, prin care se solicita recunoaşterea lui Mercurie ca egumen la mânăstirea Plumbuita.

1) Pr. Icon. Coman Vasilescu Istoricul m-rilor închinate şi epoca lui Cuza Vodă. Fasc. I Buc. 1929 pag. 11.

2) Pr. Icon. Coman Vasilescu op. pag. 12.

Din aceste foarte importante scrisori [1]) se vede clar că grecii devin acum rugător, ba chiar linguşitori.

Venind însă în ţară Mercurie, cu toate scrisorile lui nu putu face nimic, căci tot Acsentie rămâne mai departe egumen la Plumbuita până la moartea sa.

Decesul lui Mercurie, îl aduce la cunoştinţa Ministerului de Culte la 15 Decembrie 1862, însuşi acest Mercurie care se stabilise la Plumbuita.

Nici acum barem, insistenţele lui nu au fost încununate de succes, căci Ministerul de Culte în loc să facă numirea lui Mercurie cere revizorului bisericesc luarea în primire a averii mânăstirii, inventarierea şi sigilarea ei [1]). Iar apoi Domnitorul ţării Alexandru Ion Cuza, întăreşte prin decretul domnesc No. 140 din 5 Februarie 1863, ca epitropi la mânăstirea Plumbuita: pe arhimandritul Grigorie, egumenul dela m-rea Radu-Vodă, Averchie egumenul dela m-rea Sf. Apostoli şi Policarp egumenul dela m-rea Mihai Vodă [2]).

Grigore şi Policarp însă, motivând Ministerului de Culte că din cauza ocupaţiunilor dela mânătirile lor nu pot să mai îndeplinească şi însărcinarea de epitropi la Plumbuita, la 12 Martie 1863 Domnitorul Cuza numeşte în locul lor pe Arhiereul Livias Atanasie Zlătăreanu şi pe arhimandritul Hrisant Spiridoneanu [3]).

1) A se vedea conţinutul şi fotografiile acestor scrisori de numire şi de recunoaştere a lui Mercurie, la *Anexe* (24-25-26).

1) Arhiv. stat. Buc. dos. No. 1350 M-rea Plumbuita dos. M. Culte No. 540/860 fila 3—7 şi 8.

2) Arhiv. Stat. Buc. dos No. 1350. M-rea Plumbuita, dos. M. Culte No. 540/860 fila 21.

3) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350 M-rea Plumbuita dos. M. Culte No. 540/860 fila 24—29.

Cei trei epitropi sunt şi instalaţi la mânăstirea Plumbuita în urma ordinului Ministerului de Culte No. 10949/1863 Aprilie 11 [1]).

Insă funcţionarea acestei epitropii este de scurtă durată [2]) ocupându-se mai ales de punerea lucrurilor în regulă după moartea lui Acsentie, lichidând şi cu Mercurie care cerea o sumă de bani pe motivul că o cheltuise dela el cu înmormântarea şi cu îngrijirea de sufletul fostului egumen.

Starea mânăstirii şi în acest timp era destul de tristă. O hârtie oficială, raportul No. 6 din 14 Iunie 1863 [3]) arată că „starea învelişului bisericii Plumbuita este aşa de proastă încât ameninţă cu dărâmarea bolţii“ [4]). Acest amănunt, ne arată situaţia gospodărească deplorabilă pe care o lăsase la Plumbuita egumenii greci.

- Tot din scriptele acestor călugări-epitropi, mai vedem că în acest timp mânăstirea Plumbuita avea ca personal: unsprezece suflete,[5]) în afară de oamenii de serviciu pe care îi avea pe la vii, cum se găsea la via dela Scăeni [6]) vierul Manolache Ioniţă şi în afară de personalul metohului dela Slatina.

Deci iată marea lavră, Plumbuita, cu moşii, vii, mori, helăştae, clădiri, prăvălii etc., cât personal avea în acea vreme, grecii inversând scopul tuturor veniturilor dăruite de ctitori şi binefăcători pentru întărirea mânăstirii şi hrana

---

1) Arhiv. Stat Buc. Dos. No. 1350... fila 56.

2) „ „ „ „ „ „ „ 107.

3) „ „ „ „ „ „ „ 1.

4) Mai importantă decât această adresă este catagrafia din 16 Aprilie 1863, adică dela luarea în primire de către cei 3 epitropi a venitului m-rii. Este cea mai complectă catagrafie din secolul al XIX-lea. A se vedea la Anexe (21).

5) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1193 m-rea Plumbuita (dos. Min. Culte 121/1863) fila 107.

6) Idem fila 100.

dumnezeieştilor călugări care acum se găseau numa câţiva şi aceia streini.

Administrarea mânăstirii Plumbuita de către cei trei epitropi, a fost după cum am spus de scurtă durată, căci în acelaş an, 1863, se numeşte la Plumbuita un curator în persoana lui Hypolit Demetrescu, care în 3 Decembrie 1863, prin raportul No. 6, aducea la cunoştinţa Ministerului că mai multe lucruri: buţi, candele, perdele farfurii etc. specificate în inventar, sunt în lipsă la mânăstire.[1])

Astfel că în timpul legii secularizării, conducea mânăstirea Plumbuita în locul egumenilor greci şi a epitropilor amintiţi, acest Hypolit, călugăr pământean, în calitate de curator (îngrijitor).

6. Secularizarea averilor mânăstireşti cu urmările sale la Plumbuita.

Luarea de către stat a averilor mânăstirilor închinate şi lichidarea complectă a problemii acestor mânăstiri, se face prin legea secularizării din 13 Decembrie 1863, publicată în 17 Decembrie acelaş an.

Statul deveni astfel proprietarul tuturor averilor acestor mânăstiri din România conform artic. I al acestei legi. De acum încolo, problema de stat, căci era o problemă de stat ca o mare parte din averea naţională să fie în mâini streine, fu rezolvată definitiv şi fericit pentru stat.

Cu toate acestea, astăzi când multe din fostele mânăstiri sau biserici secularizate, recunoscute ca monumente istorice de mare valoare, se prezintă în ruină şi în stare de jale, se ridică o obiecţiune, singura obiecţiune valabilă; dece prin legea

1) Arhiv. Stat. Buc. Dos. 1350 m-rea Plumb. fila... 198—199.

secularizării li s'au luat acestor așezăminte străbune și viața, adică și putința de a se mai menține ca monumente istorice dacă nu ca fundațiuni sacre cu anumite îndatoriri de viață călugărească pentru care fuseseră zidite și dăruite cu averi de fondatori și binefăcători?[1])

Ca urmare acum a legii secularizării, trecură și averile mânăstirii Plumbuita în posesia statului. Rămasă astfel fără de nici un venit propriu, cu toată depinderea ei de Ministrul Cultelor, mânăstirea lui Matei Basarab și a celorlalți ctitori voevozi dela Colentina va ajunge în stare mai tristă și în ruină, așa cum a fost până mai acum câțiva ani de când am început cu mijloace în afară decât ale statului, stăruința pentru reînvierea ei prin restaurare.

Revenind acum la stările de lucruri aflătoare în Principate imediat după secularizare, avem a

---

1) Dacă secularizarea, a fost un bine de stat și național, în chipul cum s'a făcut adică de a se lua totul m-rilor închinate, a fost și un rău pentru aceste m-ri. Streinii, respectiv grecii, cu măsurile care se luase și prin o secularizare care să țină seamă și de putința de a se menține m-rea dacă nu ca viață călugărească cel puțin ca clădire, ar fi plecat desigur. Astfel eu cred că secularizarea în chipul cum s'a făcut, adică prea radical, a fost și un rău pentru aceste m-ri.

Averile care s'au luat dela m-rile închinate, moșii, terenuri etc., unele din ele au intrat tot în mâinile străinilor. Azi în jurul m-rii Plumbuita, adică pe locul ogrăzii m-rii, sunt proprietari evreii Sinigalia și sasul Smidt care au scobit terenul într'un chip barbar exploatându-l pentru cărămidă.

Și la fel cu acesta mai sunt încă multe alte cazuri.

Deasemenea multe din clădirile m-rilor au ajuns iar pe mâna streinilor. Astfel, preotul Bisericii Sf. Nicolae fostă mânăstirea Sf. Nicolae Domnesc din Iași, mi-a arătat în fața bisericii sale o casă mare care fusese pe vremuri arhondăria sf-tei m-ri, iar acum era încăpută pe mâna unor evrei tot prin cumpărare dela stat. Și ceiace este mai dureros, mi-a spus preotul, este că în camera unde altă dată era un paraclis în interiorul arhondării, azi aci evreii acești își au instalată baia.

arăta că o altă urmare a acestei secularizări a fost şi transformarea acestei mânăstiri Plumbuita în biserică de mir [1]) întrucât nemai având averi n'a mai putut întreţine întrânsa viaţa călugărească. Astfel, în urma legii secularizării, Plumbuita va merge apoi din ce în ce mai rău. Hypolit Dumitrescu, arhimandrit, sub care am spus că s'a făcut secularizarea din 13 Dec. 1863, care în actele sale oficiale se numeşte când egumen [2]) când curator, era în adevăr un bărbat înţelept stăruind cu multă dragoste pentru a readuce Plumbuita în stare bună.

Din rapoartele sale înaintate Ministerului de Culte, prin care cere ajutorul acestuia pentru acoperirea nevoilor mânăstirii, se vede atât starea în care se găsea mânăstirea Plumbuita acum cât şi interesul ce-l purta el acestei mânăstiri.

Astfel, la 6 Martie 1864, arhimandritul Hypolit cere Ministerului de Culte repararea bisericii şi a încăperilor prin raportul No. 7, cu conţinutul următor :

---

1) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1242 m-rea Plumbuita.

Ministerul de Culte prin adresa No. 9716/1863, aduce la cunoştinţa secţiei contabilităţii, desfiinţarea a 34 de m-ri pe care le transformă în biserici de mir. Acelaş lucru îl comunică şi Sf-tei Mitropolii cu adresa No. 9755/1863, la care Mitropolia răspunde prin adresa No. 1285/1863 arătând greutatea repartizării călugărilor acestor m-ri desfiinţate la alte m-ri. Din cele cuprinse în această adresă a Mitropolii se mai vede că înaltul for bisericesc nu împărtăşia aceste schimbări, arătând că: m-rile schimbate în biserici de mir n'ar mai corespunde testamentului ctitorilor.

Opoziţia aceasta a Mitropolii rămâne zadarnică, multe din aceste m-ri fiind schimbate în biserici de mir — iar mai multe prin neputinţă de a mai întreţine viaţa călugărească într'ânsele se transformară şi acestea lent în biserici de mir, cum a fost cazul şi cu Plumbuita.

2) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350. M-rea Plumbuita. Dos. M. Culte No, 540/1860 fila 117, pe adresa sa No. 41 din 1 Iulie 1864.

MONASTIREA PLUMBUITA
1864 Martie 6
No. 7.

Domnule Ministru,

Stabilimentulŭ religiosŭ în care mă găsescŭ astăḑi cha superiorŭ, este fondatŭ de venerabilulŭ prinţŭ Mateĭ Basarabŭ V.V. Acumŭ însă, dupe unŭ lungŭ trecutŭ timpŭ, s'aŭ ruinatŭ atâtŭ biserica, chîtŭ şi încăperile luĭ.

Credŭ Domnule Ministru de a mea datorie, a vă pune chu respectŭ în vederea Domnieĭ V. să binevoiţĭ a pune la cale chîtŭ s'ar putea maĭ neîntârḑiată reparaţiunea atîtu a bisericiĭ, chîtu şi a încăperilorŭ luĭ ; fiindŭ chă ploă în trîsele, şi ameninţă ruină.

Credu Domnule Ministru, cha şi Domnia V. vă veţi con vinge de respectul ce datorează atîtŭ statulŭ nostru romîn ; chîtu şi naţiunea noastră, către acestŭ principe, ce au înbogăţitu statulŭ chu mulţimea stabilimentelor religioase.

Se făleşce chapitala noastră, cu aceste stabilimente ce stau pe poalele eĭ.

Primiţi Domnule Ministru încredinţarea stimei şi a respectului ce vă conservŭ.

Curator Arh. Hypolytŭ Dumitrescu

Domnuluĭ Ministru secretarŭ de statŭ la departamentulŭ Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice [1]).

Iar rezoluţia ministerului, pe acest cald raport a fost următoarea : *„La dosaru până la tempulŭ oportunŭ"*.

In acelaş an 1864, luna Iunie, Hypolit cere

1) Arhiv. S'at Buc. dos. No. 1193 Dos M. Cultelor No. 121/1863 fila 24.

ministerului lemne de foc pentru biserică şi personal, la care i se răspunde negativ.

Iată dar, cum mânăstirea Plumbuita cu pădurea lângă ea lăsată de ctitori şi întărită prin hrisoave, acum nu mai poate să facă faţă nici cel puţin încălzitului.

Ba mai mult, în luna Iulie ziua 1 (1864), prin raportul No. 41, Hypolit Dumitrescu în lipsă de sigur de posibilităţi materiale cere să i se dea din prisosul altor mânăstiri, vin pentru Sfânta Leturghie spunând : „De clar Domnule Ministru în conştiinţă ; că suferă obstacolŭ serviciulŭ Divin la această sîntă biserică. Cauḑa este cą antreprenoriĭ acestui obiectŭ [1]) se află cu depărtare de m-re. Iar a doa este că ciar salariulŭ acesteĭ biserici ĭeste foarte restrînsu, neputându-se susţine serviciulŭ ei Divin, precum se cere de Dignitatea eĭ spirituală“ [2]).

De data aceasta, Hypolit iscăleşte raportul cu titlul de „Igumen“.

Deasemenea tot prin raporte, acest Hypolit mai cere ministerului şi alte lucruri să le facă la Plumbuita.

Astfel prin cel cu No. 7. Febr. 1865, cere repararea gardului cimitirului, iar prin cel cu No. 15 din Aprilie acelaş an, 1865, cere şi reparare puţului din curţea mânăstirii „Puţulŭ saŭ fontâna acestuĭ stabilimentŭ religiosŭ, fiindŭ foarte vechiŭ, s'aŭ ruinatu atîtŭ giḑdurile, precumu şi furca, cumpăna şi găleata lui [3]).“

Din ce cauză însă nu se ştie ; fie din cauza acestor cereri repetate, fie din cauza unei an-

1) Cârciumarii. Negustorii.

2) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350. (Dos. M. Cultelor 540/1860) fila 117.

4) Vezi Arhiv. stat. Buc, dos. No. 1193 (Dos. M. Culte) fila 54 şi 56.

chete) din care de fapt eşise nevinovat, acest Hypolit este îndepărtat la 28 Septembrie 1865 din calitatea de îngrijitor al mânăstirei Plumbuita[2]). In urma recomandării Mitropolii [3]) Ministerul numeşte apoi îngrijitor la Plumbuita la 9 Noembrie 1865, pe protosinghelul Sava din Sf-ta Mitropolie ca mai târziu peste câteva luni, în 15 Aprilie 1866, să-l vedem din nou tot pe Hypolit îngrijitor la Plumbuita [4]).

Important din acest timp, este inventarul [5]) prin care i se dă a 2-a oară în primire arhimandritului Hypolit, averea mânăstrii, descriind astfel „starea ecaretului" :

„Imprejmuirea Monastiri de ḑidu dărâmată pe alăturea, deasupra porţĭ se află clopotniţa cu 2 clópete învelitoare de tinichea avenduşi odaie sub dânsa, casile egumeneşti din drépta intrare în monastire se compune: de 6 camere şi o chuhnie în tre care treiĭ de locuitŭ iar cele lalte în păstrare, învelitoarea cu şindrilă în a mai preósta stare de plouă în ele, pardosite unile şi cu cărămidă, trei cu ferestre şi geamurile lor. Iar celelalte fără ferestre şi geamuri, în stânga intrare în alăturandŭ de case în cea mai mare ruină de nelocuitŭ sub care se află un grajdŭ şi grajdŭ înruinat, la spatele bisericii se află două odăi mici ru-

1) Vezi Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1356 (Dos. M. Culte 540/1860) fila 123—124. Raportul anchetei făcută de unul anume D. Brădescu. Hypolit fusese reclamat de Preotul C-tin Duhovnicul slujitor şi el la m-rea Plumbuita şi fii săi, Lazăr Popescu cântăreţ I şi Petre Popescu paracliser, precum şi de George Ioanu cântăreţ al 2-lea. De reţinut: *Cu preotul C-tin Duhovnicul, încep la m-rea Plumbuita a sluji preoţi de mir, adică nu călugări.*

2) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350 (dos. M. Culte No. 540/1860) fila 131.

3) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350 (dos. M. Culte No. 540/1860) fila 131—157.

4) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350 (dos. M, Culte No. 540/1860) fila 160.

5) Arhiv. Stat. dos. 1350 (M. Culte dos. 540/1860) fila 143—144.

inate şi învelitórea de scândură putredă de plouă în ele. Iar sub casele cele din dreapta se află pifniţa de ḑidu boltită destul de încăpătóre în care se află 5 buţĭ góle stricate şi pivniţă în próstă stare"[1]).

De aci se poate vedea starea tristă în care se găsea mânăstirea lui Matei Basarab în acest an. Hypolit acesta este un călugăr gospodar stăruind pentru înbunătăţirea lucrurilor. Pentru aceia el nu lasă să scape nici un prilej. Foloseşte toate ocaziunile pentru a i se veni în ajutor Plumbuitei. Astfel în Iulie 1867, prin raportul No. 13 către Ministerul de Culte arătând că „praḑniculŭ şi pomenire Ilustrului fondatore Mateĭ Basarabŭ v v! Aŭ sositŭ, care este a se celebra în această lună Sîmbătă la 24 Iunie", adică oficierea hramului (Dragonica), invită pe ministru „a asista cu preḑenţa . . . . . la această ceremonie religioasă şi politică"[2]).

Desigur că Hypolit gândea că dacă ministrul va veni la hram, va lua act de starea mânăstirii şi va dispune în consecinţă.

In alt raport, Hypolit pomeneşte şi de vizita Domnitorului Carol I „ce a binevoit a o face la acestŭ stabilimentŭ religiosŭ[3])" tocmai pentru a provoca atenţia Ministerului de Culte faţă de această mânăstire, pentru a o ajuta şi a o scoate din starea de jale în care căzuse.

---

1) Arhiv. Stat. Buc. dos. 1350 (M. Culte dos. No. 540/1860) fila 183.

2) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350 (dos. M. Culte 540/1860) fila 193.

3) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350 (M. Culte dos. 540/1860) fila 96. Aceasta se vede din raportul No. 9 din Mai 1867 al lui Hypolit, prin care după ce pomeneşte cele de mai sus şi inportanţa lui Matei Başarab ca ctitor al Plumbuitei, aduce la Cunoştiinţa Min. de Culte că în ziua de 5 (Mai 1867) venind o vijelie mare „o furtună terbilă", „s'a luat o parte din învelitoarea bisericii rămânând acum descoperită ca şi încă după casele igumenesci rămânând pradă ploilorŭ şi chiar altorŭ întâmplări".

Acestor insistenţe însă, ministrul de culte, respectiv statul care îi luase toate averile, răspunde cu trimiterea unui arhitect la faţa locului, anume G. Burely, care face un raport din care se constată că „toată şindrilitura e nevoe să se dea jos şi să se schimbe fiind forte veche. Deasemenea necisită lucrări, casele din dreapta unde stau preoţii şi din stânga, interior şi exterior"[1]) Lucrurile însă nu se vor schimba căci în anul 1870 luna Martie, Sfânta Mitropolie face cunoscut Ministerului că biserica Plumbuita este cu învelitoarea stricată şi că plouă întrânsa. Şi fiind biserică a statului trebue să o învelească. In altfel o va închide [2])

Cu toate acestea însă, tristă şi ruinată cum se afla acum Plumbuita, a folosit totuşi şi la alte întrebuinţări:

Astfel în anul 1869 luna Ianuarie în 4, „Ministeriul de resbel" cere Ministerului de Culte să-i pue în vedere îngrijitorului mânăstirii Plumbuita să-i cedeze localul mânăstirii, „iar preotul bisericii să'şi închiriede uă cassă în satŭ", ca aci să se facă „înmagazinarea unei quantităţi de prafŭ de puşcă ce s'au adusŭ şi care acum se află într'unŭ şlepu la Giurgiu din cauza lipsei de localŭ [3]).

La cererea aceasta, Ministerul de Culte pneu nişte condiţiuni: cu plata chirii preoţilor şi reparaţia clădirii, pe care Ministerul de Răsboi le primeşte numai în parte [4]).

In fine, că s'a adus aci sau nu praful de puşcă nu ştim [5]), însă ştim că cu ocazia aceasta s'a de-

---

1) Arhiv. stat. Buc. dos. No. 1193 (Dos. M. Culte No. 121/1862 fila 118.

2) Arhiv. slat. Buc. dos. No. 193 (dos. M. Culte No. 121/1863 fila 124.

3) Arhiv. Stat. Buc. No. 1350 (Dos. 540 M. Culte 1860) fila 213.

4) „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 219.

5) In anul 1874 Sep. 14, cu adresa No. 8452, Ministerul de răsboi, cere din nou Ministerului de Culte, localul m-rii Plumbuita, de astădată, pentru depozit de pâine, carne şi altele. (Arhiv. Stat. Buc. No. 1350).

cis lichidarea ultimelor obiecte ale mânăstirii şi anume în urma referatului unuia anume Al. Cristescu, trimis de Ministerul de Culte să vadă cum stau lucrurile.

Acest referat cuprindea trei puncte, dintre care al 3-lea era ca „celelalte obiecte de gospodărie cuprinse în interiorŭ se vor vinde prin licitaţie“ [1]).

Referatul fu întărit apoi cu aprobarea Ministerului urmând imediat desfiinţarea postului de supraveghetor dela mânăstire, suspendarea lui Hypolit, numirea preotului de mir Constantin Duhovnicul [2]) conducător al mânăstirii şi fixarea termenului de licitaţie, care avea să fie în ziua de 14 Februarie 1869 [1].)

---

1) Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350 (M. Culte 540/860 fila 216.
a) desfiinţarea postului de supraveghetor.
b) Sf. Mitropolie să delege pe unul dintre preoţi cu conducerea bisericii.
c) Vinderea obiectelor m-rii la licitaţie.
Tot în acest referat se pomeneşte la Plumbuita, de 3 preoţi: un supraveghetor, care acum era Hypolit deci călugăr şi doi preoţi care îşi aveau case în oraş. Aceştia erau C-tin Duhovnicu cu copii, deci preot de mir şi Atanasie Constantinescu (Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350 (Dosar 540/1860 M. Culte fila 256) tot preot de mir.

2) In ziua de 3 Martie 1869, prin raportul No. 4 Preotul Constantin Duhovnicul, cere Ministerului de Culte, rămânerea numai a unui singur post de preot la biserică fiind suficient ceia ce Ministerul aprobă, iar „postul preotului Atanasie Constantinescu rămâne neocupat“. (Arhiv. Stat. Buc. dos. No. 1350 (dos. M. Culte 540/1860 fila 255—256).

3) Arhiv. Statului Buc. dos. No. 1350 (Min. Cult. dos. 540/860 fila 245).

LISTA

de obiectele Monastireĭ Plumbuita din districtulŭ Ilfov, vîndute prin licitaţie, în ḑiua de 14 Februarie anulŭ 1869.

	Lei	Parale
5 buţĭ gòle stricate	122	—
1 vas de lemnŭ cu cercurile de ferŭ stricatŭ	3	15
3 buţĭ gòle stricate avândŭ numai dogele care abia s'a găsitu fără a se potea scî dacă suntŭ complecte	3	—
4 saltele de pînḑă de Braşovŭ umplute cu lână n'amestecate cu păru de bou (unele umplute şi cu câlţi forte stricate şi murḑare	12	—
8 perne de perete cu feţe de damască umplute cu		

	Lei	Parale
lână amestecată cu păr de bou foarte stricate şi murdare	24	—
1 macatŭ de damască de aţă (forte ruptŭ)	1	32
6 tingiri vechĭ fărâmate în greutate de optŭ ocale a 7 lei 5 parale ocaua	57	—
1 tigae de ferŭ (fórte fărâmată)	—	11
2 dulapuri de scândură albă veche	14	—
1 hambarŭ de scândură albă veche	32	—
2 pahare de apă, de crestarŭ	3	24
5 pahare pentru şampanie, a 36 parale unu	4	20
2 sfeşnice de alamă stricate (lipsind jumătate din unulŭ)	1	5
1 tavă pentru dulcéţă (stricatŭ)	1	10
2 chisele de dulceaţă	9	10
6 ceşti cu farfuriile lor	1	38
1 ligheanŭ de alama cu ibriculŭ lui, vechi	32	—
1 patŭ de lemnu văpsitŭ, vechiŭ	18	—
3 foteluri înbrăcate cu damascŭ roşie stricate (fórte stricate şi unul cu piciorele căḑute)	33	30
1 patŭ de lemn alb, vechiu	10	—
10 scaune de marsilia de pae (fórte stricate)	10	—
Total	394	35
1 patŭ de anin galben vechiŭ	37	—
1 masă de anin cu postav verde (stricată)	27	
1 masă cu lustru galbenă care se deschide	64	—
2 mese de lemnŭ albŭ (stricate)	4	—
5 farfuriĭ întinse (unele stricate)	1	25
6 „ lungi pentru bucate	10	32
1 cazan de aramă vechi în greutate de 7 ocale a 5 lei 30 parale ocaua	40	10
1 lampă de perete stricată	1	14
2 castrone de farfurie	3	24
20 tacâmuri de mademŭ pentru masă şi anume: furculiţe 20, cuţite 16, linguri 14 (unele din ele stricate cu desăvârşire)	65	2
1 pereche pirostreĭ	2	80
1 patŭ de scândurĭ prostŭ	8	--
Total	660	2

Suma totală şase sute şase, deci lei vechi şi două parale sau lei noi 244 bani 45.

(ss) *D. Brăescu*

Iată acum şi numele celor care au licitat şi au luat obiectele de mai sus: 1) Alex. Moldoveanu 2) Bercu Stern 3) Preotul Constantin 4) Solomon Ţukerman 5) Iosef Zumer 6) Herţel şi 7) Tudoru.

conducerea mânăstirii, înlocuirea lor cu preoţi de mir şi înstrăinarea ultimelor obiecte de gospodărie călugărească, însemnau lichidarea complectă a ultimelor urme de viaţă mânăstirească.

Astfel marea lavră [1]) a Sfântului Ioan Botezătorul dela podul Colintina, ctitoria a trei voevozi, cetatea lui Matei Basarab, mânăstirea Plumbuita aceia cu multe moşii, păduri, vii, helăştae, mori, acareturi în poliţia Bucureşti şi metoh la Slatina, ajunse o simplă biserică de mir, săracă şi în paragină.

---

1) Asupra denumirii de „lavră" vezi hrisovul lui Mihnea Voevod în cuprinsul lucrării la pag. 157—160. Cuvintele „mânăstire lavră" atribuit Plumbuitei, cuvânt ce-l poartă numai mânăstirile mari, se găsesc la pag. 159.

V

Artă şi Arhitectură la Plumbuita.

1. In totalul ei, mânăstirea Plumbuita arată un plan mare arhitectonic. [1])

Lipsit de stampe, picturi sau schiţe de pe vremea veche, cercetătorul trecutului mănăstirii Plumbuita la întrebarea dacă ceiace compune astăzi această mânăstire mai corespunde sau nu ca înfăţişare cu ce a fost odată, poate răs-

M-rea Plumbuita. Vedere generală luată în toamna anului 1938, când „casa domnească" din dreapta era în restaurare.

punde totuşi uşor, căci privită în totalul ei Plumbuita se prezintă astăzi în starea ei autentică.

Faptul că până mai eri a stat în ruină şi lăsată de toţi în uitare, a fost în adevăr un rău, pentrucă multe ziduri mari şi frumoase s'au prăbuşit cu totul, dar a fost şi un bine, pentru-

1) A se vedea planul mânăstirii la *anexe* (29).

că ni s'a păstrat astfel în forma ei originală. Cu toate acestea, în lipsă de indicii cel mai desăvârşit arhitect al zilelor noastre, stă la Plumbuita cu mâinile încrucişate în faţa multor lucruri, neputând descifra taina trecutului lor.

Un fapt este clar : că mânăstirea Plumbuita în chipul cum se prezintă acum, înconjurată cu ziduri mari de cetate, la intrare cu o clopotniţă sveltă şi înaltă, în dreapta „casa domnească" clădire cu bolţi minunate şi arcade pe colonade măreţe, în stânga urmele unei alte clădiri, vechia arhondărie a mânăstirei azi complect ruinată, iar în mijloc sfântul locaş, biserica, —arată ca o impozantă aşezare bisericească şi cetate, clădită după un plan mare arhitechtonic.

2. Biserica din interiorul cetăţii.

Biserica este zidită după modelul bizantin, având o lungime de 20 metri iar lăţime 7 m. în exterior prezentându-se cam în aceiaş configuraţie ca biserica mânăstirii Plătăreşti[1]), tot ctitorie a lui Matei Basarab.

Aşa cum se prezintă astăzi biserica Plumbuita, are multe schimbări din starea ei dela început, prin modificările care i s'au făcut în special la începutul secolului al XIX-lea.

Atunci, căzându-i turlele care o încadrau în tipul sârbesc de biserici numit tipul lui Radu cel Mare[2]), nu i s'au mai refăcut.

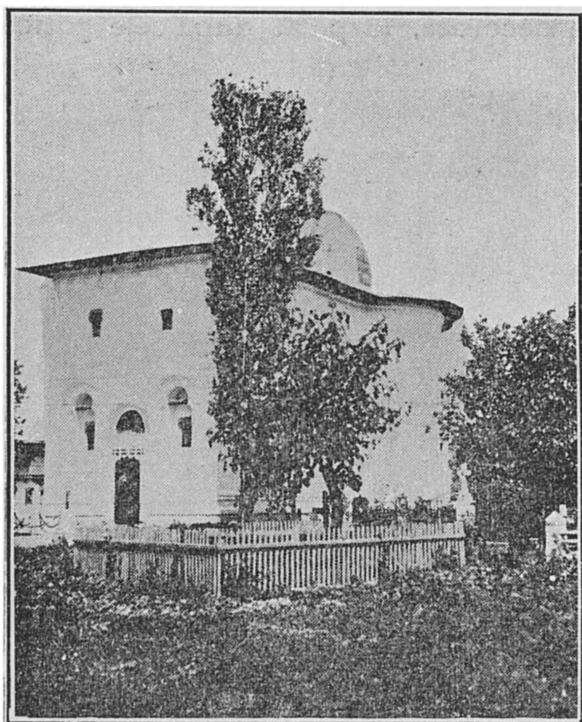
Totuşi, cu toate modificările acestea, biserica Plumbuita se prezintă astăzi într'o înfăţişare foarte plăcută. Mai ales, începând a o cerceta

1) *N. Ghica-Budeşti.* Evoluţia arhitectonică în Muntenia şi Oltenia Secolul XVII. Bulet. Comis. Mon. Ist., fasc. 71—74, 1933, pag. 56.

2) Din acest tip fac parte bisericile care au o turlă mare pe naos şi alte două mai mici pe pronaos. (*N. Ghica-Budeşti,* op. pag. 7), adică la fel cum se vede biserica Plumbuita ţinută în mână de Matei Voevod şi Elena Doamna.

în amănunţime, se prezintă ca o mare valoare artistică, specifică unei epoci de glorie.

Incercuită cu două rânduri de zimţi şi încadrată cu panouri rotunjite în relief care dă ve-

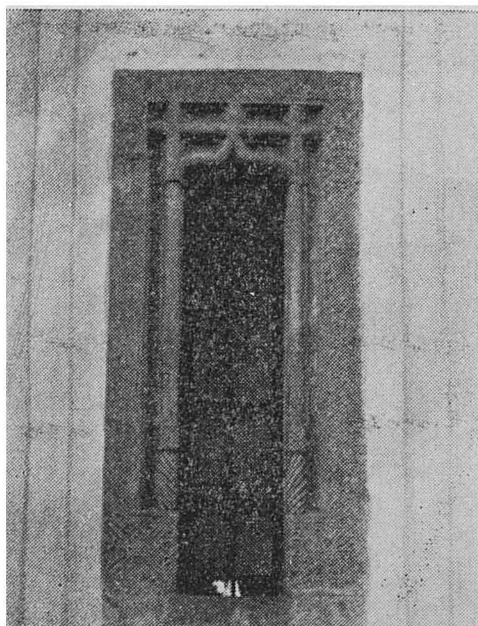

Biserica Plumbuita din interiorul cetăţii Plumbuita, aşa cum ni s'a păstrat dela Dionisie Arhimandritul, fără turle ci numai cu o calotă pe naos. Fotografie luată în anul 1933.

derii un aspect plăcut, Plumbuita se prezintă cu un decor exterior interesant, complectat cu frumoasele cadrane migălos cioplite în piatră ale ferestrelor specifice secolului al XVII-lea, care după unii oameni competinţi în materie care le-au studiat, sunt inspirate dela cele moldove-

neşti[1]) cu arc în jos în acoladă şi cu câte-o rozetă sculptată în partea inferioară a piciorului vertical[2]).

Deasemenea uşa dela intrare, are un frumos chenar sculptat tot în piatră, în acelaş gen ca al ferestrelor, cu calonete subţiri terminate jos cu baze decorate, inspirat după cele gotice, însă

Cadranul de piatră, dela o fereastră.

cu detalii amintind crestăturile stâlpilor de lemn sculptaţi. Arcul superior al acestui chenar, este festonat şi se aseamănă cu cel dela uşa bisericii Sfinţii Impăraţi din Târgovişte[3])

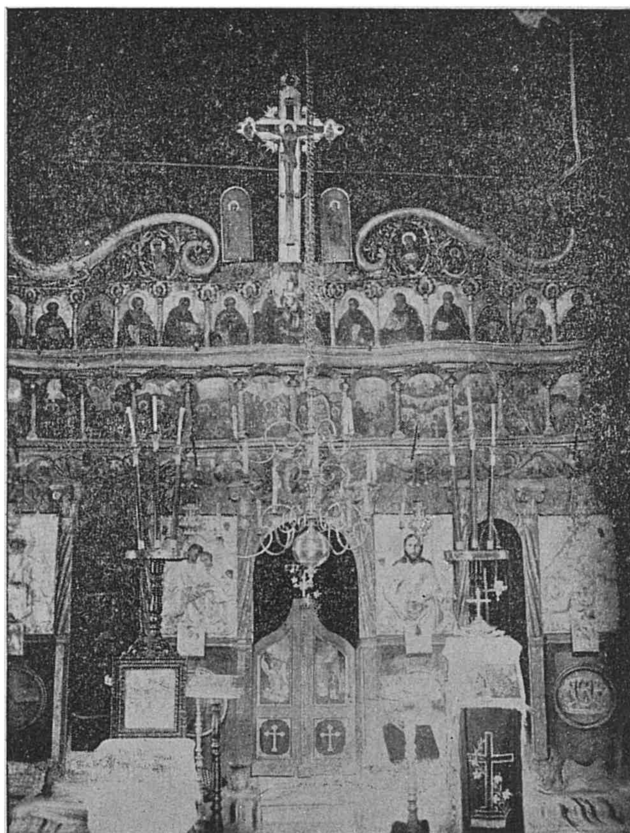
Ca lucrare artistică şi deci interesantă, la biserica Plumbuita, mai este şi tâmpla dela Sfântul Altar.

1) *N. Ghica-Budeşti*, op. pag. 56.
2) „ „ „ „ „
3) „ „ „ „ „

Mai întâi nu este ca toate celelalte tâmple de biserici, făcută din lemn, ci de zid masiv, în partea din faţă cu ondulări în valuri şi ornată cu coarde de viţă de vie cu struguri în gips, iar în partea de sus încheindu-se cu 2 şerpi mari, simboale ale înţelepciunii.

3. Pictura din biserica Plumbuita.

In ceiace priveşte pictura bisericii Plumbuita este şi ea interesantă. Nu mai este însă nici a-

Tâmpla bisericii Plumbuita.

ceasta aşa cum se prezintă azi, în starea ei originală. Cu ocazia restaurării acestei picturi în

anul 1935, s'au cules indicii foarte prețioase în timpul lucrului, la care nu s'ar fi ajuns așa de ușor.

Sfinții Nestor și Dumitru — cu nimburi reliefate în jurul capetelor. Pictură în frescă, din interiorul bisericii Plumbuita.

Mai întâi nu s'a dat peste nici un alt strat de

pictură mai veche sub cea existentă plină de fum şi zgâriată încât nu se mai recunoştea.

In cursul lucrării s'a putut constata că Plum-

Sfinţii Impăraţi Constantin şi Elena.
Pictură în frescă, din interiorul bisericii Plumbuita.

buita are o pictură bază în frescă şi veche, a cărei dată nu se poate preciza. După aşezările

ctitorilor Matei Basarab şi Elena Doamna, în stânga nu în dreapta, nu este exclus ca pictura primă originală a Plumbuitei să fie chiar dela

Sfinţii Mercurie şi Teodosie.
Pictură în frescă, din interiorul bisericii Plumbuita.

Alexandru Voevod şi Ecaterina Doamna ctitori

mai vechi decât Matei Basarab şi care sunt aşezaţi în dreapta.

Nimburile reliefate în gips din jurul capetelor celor mai mulţi dintre sfinţi care se lucrau în secolele XVI şi XVII, pot deasemenea orienta pe cercetător asupra epocii picturii.

Scrisul grecesc la denumirea unor sfinţi însă, multe complectări şi retuşuri, precum chiar şi

Naşterea Domnului.
Pictură în frescă din interiorul bisericii Plumbuita.

câteva tablouri întregi [1]) s'au constat a fi posterioare, fiind executate în tempera la începutul secolului al XIX-lea [2]). Făcând abstracţie acum

1) Aceste tablouri sunt pe ambii pereţi ai naosului în partea de sus. In partea dreaptă sunt 4 tablouri reprezentând: unul, umblarea minunată pe mare a lui Iisus, două, Iisus cu ucenicii şi unul, Iisus întâmpinat de cei doi demoniaci dela Gadara. In partea stângă sunt alte două tablouri mari, reprezentând pe Iisus urmat de ucenicii săi.

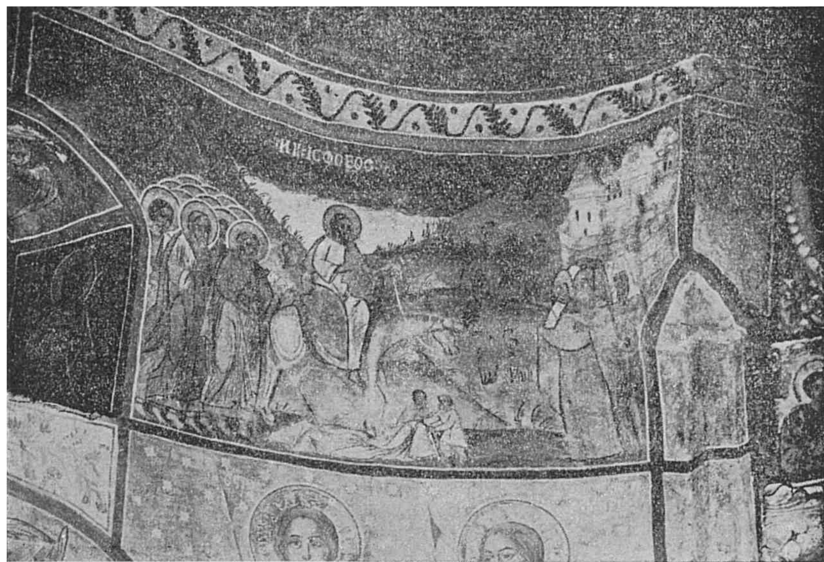
2) Din acest secol şi anume dela 1806 avem următoarea inscripţie găsită pictată în tinda bisericii:

† ΔΙΑ THS NHOS TAUTHS EIKONI ZETAI 'H KAΘOLIKH TOU XPISTOU 'EKKLHCIA.

(Prin corabia din această icoană se oglindeşte soborniceasca biserică a lui Hristos).

de modernismele acestei picturii posterioare, pictura frescă dela Plumbuita este bogată în trăsături artistice.

Stilul bizantin, cu accent atonic, formează caracteristica şi importanţa picturii bisericii Plumbuita.

Intrarea lui Iisus în Erusalim.
Pictură în frescă, din interiorulbisericii Plumbuita.

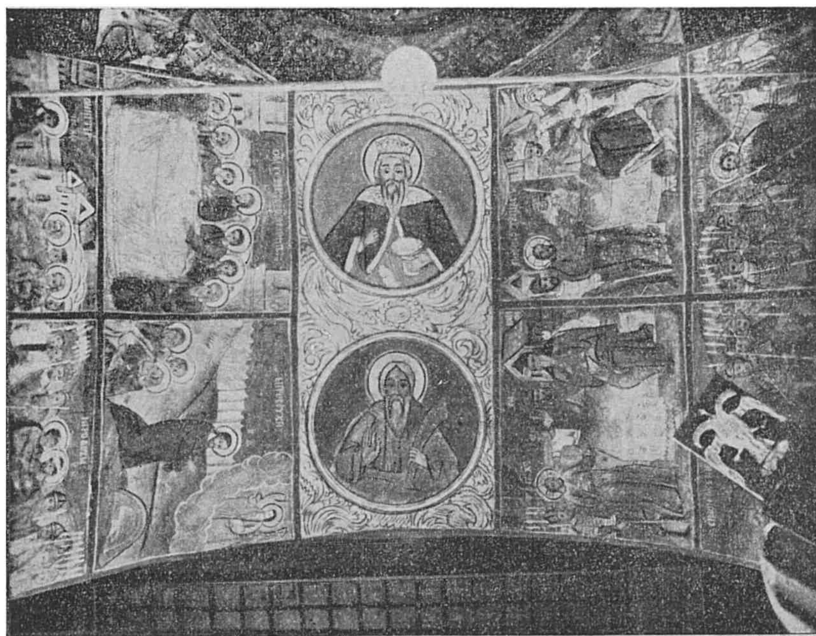
Sfinţii cu privirile în veşnicie, îmbrăcaţi în haine ornate cu broderii migăloase *în naos*, toţi cu picioarele pe şerpi, balauri, cârtiţe, demoni şi păgâni, contrastând cu anahoreţii de pe pereţii din partea de sus a cafastului cu îmbrăcăminte sumară şi înfăţişare de pustie, formează o bogăţie de artă picturală, care se întâlneşte numai în bisericile vechi.

O caracteristică deosebită a picturii bisericii Plumbuita, *pe lângă bogăţia ei în simboale*, mai este mulţimea abundentă a tablourilor care tran-

sformă biserica într'un adevărat altar de artă sacră.

Tablou cu anahoreți din interiorul bisericii Plumbuita.

Tablouri de sus de pe o arcadă.

Pictură în frescă, din interiorul bisericii la Plumbuita.

La Plumbuita, nu există nici un metru pătrat nepictat în biserică. Totul este încadrat armonic în pictură: tablouri mari cu sfinţi în mărime naturală, cu scene din viaţa Mântuitorului, medalioane cu apostoli, sfinţi, mucenici şi mu-

O porţiune de medalioane. Frescă interioară dela Plumbuita.

cenice, frumos încadrate în ghirlande de flori, tonuri calde de culori, armonie imensă în expresiune, apoi acestea miresmuite de patina vremii —, totul face din pictura dela Plumbuita să vorbească despre frumos, credinţă şi veşnicie, neştiind la ce să te opreşti să admiri mai întâi, fiecare tablou în parte sau în genere totul?!

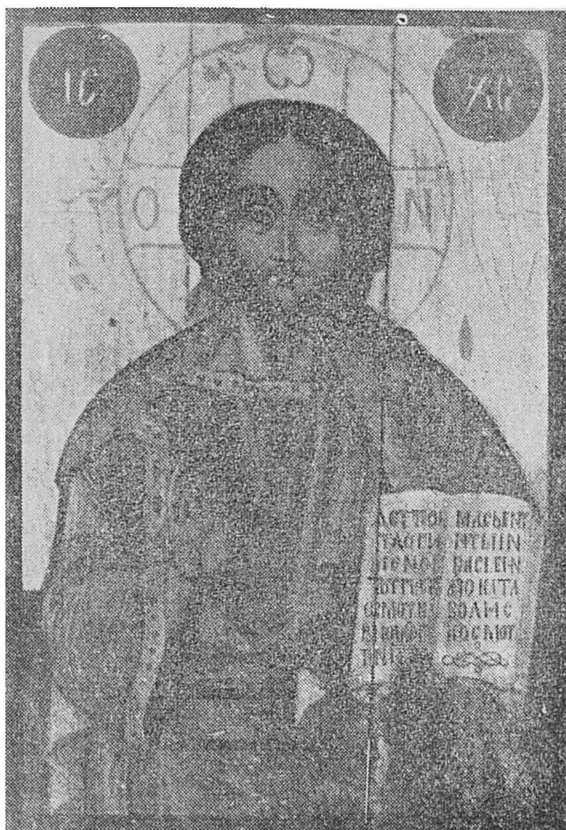
4. Icoane şi alte lucruri de artă.

Ceiace mai avem astăzi ca odoare sacre rămase din vremea veche la Plumbuita, trebue să recunoaştem dela început, că nu sunt de mare valoare nici istorică şi nici de artă, afară doar de câteva.

Mai întâi trebue să se ştie, că nu mai există nimic, cum s'ar aştepta mulţi, dela ctitorii voevozi care au făcut daruri frumoase sfintei bi-

serici: icoane, candele, veşminte, evanghelii etc. de mare valoare artistică. Timpul, cât şi soarta vitregă a mânăstirilor închinate, au făcut să se piardă şi la Plumbuita frumoasele odoare sacre voevodale, cu care Domnii din trecut împodobiau ctitoriile lor.

Ceiace ne-a mai rămas astăzi la această mânăstire sunt lucruri mai noi, şi numai următoarele prezintă interes şi importanţă ca artă:

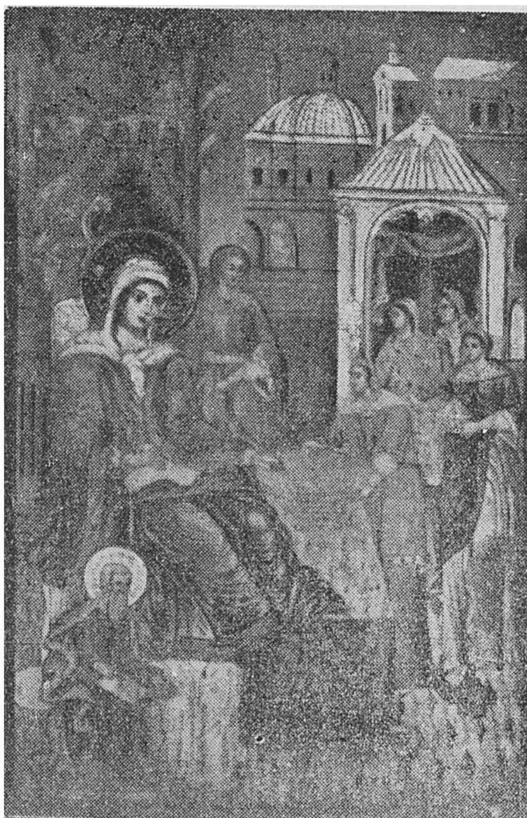
„Domnul nostru Iisus Hristos".
Icoană împărătească. Datează dela începutul secolului al XIX-lea.
(Se află în muzeul parohial înfiinţat de autorul acestei lucrări)

„Maica Domnului".

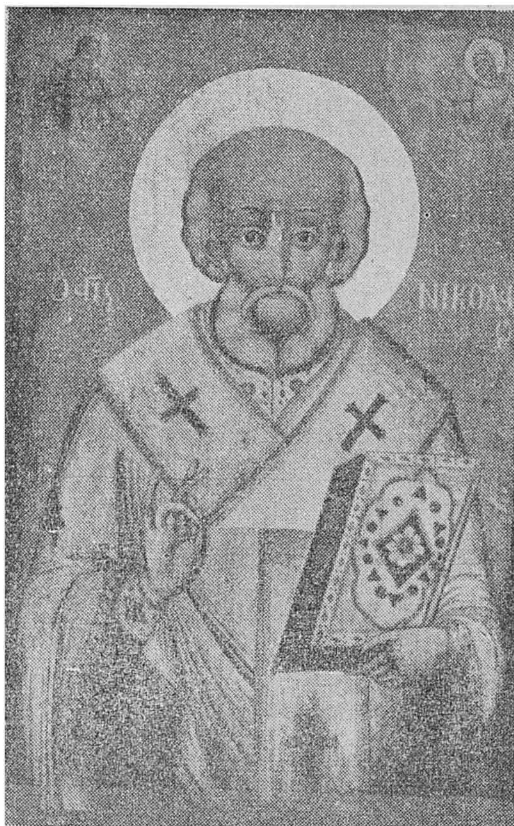
Icoană înpărătească. Datează dela începutul Secolului a XIX-lea.

(Se află în muzeul parohial)

„Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul".
Icoană împărătească a hramului. Datează dela începutul secolului al XIX-lea. Este foarte frumoasă şi prezintă multă artă.

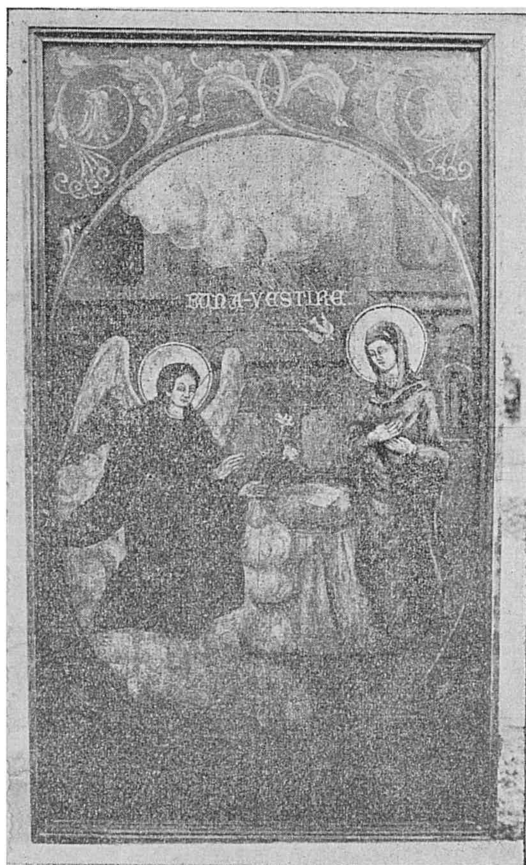
(Se află în muzeul parohial)

„Sfântul Nicolae".

Icoană împărătească. Datează dela începutul secolului al XIX-lea. Are multă expresivitate.

(Se află în muzeul parohial)

„Buna Vestire".
Icoană foarte frumoasă. Datează din secolul al XIX-lea.

(Se află în muzeul parohial)

„Icoana Sfântului Ioan Botezătorul".
Datează din anul 1817. Este foarte interesantă.

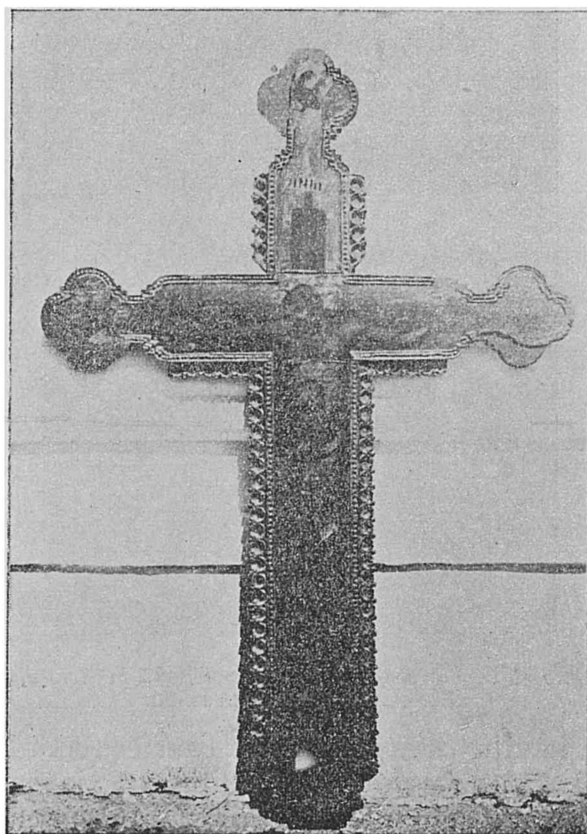
(Se află în muzeul parohial)

Reprezintă pe sfântul Ioan Botezătorul căruia un mitropolit îi prezintă o biserică. Lângă Sfântul Ioan se mai află Alexandru Voevod cu fiul său

Mihnea, iar lângă mitropolit, Ecaterina Doamna, ctitorii dela Plumbuita, cu coroane de domni pe cap. Jos se vede mânăstirea Xiropotam din Sf. Munte la care a fost închinată Plumbuita de către Mihnea, iar pe mărgini în mici iconițe, se arată viața și martirajul sfântului Ioan Botezătorul.

Jos de tot se află scris în grecește, următoarea inscripție:

„Prezenta icoană s'a înfrumusețat prin povața

Crucea veche dela catapeteasma bisericii, care din mulțimea anilor căzând jos a fost luată de D-l Prof. Iorga și dusă la muzeul de artă religioasă, de unde s'a adus înapoi de autorul acestei lucrări în anul 1935 și a fost pusă în muzeul parohial.

(Se află în muzeul parohial)

și cheltuiala prea cuviosului sfânt arhimandrit domn Dionisie al Xiropotamului, egumen în București al m-rii Plumbuitei. 1817 'Sept. 14 de Mihai zograful și psalt.“

Obiecte vechi : cruci, potir, disc și două bedernițe, aflătoare în muzeul parohial.

Crucea din dreapta, este foarte frumoasă și interesantă. Este lucrată în filigram, iar scenele sculptate pe lemnul din mijloc sunt măestrit săpate. (Se află în muzeul parohial)

Sub postamentul ei să află următoarea inscripție în grecește :

„οὗτος ὁ πανσεβάσμιος σταυρὸς ἐκοσμήθη δι'ἄναλωμά τω τοῦ ἐνδοξτάτου ἄρχοντος μεγάλου πορτάρη λορίου Γεαργιου Γρήγο 1724“.

„Această prea venerată cruce s'a înfrumusețat cu cheltuiala prea vestitului boer marele portar dumnealui Grigore Grigo[1]) 1724".*

Un vechi iconostas de stejar, foarte frumos sculptat. A fost mai întâi aurit, apoi vopsit în mai multe rânduri.

(Se află în muzeul parohial).

Deasupra acestui iconostas, se află sf-ta Evanghelie a mânăstirii de pe vremea călugărilor greci. Este tipărită în grecește la Veneția în anul 1811

1) Portarul lui Nicolae Mavrocordat.

şi este legată frumos în scoarţe de argint aurit, cu frumoase iconiţe emailate pe dânsele.

Pe prima scoarţă se află următoarea inscripţie:

„ἀφιέρωμ τοῦ σλου(γι)αρη 'Αντωνάκη Η: Θεοπάρι εἰς τὸ Ιερόν μοναστήριον Πλομποῖτα 1815 Απριλειου."

„Dăruirea slujerului Antonache H: Teohari la sfânta mânăstire Plumbuita 1815 Aprilie".

(Se află în muzeul parohial)

Pe lângă aceste odoare sacre care prezintă după cum am văzut o incontestabilă valoare mai avem 4 (patru) candele mari de argint la sfântul altar[1]), una dela crucea de sus dela catapeteasmă[2]), toate datând din secolul XIX, precum şi una mai mică aflătoare în muzeul parohial, lucrată după modelul candelelor brâncoveneşti.

Mai sunt înfine şi alte obiecte bisericeşti la Plumbuita, care însă nu mai prezintă altă importanţă decât aceia că au servit la cultul divin pe vremea când Plumbuita, era mânăstire şi cari toate sunt astăzi adunate şi păstrate cu pietate în muzeul bisericii.

Cărţile vechi, pline adesea de însemnări[3])

---

1) Pe aceste candele se află următoarea inscripţie: „Αφιερομα : τοῦ: Αντωνακη χ : Θεοχαρη 1809 ΙΟUΛΗΕ 15". (Dăruirea lui Antonache Teohari 1809. Iulie 15).

2) Pe această candelă se află următoarea inscripţie: „Ion Moraru, Dima, Stanca, Sore, Stana, Marina, Drăghici, Grigore, Maria 1807".

3) Cărţile vechi ale m-rii Plumbuita s'au cerut la 22 Aug. 1838 de către Departamentul Trebilor Bisericeşti (Arhiv. Stat. Buc. m-rea Plumbuita pach. IV doc. 15) să fie trimise la Sf. Sava care fapt s'a şi îndeplinit pierzându-li-se apoi urma.

S'au găsit însă cărţi noi în româneşte şi literă chirilică datând din a 2-a jumătate a secolului al XIX.

Pe unele din acestea am găsit însemnări. Astfel pe un *antoghion* cu stampă pe frontispiciu, am găsit urmatoarea însemnare:

„1831 Iulie 20. S'a întâmplat o mo(a)rte foarte gramnică ce-i zice holeră şi eram în mare gro(a)ză şi am eşit cu preoţii în co(a)stă de de am făcut sfinte rugăciuni de'mpreună cu tot norodul‸mic şi mare

foarte preţioase, scrise de mână sau tipărite în primele teascuri româneşti, lipsesc iarăşi cu dessvârşire dela Plumbuita.

5. Arta şi arhitectura celorlalte clădiri dela Plumbuita.

In afară de biserică despre care am vorbit, importanţă arhitectonică mai prezintă la Plumbuita şi celelalte clădiri.

Astfel, clopotniţa dela intrarea în mănăstire se înalţă svelt deasupra tuturor clădirilor ce formează mânăstirea, dominându-le. Este lucrată trainic şi este prinsă de zidurile mari ale cetăţii.

Are o înfăţişare foarte plăcută, dovedind prin aceasta iscusinţa meşterilor de odinioară.

Unii au crezut despre dânsa că ar avea o dată mai târzie, însă faptul că este lucrată din acelaş material din care este lucrată çetatea [1]) şi că este prevăzută în partea din faţă cu două deschizături pentru flintă pe unde se apăra intrarea, dovedeşte că este foarte veche, că este clădită odată cu cetatea, iar Dionisie între anii 1802—1806, a refăcut cel mult la dânsa partea de sus a turlei care se va fi dărâmat din cauza cutremurului.

Afară de aceasta, la dreapta intrării în incinta mânăstirii au fost până mai eri ruinile unei mari clădiri pe care tradiţia locală au indentificat-o cu un palat domnesc şi anume palatul domnesc al lui Matei Basarab. Nu este exclus

---

şi eu cel mai păcătos am făcut acest scris şi m'am iscălit Căpitan Borş".

Pe un *Imnologhion* din Bucureşti 1823:

„Cel ce face mere în pace cel ce vorbeşte mai mult zăboveşte 837 Ghenarie 5. G. Negulescu, Alexandrescu, Ioniţă Popescu".

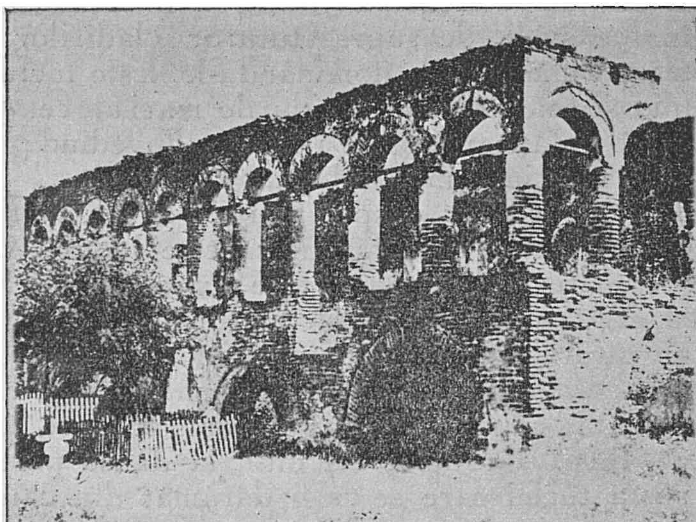
Altă însemnare pe cărţi nu s'a mai găsit.

1) Dimensiunea cărămizilor este aceiaşi precum şi chipul preparării mortarului de var.

dar, ca marele voevod care a zidit aci mare mânăstire şi cetate să-şi fi clădit şi pentru sine o casă unde să se retragă când venia în Bucureşti dela Târgovişte capitala de atunci a ţării.

Măreţia şi importanţa acestei clădiri, vin apoi şi întăresc cele de mai sus.

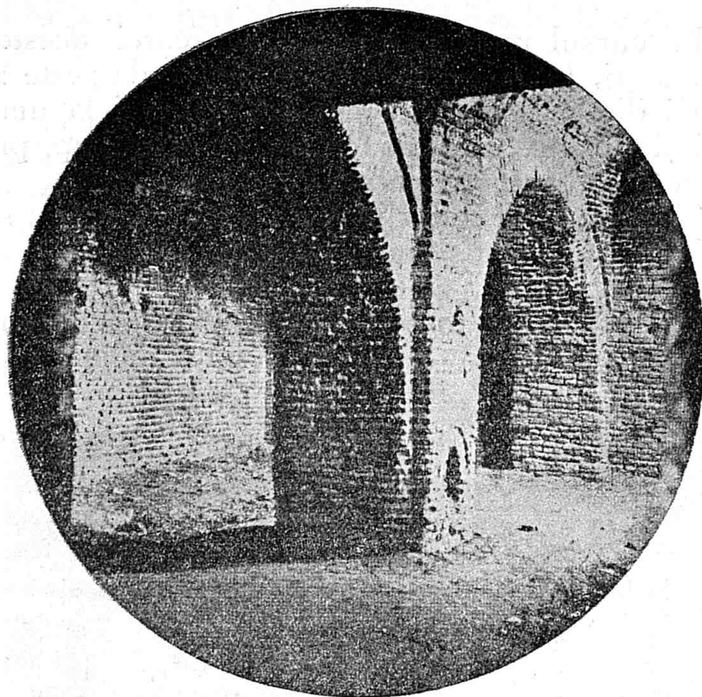
Această clădire, este compusă jos dintr'o mare hrubă boltită în arcuri de cerc şi cu bolţi cilindrice [1]) iar sus din mai multe camere, dintre

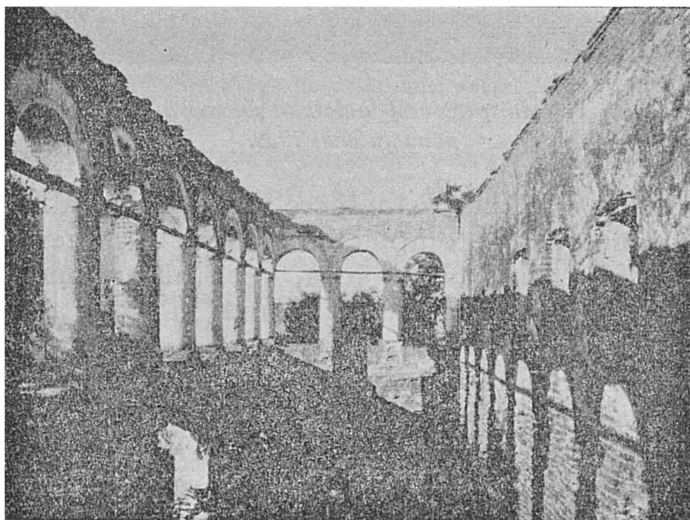
Ruinele palatului domnesc dela Plumbuita, aşa cum au fost în anul 1938.

care două cu bolţi vechi de cărămidă. Are şi un pridvor spaţios cu arcade frumos proporţionate stând pe coloane rotunde, în număr de zece [2]) pe latura principală şi patru pe latura secundară[3]).

1) N. Ghica Budeşti op. pag. 57.
2) „ „ „ „ „ „
3) „ „ „ „ „ „

Un arc de cerc
din marea hrubă dela Plumbuita.

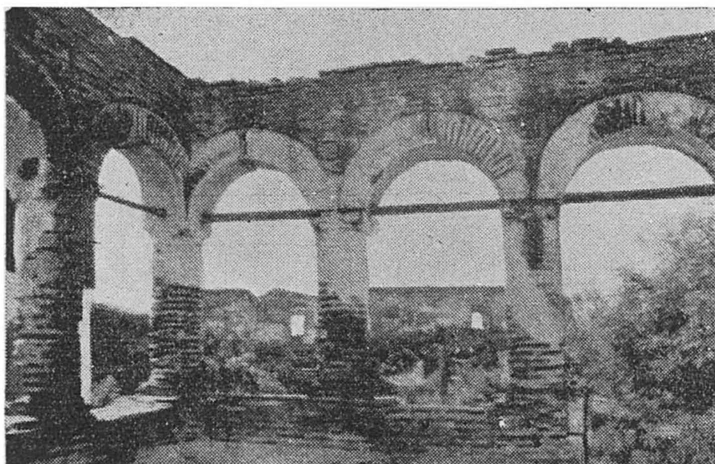

Ruinele vechiului pridvor al palatului domnesc aşa cum au fost până în anul 1938.

In cursul restaurării ruinelor casei acesteia domneşti, (1938 — 1940), s'au putut da peste zidării din mai multe epoci, însă numai la unele uşi şi ferestre, care au fost astupate în timp, precum şi la anumiţi pereţi interiori.

Toate aceste zidării posterioare au fost suprimate, lăsându-se numai ceiace a fost dela început.

Asupra faptului că această clădire face parte din ansamblul mânăstirii Plumbuita, nu mai înca-

Ruinele unui colţ din pridvorul palatului domnesc aşa cum a fost până în anul 1938.

pe nici o îndoială, căci între zidăria ei şi zidurile celelalte este o complectă identitate materială.

Clădirea din stânga însă, vechiul arhondaric al mânăstirii, fiind prea în ruină, în vara anului 1938 prăbuşindu-i-se şi peretele din faţă, nu se mai poate vorbi de importanţa ei arhitectonică necunoscându-i-se înfăţişarea de odinioară.

S'a păstrat însă printre ruinele ei porţiuni întregi de zidărie din vechile cornişe pe care arhitecţii le-au găsit interesante. Cărămizile acestea erau făcute în tipare speciale. După acestea

s'a luat și forma actuală a cornișei dela palatul restaurat.

In spatele bisericii, adică în partea din fund a mânăstirii se mai află o clădire legată de zidul cetății, care este foarte importantă.

A servit pe vremuri de bucătărie[1]).

Este de formă pătrată în plan și este frumos boltită, cu 4 trompe în colț, peste care stă prin intermediu unei bolți pe pandantivi un turnu-

Ruinele vechei arhondării dela mânăstirea Plumbuita, cu zidul din față care s'a prăbușit în vara anului 1938.

leț scund cu ferestre care serveau probabil pentru evacuarea fumului și a aburului[2])

Această boltă a menționatei clădiri, cât și celelalte ale hrubei și ale palatului, formează la Plumbuita printre multe altele, obiecte importante de mare curiozitate pentru vizitatori și de studiu pentru tehnicienii în materie de arhitectură.

Deci, din cele arătate până acum, reiese cate-

1) A i se vedea fotografia la pag. 65.
2) N. Ghica-Budești op. pag. 57.

goric ; valoarea artistică şi arhitetonică a mănăstirii Plumbuita, care se întregeşte cu cea istorică unanim recunoscută, dând astfel aspectul complect al valorii acestei ctitorii voevodale dela poalele Bucureştilor.

ÎNCHEIERE

Mânăstirea Plumbuita astăzi.

Din cele expuse până aci, am putut vedea tot trecutul mănăstirii Plumbuita, cât şi importanţa sa istorică, arhitectonică şi artistică pe care o are în ţara noastră.

Trebue să afirmăm însă, că totuşi această mănăstire în vremurile din urmă nu s'a bucurat îndeajuns de solicitudinea oamenilor.

Ajunsă într'o mare ruină, neajutată de nimeni, dar unanim recunoscută ca valoare străbună, se prăbuşia zi de zi sub ochii pravoslavnicilor creştini şi conducători ai Capitalei.

Mai mult, Ministerul de Domenii vânzând în anul 1912 tot ceiace constituia vatra [1]) mănăstirii, adică terenul din jur, i se dă ultima lovitură şi aceasta aproape de moarte, căci acest teren ajunse apoi pe mâinile unor evrei, oameni streini de neamul şi credinţa noastră.

Târnăcoapele acestora începură a dărâma valuri întregi de pământ pentru făcutul cărămizii, cu oase de strămoşi sau fără — apropiindu-se încet încet până lângă temeliile mănăstirii străvechi — creindu-se în jurul sfântului locaş o privelişte pe cât de fioroasă, cu gropi mari de 15—20 m. adâncime, pe atât de dureroasă.

Această jale din afară se împletea cu jalea din incinta mănăstirii:

Crucile după biserică şi clopotniţă se aplecaseră cu totul, eşind din pilonii lor putreziţi, gata să

1) Aceasta singură mai rămâne după secularizare.

cadă. Învelişul era luat de vânt, iar printre crăpăturile zidurilor bisericii şi ale cetăţii, ciorile îşi făceau cuiburile şi se înmulţeau.

Pictura veche din interiorul bisericii de multă vreme nu se mai vedea. Fumul şi timpul o acoperise cu totul, iar în părţile unde ploaia răsbise, se stricase complect.

Cât despre ruinile vechilor clădiri din dreapta şi din stânga dela intrare, şedeau gata de prăbuşire. Cucuvaele numai, se delectau printre ele, iar ţipătul lor strident suna mult mai a jale printre aceste ruini părăsite.

Astăzi însă, s'au oprit la Plumbuita loviturile nemiloase ale târnăcoapelor din apropierea zidurilor istorice, iar starea de jale a clădirilor ce compun mânăstirea a încetat în cea mai mare parte şi ea de a mai fi.

De şapte ani, se stărue şi se lucrează necontenit la Plumbuita.

Dărâmăturile de eri au fost reînoite; biserica voevodală, [1]) martoră bătrână a unor vremuri de glorie, clopotniţa majestoasă dela intrarea în mâ-

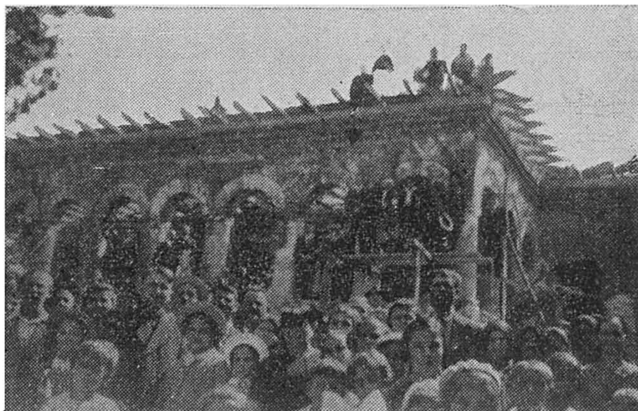
1) După restaurarea bisericii şi a clopotniţei, consiliul parohial, a aşezat în interiorul Sfântului Locaş următoarea nouă inscripţie:

„Această sfântă şi dumnezeiască Biserică s'au ridicat din temelia ei de către prea evlaviosul Domn· Petru Voevod în cinstea Naşterii Sfântului Ioan Botezătorul.

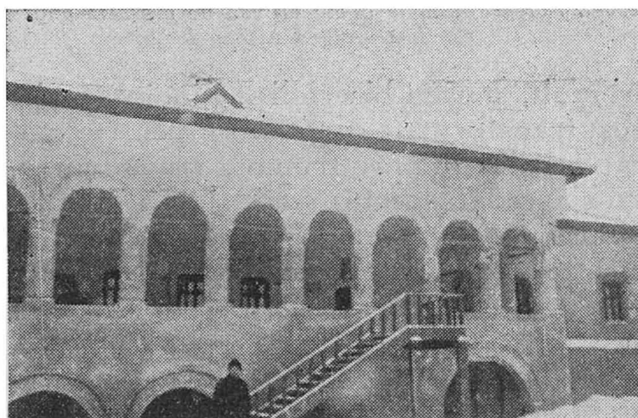
Au fost înfrumseţată şi înzestrată cu averi şi odoare de către Alex. Voevod şi Ecaterina Doamna iar fiul lor Mihnea au închinat-o către Sf. Munte Athos în 21 Oct. 1586. Mai apoi, marele şi evlaviosul Domn Matei Basarab şi Doamna sa Elena, au reînoit-o cu totul şi au înfrumseţat-o, sfârşindu-se acestea la 10 ale lui Aprilie 1647 întărindu-i şi averi. Iar în anul 1802 Oct. 14 din canza marelui cutremur s'au dărâmat turlele provocându-i-se şi alte stricăciuni care s'au reparat în anul 1806, turlele ne mai refăcându-se la starea de mai înainte.

In anii dela Hristos 1933—1938, Rege fiind M. Sa Carol al II-lea iar Pariarh I. P. S. S. Dr. Miron Cristea, s'au reparat din nou din donaţiunile bunilor creştini şi prin stăruinţa Preotului paroh Ioan Sachelarescu şi a comitetului parohial, atât exteriorul cât şi interiorul curăţându-se şi restaurându-se vechile picturi".

năstre, precum şi palatul domnesc şi-au recăpătat înfăţişarea de odinioară.

Palatul domnesc dela Plumbuita în curs de restaurare, în vara anului 1938.

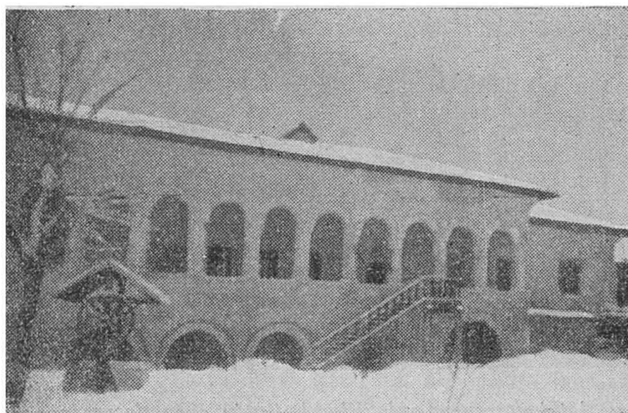
Palatul domnesc dela Plumbuita, restaurat.[1]
Fotografie luată pe timp de ninsoare, în luna Februarie 1940 când s'a tipărit prezenta lucrare.

---

1) In acest palat restaurat, consiliului parohial a aprobat a fi aşezată următoarea inscripţie:

„† Această casă domnească, zidită dintru începutul ei de marele şi binecinstitorul Io Matei Basarab Voevod şi domn a toată ţara Ungro-Vlahiei, cu drept credincioasa sa soţie Elena Doamna, în anul

Acestea toate s'au refăcut cu o îngrijită atenţie ca să nu fie schimbat nimic din ceiace a fost odată.

Un alt aspect al pălatului domnesc²) restaurat. Vedere generală. Fotografie luată odată cu cea de jos dela pag. 151.

Mai mult, curtea bisericii sau incinta mânăstirii a fost transformată din cimitir pentru îngroparoa răposaţilor în parc frumos, iar în jurul mânăstirii s'a redat acestui sfânt locaş prin decret regal aproape 5 pogoane (2½ ha) de teren ca zonă de protecţie a monumentului istoric.

---

dela Intruparea Domnului 1647 Aprilie 10 a avut mult de suferit în cursul vremii ruinându-se cu totul, în zilele noastre stând gata de prăbuşire, iar din indemn dumnezeiesc prin purtarea de grijă a osârdnicului preot paroh Ioan Sachelarescu s'a restaurat în anii 1938—1940 cu banii parohii şi cu ajutorul dat de Rezidenţa Regală prin d-l Rezident Prof. G. Alexianu, ţara aflându-se sub conducerea M. S. Regelui Carol al II-lea şi sub păstorirea I. P. S. Patriarh Nicodim".

2) Această clădire este folosită acum de parohie pentru scopurile misionare ale bisericii. Astfel se cuprinde într'ânsa; muzeul parohial cu obiecte vechi bisericeşti şi istorice, tipografia parohială unde se tipăreşte revista „Candela Colentinii", cabinetul medical, cancelaria parohială, azilul de bătrâni, iar într'o sală mare s'a făcut sala de şedinţe unde sunt adunaţi creştinii pentru catehizare şi conferinţe.

Plumbuita este dar astăzi oarecum salvată. Scăpată dela prăbuşire, ea va forma o parte din istoria vie a Bucureştilor de altădată şi

Plumbuita astăzi. Vedere generală.

pentru generaţiile viitoare, cărora le va înălţa sufletul spre vremurile de credinţă şi de fapte mari ale strămoşilor.

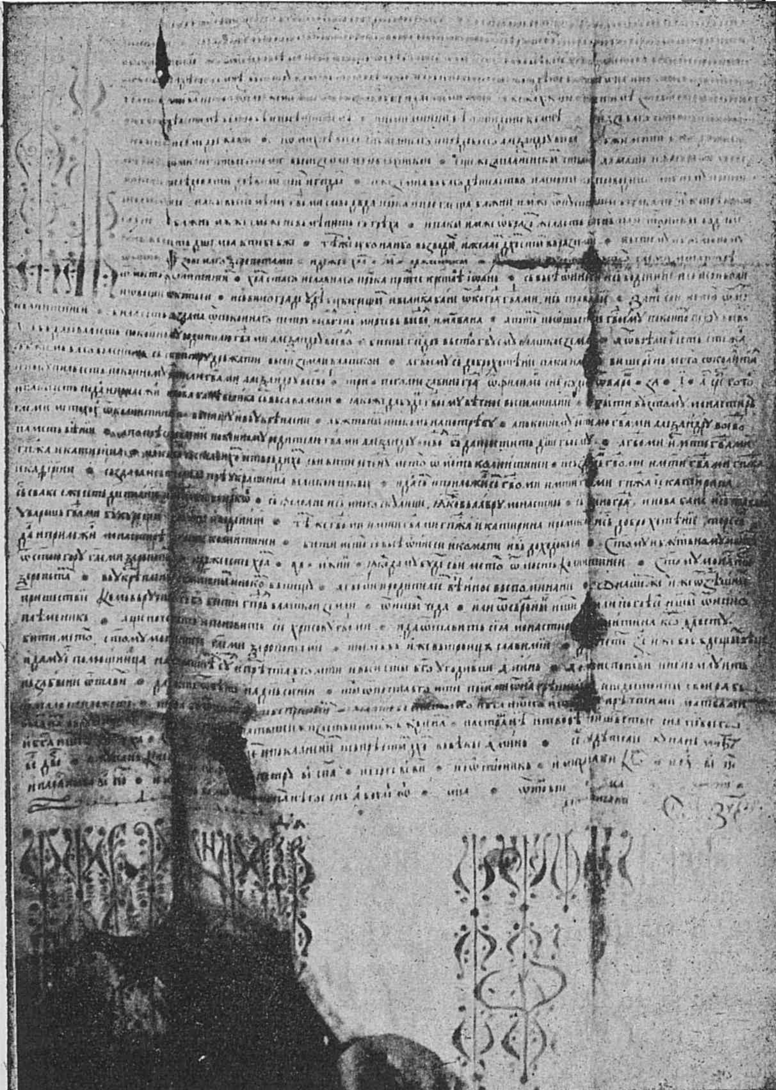
ANEXE

1. Hrisovul lui Mihnea Voevod din 21 Octombrie 1586, prin care se închină mânăstirea Plumbuita la mânăstirea Xiropotamul din Sfântul Munte Athos.

In lege a poruncit Domnul Dumnezeu fiilor lui Israel ca în tot locul să dea zeciuială din câte vor agonisi. Şi ştiind aceasta sfinţii apostolii şi de Dumnezeu purtătorii părinţi, ne-au povăţuit întru ajutor şi facerea de bine sufletelor noastre şi ne-au dat nouă următori fii ai lor, ca unii cu rugăciunea şi priveghere a şi postul, alţii cu milostenia şi pocăirea a ne feri de tot răul cu toată credinţa a fi gata a auzi acel glas: Veniţi la mine toţi cei împovăraţi de sarcini şi vă voi uşura; veniţi binecuvântaţii Tatălui meu de moşteniţi înpărăţia cea gătită vouă dela alcătuirea lumii. Căci flămând am fost şi mi-aţi dat să mănânc, însetat şi mi-aţi dat să beau, strein am fost şi m'aţi îmbrăcat, bolnav am fost şi m'aţi căutat şi în închisori am fost şi aţi venit la mine. Iată dar şi eu binecinstitorul şi de Hristos iubitorul şi singur stăpânitorul Io Mihnea Voevod, fiul marelui şi preabunului Alexandru Voevod, cu mila lui Dumnezeu şi darul lui Dumnezeu, domnind şi stăpânind toată ţara Ungrovlahiei, încă şi părţile de peste munţi, Amlaşului şi Făgăraşului herţeg. Am râvnit a urma împăraţilor şi domnitorilor celor de demult cari cele pământeşti în faceri de bine şi pace le-au petrecut şi de împărăţia cerească s'au învrednicit. Iar mi-am adus aminte domnia mea de cuvântul lui David proroocul şi împăratul, zicând: fericiţi sunt celor ce li se iartă fără de legile şi celor ce nu li se ia în seamă păcatele, fericit bărbatul ce nu-i socoate Dumnezeu păcatul. Şi iarăşi în ce chip doreşte cerbul de apa iz-

voarelor, astfel doreşte sufletul meu de tine Dumnezeule. Drept aceia la cer m'am înălţat şi dorinţa sfântului Duh am înţeles despre sfânta şi dumnezeiasca mânăstire din Sfântu Munte numită Xeropotam, unde este hramul celor 40 de mucenici; ca să-i fie de metoh mînăstirea numită dela podul Colentinei, cu hramul sfântului şi slăvitului prooroc Inainte Mergător Botezătorul Ioan cu toate ocinile ei şi cu morile şi cu grădinile şi pometurile dimprejur şi cu viile în dealul Bucureştilor şi baia mare din oraşul domniei mele şi cu prăvăliile. Pentru că acest metoc dela podul Colentinei a fost zidit de răposatul Petru Voevod, fiul lui Mircea Voevod şi miluit. Iar după petrecania domniei sale a răposatului Petru Voevod şi Domnul l-a dăruit pe răposatul părintele domniei mele Alexandru Voevod a fi domn la scaunul domniei sale al Ţării-Româneşti. Iar de vreme ce a ajuns cu buna vrerea lui Dumnezeu o ţinea cu sceptru toată Ţara Românească, şi domnia sa cu buna vrere iarăşi a.... mai sus zisul metoc dela Colentina şi a cumpărat răposatul părintele domniei mele Alexandru Voevod trei pogoane de vie dela Filimon, fiul Cudei din oraş pentru 10.000 aspri de argint gata. Şi iar a dat şi adaos de iznov baia mare cu toată vama ei ca să-i fie domniei sale veşnică pomenire şi să-i fie la sfânta mânăstire numită metohul dela Colentina de hrană şi întru întărire, iar dumnezeieştilor călugări de trebuinţă iar răposatului părintelui domniei mele Alexandru Voevod veşnică pomenire. Iar după moartea răposatului părintelui domniei mele Alexandru Voevod, Dumnezeu să-i ierte sufletul domniei sale şi domnia mea şi maica domniei mele doamna Iecaterina iarăşi am întocmit şi întărit acest mai sus zis metoc dela podul Colentinei şi am zidit domnia mea şi maica domniei mele doamna Iecaterina, a zidit şi a făcut prea înfrumuseţată şi mare biserică şi am dat şi am adăogat domnia mea şi maica domniei mele doamna Iecaterina cu toate ce sunt de stare şi de cuviinţă în biserică cu feloane şi cu multe scule, ca la o mânăstire

lavră cu vii şi baie nouă şi cu prăvălii în oraşul domniei mele Bucureşti şi cu ocine şi mori. Deci domnia

Hrisovul lui Mihnea Voevod de închinare a mânăstirii Plumbuita, scris slavoneşte pe piele de viţel, al cărui original se află în arhiva mânăstirii Xiropotam din Sf. Munte Athos.

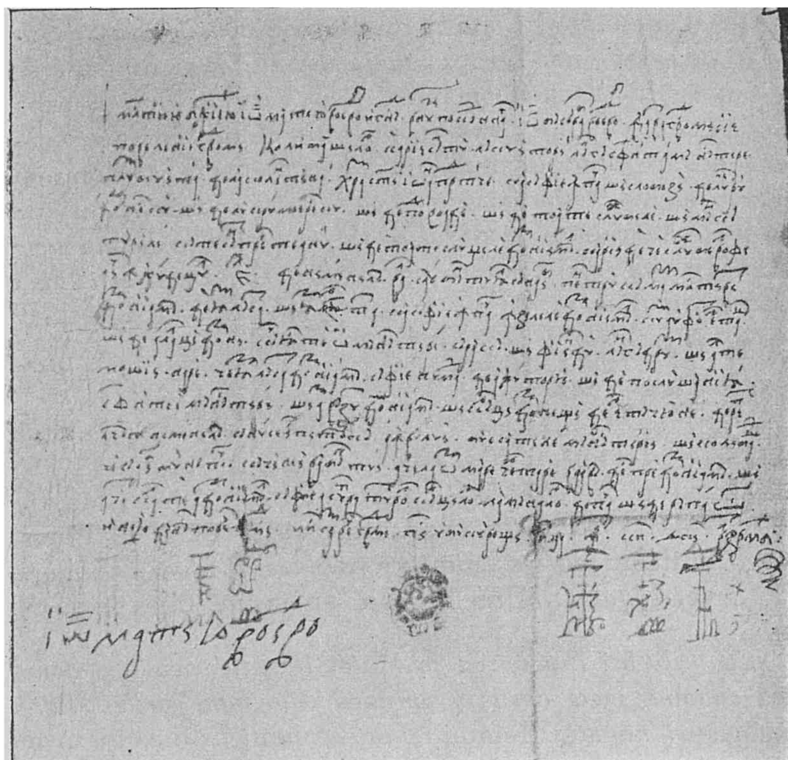
mea şi maica domniei mele doamna Iecaterina am cugetat cu buna vrere de am dat şi am adaos mânăstirea dela podul Colentinei a fi metoh cu toate ocinile ei cu bucatele şi cu tot venitul ei sfintei şi dumnezeieştei mânăstiri din Sfântu Munte numită Xeropotam unde este hramul celor 40 de mucenici, ca să-i fie acest metoh dela podul Colentinei sfintei mânăstiri Xeropotam întru întărire şi dumnezeieştilor călugări de hrană dar domniei mele şi părinţilor domniei mele, veşnică pomenire. Iar după petrecerea noastră de aci, pe cine va dori domnul Dumnezeu a fi domn Ţării-Româneşti din copii noştrii sau din neamul nostru sau după păcatele noastre dintralt neam, de va cinsti şi va înoi acest hrisov al domniei mele şi va lăsa această mânăstire Colentina dela pod a fi metoc sfintei mânăstiri numită Xiropotam, pe acela Domnnl Dumnezeu cel în treime slăvit să-l cinstească aicea şi în viaţa ce va să fie şi să-i fie într'ajutor la straşnica judecată şi prea curata Maică a lui Dumnezeu şi toţi sfinţii cei plăcuţi lui Dumnezeu amin! Iar de nu va înoi şi nu va milui, ci va lăsa în uitare; să dea răspuns la ziua cea de judecată. Deasemenea preacurată Maică a lui Dumnezeu, primeşte dela noi păcătoşii şi nevrednicii robii tăi acest mic adaos. Ale tale dintru ale tale aducem...... prea curatele rugăciuni către stăpâna noastră a fi stătătoare şi mijlocitoare nouă la straşnica şi a doua venire a fiului său şi dumnezeului nostru Domnul Iisus Hristos, căruia slavă şi mărire se cuvine şi închinăciune şi cu Prea sfântul Duh în veci amin. Iată şi mărturiile: Jupan Mitrea vel vornic şi jupan Chisar vel logofăt şi Pătru vel spătar şi Gheorghe vel vistier şi Ion Stolnic şi Mihalache Comis şi Radu vel paharnic şi Paraschiv vel postelnic, ispravnic Chisar vel logofăt şi a scris Neagoe fiul lui Albu Logofăt, luna octombrie 21 zile până la această scriere în anul 7094. [1])

† Io Mihnea Voevod Din mila lui Dumnezeu Domn

1) Traducerea hrisovului din limba slavă, este făcută de D-l Prof. Stoica Nicolaescu.

2. Hrisovul lui Matei Basarab din 28 Martie 7141 (1633), prin care se scutesc colibaşii [1]) din jur mânăstirii Plumbuita, de lucru domnesc, etc.

† *Cu mila lui Dumnezeu Io Matei Voevod şi domn nèpotul răposatului Io Basarab Voèvod,* am dat domnia mea această poruncă a domnii mele, Colibaşilor care sântŭ

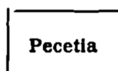
Hrisovul lui Matei Basarab din 28 Martie 7141 (1633.)

lăcuitori lângă sf(â)nta mânăstire Plumbuita, dela Colintina, hram s(vea)ti Ioan pr(e)d(i)dici, ca să fie în pace şi slobozi de lucru domnescŭ şi de lucru boeresc şi de podvoade şi de toate slujbele şi mâncăturile câte

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita pach. 3, doc. 3.

sântŭ peste anŭ şi de toate slugiele domnii meale, care de ce slujbe vor fi aici în judeţul Elh(ov), de nimenilea val sau băntuială să n'aibă, pentrucă m'am m(i)l(o)stivit domnia mea de i-am lăsat şi i-am ertat ca să fie în pace, în zilele domnii meale, cum au fost ertaţi şi de alalţi domni căci iaste o mânăstire săracă şi fiindŭ lângă drum şi alte moşii n'are, ce i-am lăsat domnia mea să fie numai de ajutoriŭ şi de posluşania sf(i)ntei mănăstiri şi am văzut domnia mea şi cărţi domneşti de ertăciune. Drept aceaia nimenilea să nu ispitească a nvălui bucatele mânăstirii şi colibaşii, ce să aibă bună pace, că cine i va băntui, acela o mare certare va avea despre domnia mea şi această carte a domniei meale să fie asupra tuturor cărţilor, la mâna lor de pace şi de răpaos *şi altfel să nu fie după zisa domnii mele şi însuşi au zis domnia mea, Scris în Bucureşti luna Martie, anul 7141.* [1])

† Io Matei Voevod
(ss) Io Matei Voevod

Pecetia

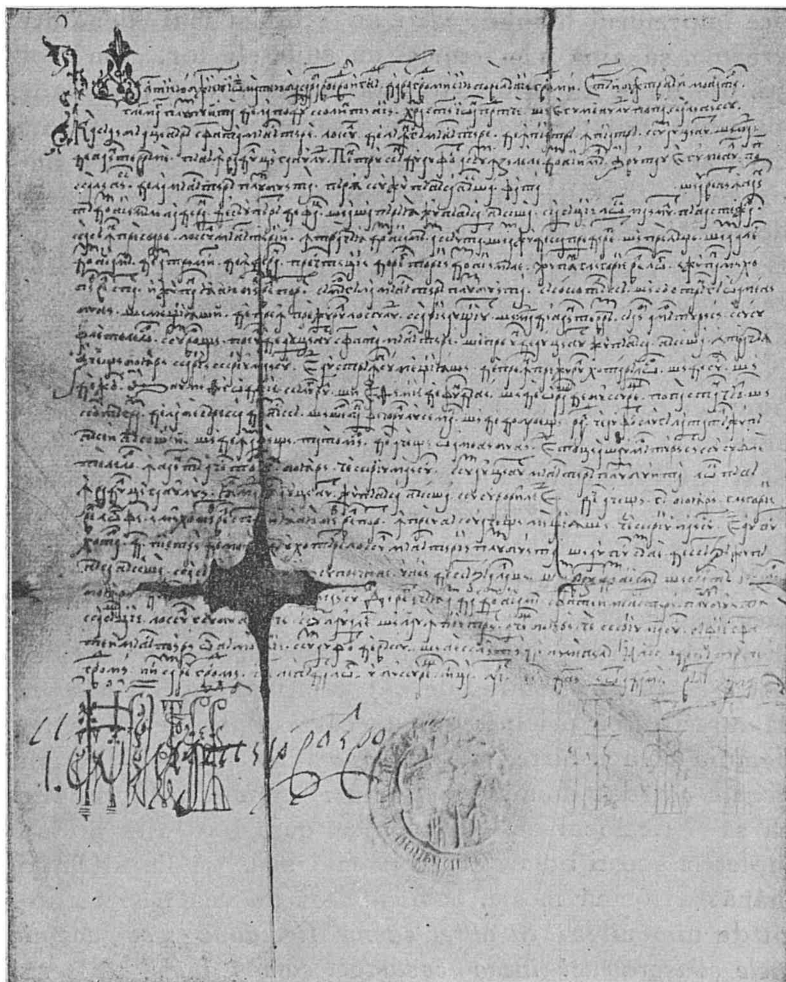
Din mila lui Dumnezeu Domn.

3. Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 15 Martie 7144 (1636), prin care întăreşte mânăstirii Plumbuita un loc aşa cum l-au împietruit boerii Grigore vel logofăt, Miho biv vel spătar şi Iane portar[2]).

Cu mila lui Dumnezeu Io Matei Basarb voevod şi domn dă domnia mea această poruncă a domnii mele sfintei mânăstiri numită Plumbuita dela podul Colintinii, hram *sfântul* Ioan *Inainte Mergătorul* şi egumenului popa Calinicu, ca să aibă a ţinearea sf(â)nta mânăstire locul de lîngă mânăstire de în piatră în piatră, cum au ţinut şi mai denainte vreame până în vadul Ţiganului. Pentru cându au fost acum în zilele domnii meale avut-au egumenul popa Calinic, dela mânăstirea Plum-

1) Textul subliniat, în originai este slavonesc.
2) Arhiv. Stat. Buc. Pach. 3 doc. 4.

buita, pîră cu jupăneasa Neacşa, fata... şi au venit înaintea domniei meale la divan, de s'au pârât de faţă. Şi aşa pârâia jupâneasa Neacşa, ca să ţie loc mai mult

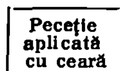

Hrisovul lui Matei Basarab din 15 Martie (7144) 1636, prin care întăreşte mânăstirii Plumbuita locul din jurul mânăstirii statornicit de trei boieri.

până stejar ca să împresoare locul mânăstirii. Intr'aceia domnia mea am căutat şi am judecat pre dirept şi pre leage şi am ales domnia mea deam trimis de în

divan prec(i)stiții deregătorii domnii meale, jupan Gligorie vel log. ; jupan Miho biv vel spat i jupan Ianiŭ bi vel port, să meargă la mânăstirea Plumbuita, să socotească şi să strângă oameni buni şi megiiaşi de pre împrejurul locului, carii au ştiut şi mai denainte vreame, să aibă a mărturisi cu sufletele lor, cum vor şti, pre unde au ținut sf(â)nta mânăstire şi pre unde au ținut jupâneasa Neacşa. Intr'aceia aceşti boiari carii scriu mai sus, ei au strânsu megiaşii de pre împrejurul hotarălor, şi de sus şi de jos, anume, Theodosie călugărul şi Eftemie de Fundeani, şi de oraş de Bucureşti, popa Stanciŭl şi Costea gram, dela beseareca domnească şi Şerban feciorul lui Seman, şi de Dobroeşti Radul ce au fost slugă la tatăl jupâneasei Neacşii şi de în Ambeşti Tatomir. Deci aceşti oameni buni, ei toți aşa au mărturisit cu sufletele lor, înaintea acestor 3 boiari, ce scriu mai sus, cum au ținut mânăstirea Plumbuita loc până în vadul Țiganului. Iar mai (sus) au ținut jupâneasa Neacşa cu surorile ei. Deci aceşti 3 boiari Gligore vel logofet i Miho biv vel spăt. i Ianiŭ biv vel port., împreună cu aceşti megiiaşi, ce scriu mai sus, ei au pus hotar 4 pietri de mo(şie) de au hotărât locul mânăstirii Plumbuita şi au pus semne, de către jupâneasa Neacşa ca să numai aibă pricine, unii de către alalți, şi am văzut domnia mea şi cartea acestor boiari de ...mai sus. Derept aceaia am dat domnia mea sfintei mânăstiri Plumbuita ca să-şi ție locul cu bun(ă pa)ce, cum l-au ales şi l-au înpietrit aceşti boiari ce scriu mai sus, să fie sf(i)ntei mânăstiri ocină moşie, cum au fost de veacu şi neclintit de nimenilea. *Şi altfel să nu fie după zisa domnii mele şi ispravnici însuş cuvântul domnii mele. A scris Lepădat log(ofăt) în Bucureşi, luna Martie, ziua 15 şi dela Adam în anul 7144*[1]).

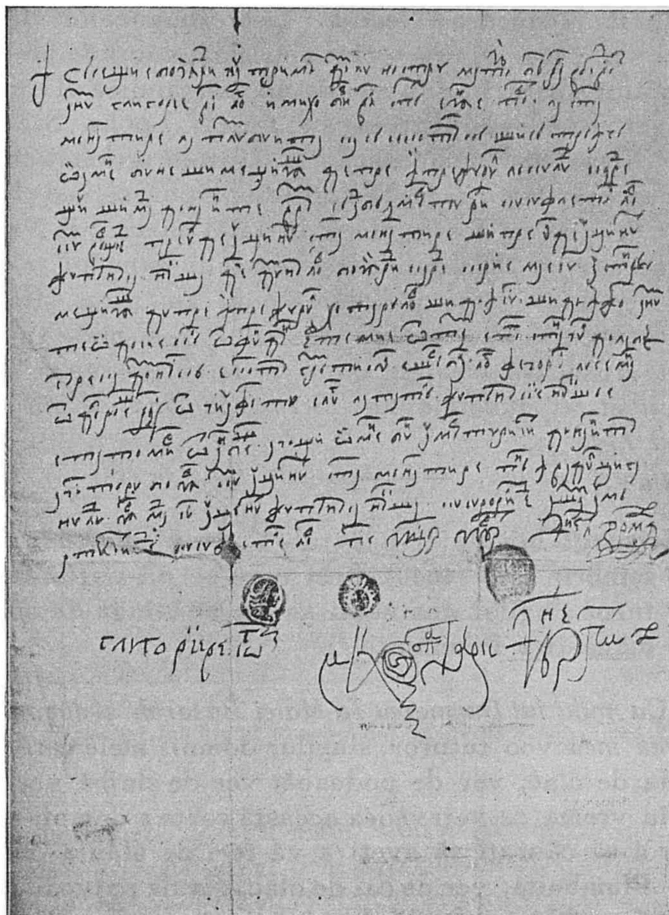
Io Matei Voevod
(ss) Io Matei Voevod

Pecetie aplicată cu ceară

Din mila lui D-zeu
Domn

1) Textul subliniat, în original este slavonesc.

4. „Procesul-Verbal" aşa cum l-am numi astăzi, al boierilor pomeniţi în hrisovul lui Matei Basarab din 15 Martie 1636, care fuseseră însărcinaţi de domn cu stabilirea hotarelor pământului mânăstirii din jurul sfântului locaş[1]).

Procesul-Verbal al celor trei boieri, care au stabilit prin megiaşii locului, hotarele moşii mânăstirii Plumbuita din'prejur.

Să se ştie boiarii ce au trimis domnu nostru Matei

1) Arhiv. Stat Buc. M-rea Plumbuita Pach. 3 doc. 5.

Băs(ă)rab voevodŭ anume Gligore vel log. i Miho biv vel. spăt. i Iane port. la s(fân)ta mânăstire la Plumbuita ca să socotească şi să strîngă oameni buni şi megiaşi de pre înprejurul locului care-i ştiu şi mai denainte vreme să aibă a mărturisi cu sufletele lor cum vorştii ei, pre unde au ţinut s(fân)ta mânăstire şi pre unde au ţinut jupâneasa Neacşa. Deci dumnealor boiarii carei scrie mai sus au strânsu megiaşi dupre împrejurul hotarălor şi de în sus şi de în jos, anume Teodosie căl. ot Fundeani, Eftimie ot tam [1]) i popa Stanciul dela beseareca domnească şi Costea grămăticul şi Şerban log. ficiorul lu Seman din Dobroeşti şi Radu ot . . . ce au fostu slugă la tatăl jupânesii Neacşa şi Tatomir ot Ambeşti, aceşti oameni buni au mărturisit denaintea acestor boiari, cum au ţinut s(fân)ta mânăstire până în vadul Ţiganului, iar mai sus au ţinut jupâneasa Neacşa, cu surorile ei aşa mi-au mărturisit ei cu sufletele lor. *Scrisă în luna Martie ziua leatul 7144.*

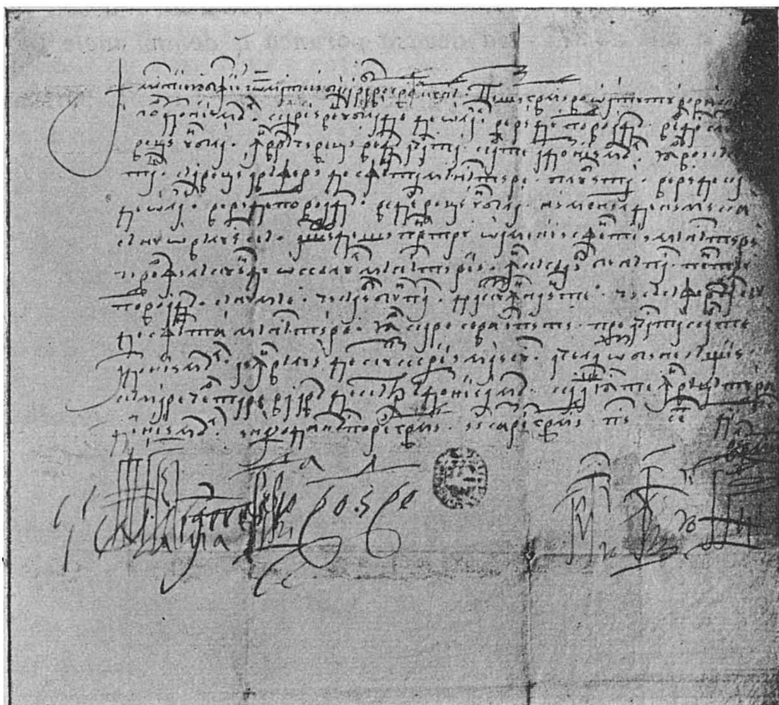
Grigore vel log. *Mihos* spataris *Iane* portar.

5. **Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 14 Septembrie 7148 (1640), prin care se dă poruncă tuturor slugilor domneşti să nu se atingă de sfânta mânăstire Plumbuita [2]).**

† *Cu mila lui Dumnezeu Io Matei Basarab şi domn scrie domnia mea* voo tuturor slugilor domnii mele care veţi umbla de olac, ver de podoabă, ver de slujbă veţi umbla în vreme ce veţi vedea această carte a domnii mele, iar voi să căutaţi să aveţi a vă feri de sfânta mânăstire Plumbuita, ver de cai de olac, ver de patvoadă, ver de veţi umbla nimenile de nimica să nu o văluiască. Aşişderea şi pentru oamenii sfintei mânăstirii ce vor fi locuindu ocolul mânăstirii încă să aibe bună pace de acum înainte; ci să se ferească desfânta mânăstire.

1) Din acelaş loc.
2) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 16 doc. 7.

iar care se va ispiti pre această carte a domnii mele ai învălui de cum scrie mai sus, acela om bine să ştie că mare certare va avea de către domnia mea, că aşa iaste

Hrisovul lui Matei Voevod din 14 Septembrie 7148 (*1640*).

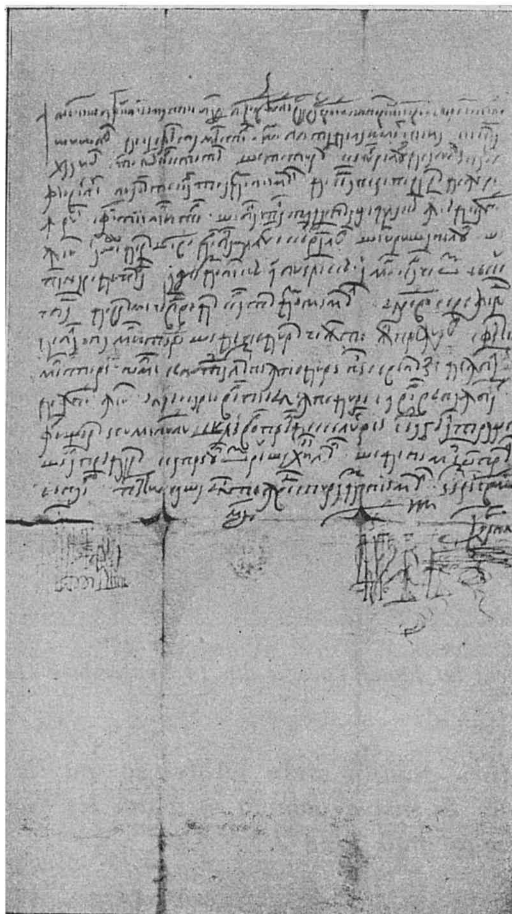
în învăţătura domnii mele. *Altfel să nu fie după zisa domnii mele. Şi însuşi domnia mea am zis. Scris Septembrie 14 zile în anul 7148* [1]).

Io Matei Voevod **(ss) Io Matei Voevod**	Pecetie cu inel	Din mila lui D-zeu Domn.

1) Textul subliniat, în original este în limba slavă.

6. Răvaşul domnesc al lui Matei Basarab Voevod, dat mânăstirii Plumbuita în 7 Mai 1643 (7151), prin care porunceşte ca nimeni să nu se atingă de balta şi pădurea mânăstirii din'prejur. [1])

† Cu mila lui Dumnezeu Io Matei Basarab Voevod şi dom a dat domia mea aceasă poruncă a domnii mele pă-

Răvaşul domnesc al lui Matei Basarab din 7 Mai 1643.

rintelui igumenul dela sfânta mânăstirea Plumbuita dela Colentena ce-şi chiamă hramul *Sfântul Ioan Botezătorul*

1) Arhiv. Siat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 3 doc. 6.

şi tuturor călugărilor de acolo, ca să fie volnici, cu aceastä carte a domnii meale, di să-şi aperi pădurea de împrejurul sfitii mânăstiri şi balta de peaşte de acolo însă de în pod în sus. Aşişderea şi voi dorobanţilor: călăraşilor şi oruşanilor şi pescari de peaşte, au fiind domneascŭ au boirescŭ, au măcar ce om, să căutaţi, de vreami ce veţi vedea cartea domnii meale, iară voi să vă feriţi de balta mânăstirii şi de pădurea ce iaste împrejurul sfintei mânăsteri, nimic să nu tai leamne în păduri nici să vâneazi de în baltă de în pod în sus, iară carii vor tăia în păduri sau vor vâna în baltă fără ştirea igumenului de-lŭ vor prinde călugării să aibă a-l tragi şi a-l prădarea ca pre un om rău şi hiclean şi de nimeni opreală să n'aibă, pentrucă aşa iaste învăţătura domnii meale. *Şi însuşi a zis domnia mea. Scris în luna* . ziua 1, anul 7151 [1]).

Io Matei Voevod Domn	Peceţia	Din mila lui D-zeu Domn.

7. **Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 20 August 7153 (1645), prin care se întăreşte mânăstirii Plumbuita stăpânire peste moşia Ambeşti [2]).**

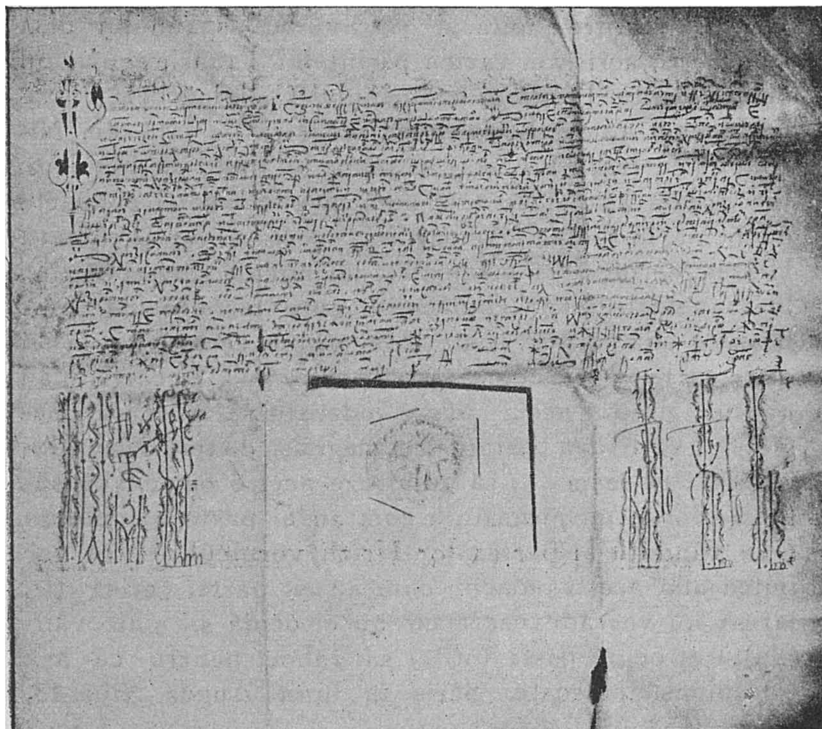
† Cu mila lui Dumnezeu Io Matei Basarab voevod şi domn a toată Ţara Ungro-Vlahieĭ. Dă domnia mea ceastă poruncă a domnieĭ mele sfintei Dumnezeieşteĭ mânăstiri numită Plumbuita unde e hramul sfântului Prooroc şi Inainte Mergător Ioan şi părintelui egumen Calinic şi tuturor călugărilor câţi sunt trăitori în acest locaş, ca să-i fie sfintei mânăstiri zisă mai sus ocină în Albeşti din judeţul Elhov, şi ocina se numeşte Silistea, anume toate cumpărăturile câte a fost cumpărat Hrizea biv vel dvornic dela megiaşii din Dobroeşti şi de la alţii boierĭ şi oamenĭ din câmp şi din pădure şi din apă şi de pe tot hotarul, din hotar până în hotar; dar partea luĭ Drăghicĭ log., fiŭ'al luĭ Radu log. din Fundenĭ de pe tot hotarul şi din Silişte, cât a fost cumpărat Hriza dvornicul dela Eftemie şi dela

1) Textul subliniat, în original este în limba slavă.
2) Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. 11, doc. 7.

Badea, fraţii ai lui Drăghicĭ log., şi partea luĭ Stan Gălescul pe care a fost cumpărat-o dela Neacşa, fica lui Şerban, şi dela Tudor şi dela Vlad, nepoţii luĭ Stan Gălescul; şi partea lui Stroe ce a fost cumpărat-o Hrizea dvornicul dela Neacşa, sora lui Stroe; şi partea jupânesei Tudoreĭ, jupâniţa luĭ Drăghici log. din Fundeni, ce a fost cumpărat-o dela Tudor; şi partea luĭ Manea Şuaş dela Stanciul, fiul lui Gheorghe log. din Fundeni; şi partea luĭ Cârstea şi a fratelui său Mirahul, şi din Siliştea ce a fost cumpărat Hriza dvornicul dela Drăghicĭ şi dela fratele luĭ, şi iară la Silişte partea lui Baloc, şi a frate-săŭ Miroiul dela Drăghici log. şi dela fratele luĭ, şi partea lui Tatomir dela Tatomir; şi partea lui Neagoe log. fiul luĭ Albul din Fundenĭ din partea Şerbănească; şi partea ficeĭ Neagăĭ dela popa Tudor şi dela preoteasa Neacşa, fica lui Neagoe log. Fiindcă aceste părţi de ocine zise mai sus din Albeştĭ şi din Silişte le-a fost cumpărat Hriza dvornicul dela acei oamenĭ zişĭ mai sus de mai'nainte vreme cu zapis şi cu cărţi de cumpărătură şi au fost de tot pe seama luĭ. Iar apoi când a fost acum în zilele Domnieĭ mele, în curgerea anilor 7150, Hriza dvornicul a dat şi a adăogat aceste ocine zise mai sus din Albeşti şi din Silişte la sfânta mânăstire Plumbuita cu hramul sfântului Ioan de pomană şi pentru sufletului luĭ şi s'a scris în sfântul pomelnic, ca să-i fie luĭ pomană în veac, ĭar sfintei mânăstiri zise maĭ sus să-ĭ fie ca o moştenire şi de hrană şi întăritură şi călugărilor de traĭu, precum am văzut domnia mea şi zapisul de miluire al lui Hriza dvornicul la mâna egumenului Calinic cu mare blestem şi cu mulţi boerĭ martorĭ în zapis. Şi a pus Hriza dvornicul şi blestem: cine din rudele sale, sau nepot sau călugăr se va ispiti, după moartea luĭ, să rupă această pomană şi milă, acela să fie trăclet (blestemat)[1]) şi anatema de ceĭ 318 părinţi care sunt în Nichea şi să aibă parte cu Iuda şi cu Arie la un loc, amin. Drept aceea dat-am domnia mea sfintei

1) N. A.

Plumbuita, ca să-i fie aceste moşii zise mai sus de ajutor şi întăritură iar lui Hriza dvornicul pomană în veci şi de nimeni neclătit, după porunca domniei mele. Iată şi martori pus-am domnia mea, jupan Barbul vel ban al Craiovei şi jupan Dragomir vel dvornic şi ju-

Hrisovul lui Matei Basarab Voevod, din 20 August 7153 (1645).

pan Radu vel log. şi jupan Stroe vistier şi Diicul spătar şi Mihnea Stolnic şi Radul comis şi Drăguşin păharnic şi jupan Constantin vel post şi ispravnic jupan Radul vel log. Şi eu Dumitru log. au scris în cetatea de scaun Bucureşti, luna lui August în 20 zile şi dela Adam până acum în leatul 7153.

Io Matei Voevod	Pecetia	Cu mila lui D-zeu
(ss) Io Matei Voevod		Domn[1])

1) Documentul acesta, în original este în limba slavă. Traducerea lui este făcută de D-l Ilie Bărbulescu, fost funcţionar la Arhivele Stat. Bucureşti şi se găseşte cu originalul în Pachetul 11 la documentul 7. (M-rea Plumbuita).

8. Cartea de judecată a lui Mitrea ispravnicul din 13 August 7153 (1645), prin care este respinsă pretenţiunea feciorilor preotului Tudor din Fundeni la parte din moşia Ambeşti a Plumbuitei fostă a lui Hrizea Vornicul [1]).

Jupan Mitrea pitarul ispravnicul scaunului dela Bucureşti, scris-am cartea părintelui Tanasie egumenul dela s(fân)ta Troiţă şi egumenului Calinicŭ dela Plumbuita cum au venitŭ 'naintea noastră de faţă cu Nicula şi cu fraţii lui feciorii popii lu Tudor de Fundeni. Intr'aceaia aşa zicea acei oameni cum au şi ei parte de ocină în ocina Ambeştilor, care o au închinatŭ Hrizea vornicul la mânăstire, iar noi am văzută cărţile, hrisoavele la mâna egumenilor cum iaste ocina Ambeştilor cumpărată peste tot, şi am cerutŭ şi la ei cărţi să le vedem, cum au ei parte, iar ei cărţi n'au avutŭ. Direptŭ aceia i-amŭ judecatŭ să ia ei trei megiiaşi şi să li dea părinţii trei megiiaşi de împrejurul locului să ia seama şi să adivireze acei 6 oameni cu sufletele lor şi cu jurământŭ cum au ei parte, şi cum nu ş-au vândutŭ ei partea lor Hrizii vornicul, ce să vor putea afla aceşti oameni cum au ei parte, ei să ţie, iar să nu vor adeaveara că au ei ocină şi ş-au vân(du)tŭ ei ocina peste tot, ei să rabde pentru că aşa i-au ajunsŭ judecata. Scris în luna Augus, ziua 13, leatul 7153.

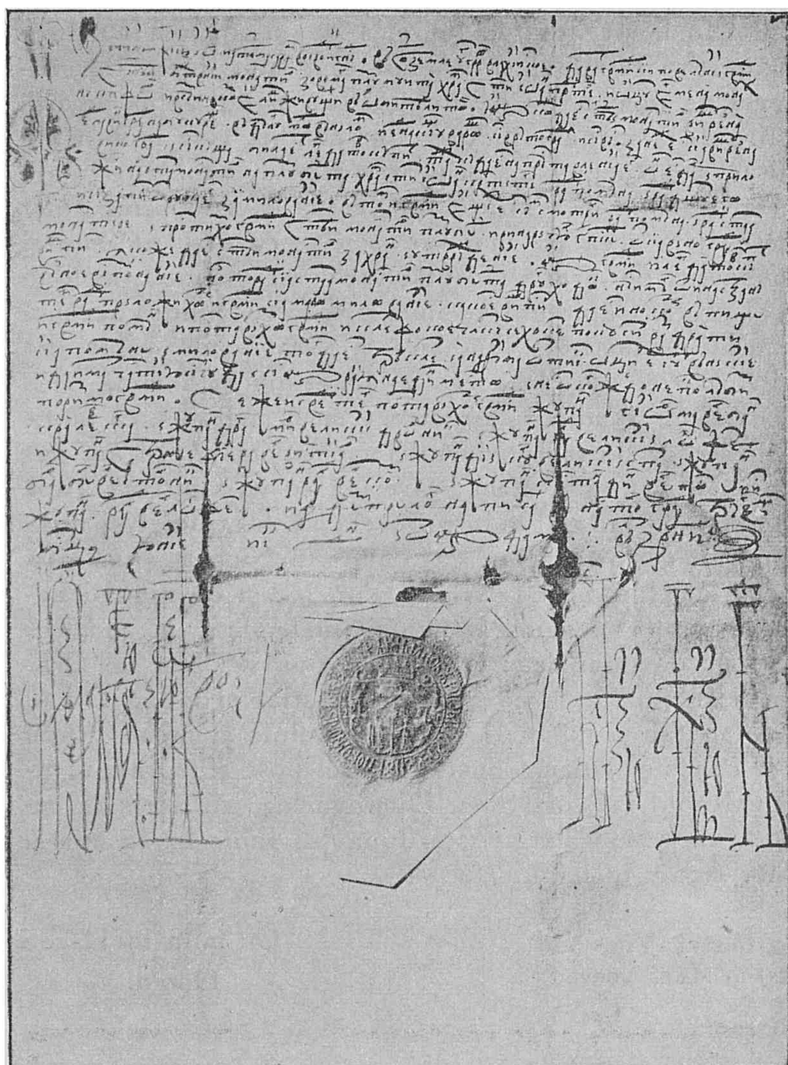
Mitrea pit. Pecete în ceară, căzută.

9) Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 18 Iunie 7158 (1650) prin care întăreşte mânăstirii Plumbuita stăpânirea unei vii la Bucureşti în dealul Moldovenilor [2]).

† Cu mila lui Dumnezeu Io Matei Basarab voevod şi domn a toată Ţara Ungro-Vlahiei, dă domnia mea această poruncă a Domnieĭ mele sfintei dumnezeeşti

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 3 doc. 8.
2) Arhiv. Stat, Buc. M-rea Plumbuita Pach. 10, doc. 2.

mânăstiri numită Plumbuita, hramul Sfântului Ioan Inainte Mergătorul şi părintelui egumen monah Nechi-

Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 18 Iunie 7158 (1650)

for şi tuturor călugărilor câţi sunt trăitori în acest locaş, ca să-i fie sfintei mânăstiri zisă mai sus o vie la

Bucureşti în dealul Moldovenilor şi o casă în oraş cu grădină (pomet) şi cu totul; fiindcă această vie şi cu casa zisă mai sus a fost a lui Lepădat Căpitanul, şi când fu la pristăvirea lui, el a dat şi adăpost la sfânta mânăstire Plumbuita, hramul sfântului Ioan Botezătorul de pomană şi de sufletul lui, şi cu zapis de miluire de la mâna lui. Atunci şi domnia mea încă m'am uitat, pentru pomană şi pentru sfânta mânăstire şi am ertat domnia mea sfintei mânăstiri şi vinăriciul domnesc dela acea vie mai sus scrisă, ca să-i fie sfintei mânăstiri de hrană şi întăritură iar domniei mele şi lui Logofăt Căpitanul vecinică pomenire; fiindcă această sfântă mânăstire Plumbuita n'a avut alt venit din altă parte. Drept aceea adăogat-am şi domnia mea această mică miluire, precum e scris mai sus, ca să fie călugărilor de trai şi domniei mele pomană. Şi am pus domnia mea şi blestem; care om se va ispiti să rupă această pomană şi miluire, acela să fie trăclet şi anatema de cei 318 părinţi care sunt în Nichea, şi să aibă parte cu Iuda şi cu Arie într'un loc, şi de nimeni neclătit, după porunca domniei mele. Iată şi martori pus-am domnia mea: jupan Ghiorma vel ban al Craiovei şi jupan Stroe Fiera vel vistiar şi jupan Diicul vel spătar şi jupan Barbul vel stolnic şi jupan Radu vel comis şi jupan Constantin vel post şi ispravnic jupan Radul vel log. Şi eu Dumitru log. am scris în cetatea de scaun Târgovişte, luna lui Iunie în 18 zile şi dela Adam în leatul 7158.[1])

Io Matei Voevod (ss) Io Matei Voevod	Pecetia	Cu mila lui D-zeu Domn.

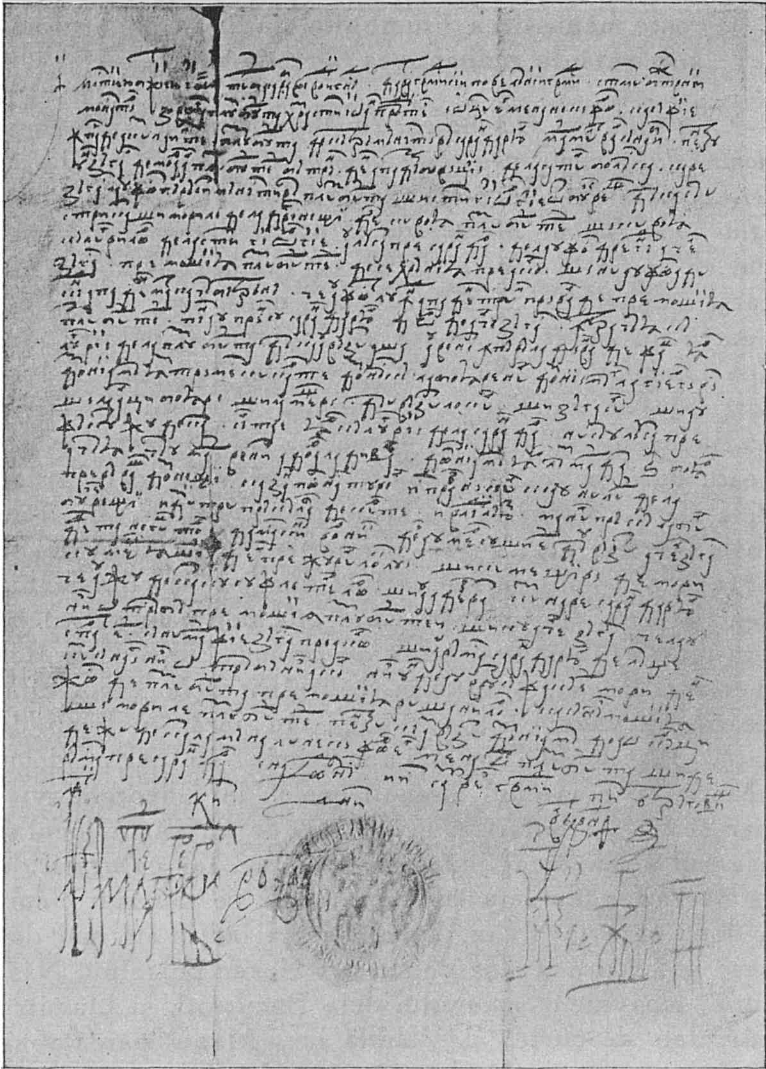
1) Prezenta traducere a textului slavonesc este făcută de d-l Ilie Bărbulescu şi se află la un loc cu originalul, la Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita pach. 10 doc. 5.

10. Hrisovul domnesc al lui Matei Basarab din 28 Martie 7159 (1651), prin care marele voevod întăreşte mânăstirea Plumbuita, să fie în pace şi nesupărată de mânăstirea Sărindarul [1]).

† *Cu mila lui Dumnezeu, Io Matei Basarab voėvod şi domn, dă domnia mea ac̦eastă poruncă a domnii mele sfintei dumnezeieşti Mânăstiri numită Plumbuita, hramul sfântului Ioan Inainte Mergătorul şi părintelui egumen Nechifor,* ca să fie în pace şi de acuma înainte Plumbuita de către mânăstirea Sărindarul, mai mult voe să n'aibe, pentru un zăgaz de moară al Plumbuitei bătrân, din apa Dâmboviţii, dela satul Boleasca, care zăgaz l-au fost părăsit mânăstirea Plumbuită şi sfetii Gheorghe ot Bucureşti. Deacă s'au stricat şi morile dela Drăgăneşti, deci cu voia Plumbuitei şi cu voia călugărilor dela sfetii Gheorghe, au lăsat pe Sarandar, de l-au fost dregând acel zăgaz, pre moşia Plumbuitii, de se hrănea pe acolo, şi nu au fost ducând apa din matca cea bătrână. Ce au fost luând apa dentr'un prival de pre moşia Plumbuitei până au prinsu Sarandaru dor de acel zăgaz. Intr'aceia călugării dela Plumbuita, deacă au văzut aşa au venit în pâră la divan de faţă. Iar domnia mea i am trimis cu carte domnească la boiarenul domnii mele, la Gheorghe vistier şi la alţi boiari şi la meşter, de au văzut locul şi zăgazul şi au făcut judecata, să-l tae. Iar călugării de la Sarandar, nu s'au lăsat pre aeeia ce au mai venit a doua oară la divan. Domnia mea iar le-am mai dat şase boiari pre răvaşe domneşti: Cazan postelnic Năsturel, ispavnicul scaunului dela Bucureşti, şi Dumitru pârcălab de curte, şi Vlădilă ius, Manu părcălabul, Defta neguţător, Damaschin vornic, de-au mersu şi ei de au văzut acel zăcas cu megiaşii de 'n prejurul locului, şi cu meşter de mori. Ce au judecat cu sufle-

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 2 doc 5.

tele lor şi au adevărat, cum 'n'are Sarandarul nici-o treabă pre moşia Plumbuitei, şi cu acel zăgaz, ce l-au

Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 28 Martie 7159 (1651).

spart ei, să nu mai fie zăgas pre acolo. Şi au rămas Sarandarul de lege cum să n'aibe nici-o treabă nici a-

colo, nici unde au vrut să facă ei mori de 'n jos de Plumbuita pre moşia Ruşanilor ca să nici moşia şi morile Plumbuitii. Pentrucă am văzut domnia mea două cărţi de judecată la mâna lu Nichifor Egumenul ot Plumbuita şi de rămas pre Sarandar. *Şi altfel să nu fie şi ispravnic însuşi cuvântul domnii mele. Scris în Târgovişte Martie 28 zile anul 7159* [1]).

Io Matei Voevod **(ss) Io Matei Voevod**	Peceţia	Din mila lui D-zeu Domn.

11. Hrisovul lui Alexandru Voevod fiul lui Radu Voevod din 31 Iulie 7132 (1624), prin care scuteşte rumânaşii din jurul mânăstirii Plumbuita de dijmă, etc., în schimb să fie posluşnici ai sfintei mânăstiri [2]).

† *Cu mila lui Dumnezeu Io Alexandru voevod, şi domn fiul prea bunului şi prea milostivului Io Radu voevod, dă domnia mea această poruncă a domnii mele* sfintei mânăstiri dela Colentina unde este hramul sfântului Ion Botezătorul ca să fie în pace rumânaşii ce sunt în prejurul mânăstirii de dijmă, de stupi şi de goştină de porci şi de oi pentrucă i-am ertat domnia mea de toate mâncăturile cum au fost ertaţi şi mai denainte vreme numai să fie a posluşi la sfânta mânăstire. Drept aceia şi voi dregătorilor şi toate slugile domnii mele care veţi fi intr'acest judet, în vreme ce veţi vedea cartea domnii mele iar voi să căutaţi în pace să-i lăsaţi nimic să nu bântuiţi romănaşii ce sunt împrejurul sfintei mânăstiri ce iaste mai sus zisă.

Şi altfel să nu fie după vorba domnii mele şi însuşi au zis domnia mea. Scris în Bucureşti Iulie ziua 31 anul 7132 [3]).

Io Alexandru Voevod **(ss) Io Alexandru Voevod**	Peceţia	Din mila lui D-zeu Domn.

1) Textul subliniat, în original este slavonesc.
2) Arhiv. Stat Buc. M-rea Plumbuita Pach. XVI doc. 1.
3) Textul subliniat, în original, este slavonesc.

12. **Hrisovul lui Alexandru Voevod din 23 Februarie 7134 (1626), prin care iartă satul mânăstirii Plumbuita, Boldorăşeşti, de tot felul de dajdii.** [1])

† *Cu mila lui Dumnezeu (Io Alexandru Voevod) şi domn fiul răposatului Io Radu Voevod, dă domnia mea această poruncă a domnii mele* satului Boldorogeştii *ot judeţul Elhov* ce iaste al sfintei mânăstiri dela Colintina hramul sfântului Ioan ca să fie de acum în pace şi slobod de lucrul domnesc şi de mertice şi de podvoade şi de gloabe domneşti să nu poarte şi de cai de olac şi să nu le se tragă bucatele pentru alţii nici să intre bănişorii în sat fără de lucru şi de alte slujbe pentrucă l-am ertat domnia mea să fie numai de posluşanie şi de lucrul mânăstirii ce va tribui derept aceaia şi voi armaşilor şi voi slujile domnii meale care veţi fi de aceaste slujbe încă să căutaţi foarte să vă feriţi de satul mânăstirii ce scrie mai sus şi în pace să vă lăsâţi că l-am lasat domnia mea să-şi plătească numai berul că cine-l va învălui preste cartea domnii meale certare va avea. *Şi altfel să nu fie după vorba domniei mele şi însuşi au zis domnia mea. Scris în Bucureşti Februarie ziua 23 anul 7134* [2]).

Io Alexandru Voevod Din mila lui Dumnezeu
(ss) Io Alexandru Voevod Domn.

13. **Hrisovul lui Alexandru Voevod fiul lui Iliaşi Voevod din 3 Ghenarie 7136 (1628), prin care iartă satul mânăstirii Plumbuita din judeţul Ilfov, Boldorăşeşti, de lucrul domnesc, de dajdie de judeţ, de mertice, etc.** [3])

† *Cu mila lui Dumnezeu Io Alexandru Voevod şi domn fiul răposatului Io Iliaşi Voevod, dă domnia mea această poruncă a domnii mele* satului Boldorăşeşti de în judeţul Elh care sat iaste al sfintei mânăstiri Plumbuita,

1) Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. III. doc. 1.
2) Textul subliniat, în original este slavonesc.
3) Arhiv. Stat Buc. M-rea Plumbuita Pach. XII doc. 2.

hramul sfântului Ioan dela Colintina ca să fie în pace şi slobod de lucrul domnesc şi de banii de judeţ şi de mertice şi de toate slujbele şi de potdvadă de nimenilea val sau bântuială să n'aibă numai birul să-şi plătească pentru că l-am ertat domnia mea să fie numai de posluşanie sfeatei mânăstiri iar banii de judeţ nimica în sat să nu intre ce să fie în bună pace iar ce va fi judecata a satului să fie volnic egumenul să judece rumânii mânăstirii cum au fost şe mai denainte vreame pentrucă de răul banilor s'au risipit satul mânăstirii de au fugit derept aceaia şi voi banilor de judeţ încă să aveţi a lăsa satul Boldorăgeştii foarte nimic întru ei să nu intraţi că cine se va ispiti preste cartea domnii meale certare va avea. *Şi altfel să nu fie după zisa domnii mele şi însuşi au zis domnia mea. Scris în Bucureşti, luna Ghenarie, ziua 3, leatul 7136*[1])

Io Alexandru Voevod Cu mila lui Dumnezeu
(ss) Io Alexandru Voevod Domn.

14. Hrisovul lui Alexandru Voevod fiul lui Iliaşi Voevod, din 6 Septembrie 7138 (1630), prin care dă mânăstirii Plumbuita şi locuitorilor din jurul ei, ertare de dijmă de stupi etc.[2])

† *Cu mila lui dumnezeu Io Alexandru Voevod şi domn, fiul răposatului Io Iliaşi voevod dă domnia mea această poruncă a domnii mele sfintei mânăstiri numită Plumbuita pe Colentina* hramul sfântului Ioan înainte Mergătorul ca să fie deacum bucatele mânăstirii şi colibaşii care sunt locuitori de demult împrejurul mânăstirii în pace de dijmă de stupi şi de goştina de oi şi de cai de olac şi de toate mâncăturile câte sânt preste an de nimica bântuială să n'aibă pentru că i-am ertat domnia mea cum au fost ertaţi şi de ceilalţi domni mai denainte vreame şi am văzut domnia mea şi cărţi de ertăciune

1) Textul subliniat, în original este în limba slavă.
2) Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. XVI. doc. 3.

ca să fie aceşti colibaşi numai de ajutor şi de posluşania sfintei mânăstiri derept aceaia nimenilea să nu se ispitească a învălui bucatele mânăstirii şi colibaşii ce se aibă bună pace de toate că cine-i va învălui certare va avea şi această carte a domnii mele să calce toate cărţile de pace şi de odihneală. *Şi altfel să nu fie după vorba domnii mele şi însuşi am zis domnia mea. Scris în Bucureşti, luna Septembrie, ziua 6, leatul 7138.*[1]).

Io Alexandru Voevod Cu mila lui Dumnezeu
(ss) Io Alexandru Voevod. Domn.

15. Hrisovul lui Leon Vodă din 30 Ghenarie 7138 (1630). prin care scuteşte de dăjdii satul mânăstirii Plumbuita, Boldoroşeşti. [2])

† *Cu mila lui dumnezeu Io Leon Voevod şi domn, fiul răposatului Io Stefan Voevod, dă domnia mea această poruncă a domnii mele sfintei mânăstiri Plumbuita pe Colentina* hramul sfântului Ioan ca să fie satul Boldorogeşti din judeţul Elh în pace de lucrul domnesc şi de bani de judeţ şi de mertice şi de cai de olac şi de potvoad de nimenilea val să n'aib. numai birul să-şi plătească pentru că i-am ertat domnia mea cum au fost lăsaţi şi de alţi domni, aşişderea i-am lăsat şi domnia mea să fie numai de posluşania sfintei mânăstiri iar bani de judeţ nimica în sat să nu intre ce să fie în bună pace cum am văzut domnia mea şi cărţile altor domni cum scrie mai sus, iară ce va fi judecata satului să fie volnic egumenul să judece Rumânii mânăstiri cum au fost şi mai de nainte vreame pentrucă de răul banilor se-au fost risipit satul mânăstirii de au fugit, derept aceaia şi voi banilor de judeţ încă să aveţi a lăsa satul Boldorogeştii cu Rota foarte în pace nimic întrunes nu intraci că cine se va ispiti preste cartea domnii meale certare va avea. *Şi altfel să nu fie după zisa domnii mele şi însuşi au zis domnia mea. Scris în Bucureşti luna Decemvrie ziua 30 anul 7138* [2])

Io Leon Voevod Cu mila lui Dumnezeu
Domn.

---

1) Textul subliniat, în original este scris în limba slavă.

2) Arhiv. Stat. Buc. Mânăstirea Plumbuita Pach. XV doc. 7.

16. Hrisovul lui Leon Vodă din 13 Iulie 7138 (1630), prin care se scutesc Rumânaşii din jurul mânăstirii Plumbuita de diferite dijme [1]).

† *Cu mila lui Dumnezeu Io Leon Voevod şi domn fiul răposatului Io Ştefan Voevod dă domnia mea această poruncă a domnii mele* sfintei Dumnezeeşti mânăstiri dela Colintina ce iaste hramul sfântului Ioan Cristel ca să fie rumânaşii ce sânt împrejurul mânăstirii în pace de dijmă de stupi şi de goştină de porci şi de oi pentrucă i-am ertat domnia mea de toate mâncăturile cum au fost ertaţi şi mai dinainte vreame de alalţi domni numai să fie de posluşania a sfintei mânăstiri ce va trebui de rept aceaia şi voi diregătorilor şi voi toate slugile domnii meale carii veţi fi într'acest judeţ Elh în vreame ce veţi vedea această carte a domnii meale iar voi încă să căutaţi foarte să vă feriţi şi în pace să lăsaţi nemica să nu-i învăluiţi rumânaşii ce sânt ai mânăstirii împrejur şi să aib pace şi sfânta mânăstire de toate cum scrii mai sus pentrucă am văzut domnia mea şi cartea lui Alexandru Voevod *fiul* lui Radu Voevod leat 7136 tot de pace şi de ertăciune aşisterea şi domnia mea încă i-am ertat şi le-am întărit cărţile pre tocmeală cum scrii mai sus iar cine se va ispiti preste această carte a domnii meale a învălui mânăstirea şi Rumii mânăstirii ce scri mai sus bine să ştii că acela om mare certare va avea de către domnia mea. *Şi altfel să nu fie de ziza domnii mele şi însuşi a zis domnia mea. Scris la Bucureşti Iulie 13 zile 7138* [2]).

Io Leon Voevod	Cu mila lui Dumnezeu
(ss) Io Leon Voevod	Domn.

---

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. XVI, doc. 4.
2) Textul subliniat, în original este în limba slavă.

17. Hrisovul lui Constantin Voevod din 30 Iunie 7204 (1696), prin care întăreşte mânăstirea Plumbuita să ia dijmă de pe moşia satului Fundeni [1]).

† *Cu mila lui Dumnezeu Io Constantin Voevod şi domn a dat domnia mea această poruncă a domniei mele* sfinţii sale părintelui Irimiei egumenul de la mânăstirea Plumbuita, ca să fie volnic cu această carte a domnii meale, să oprească toată dijma după moşia de la Fundeani, ver ce fel de bucate să vor afla, au pâine au orz au ovăz au măcăr ver ce va fi, den toate să ia dijma după obiceaiu, şi dijma aceaia să o pue să stea la un loc, căci că pentru acea moşie, are gâlceavă cu Matei; Bunea fiul Pâncului post., şi nu vine la judecată. Derept aceaia să fie volnic egumenul, să oprească toată dijma pe sama mânăstirii, să stea la un loc şi viind cu Matei; Bunea, de faţă la divan, atunci cui va da judecata, să ţie moşia, acela va lua şi dijma şi de către nimeni opreală să n'aibe. *Şi altfel să nu fie după zisa domniei mele şi astfel au zis domnia mea Scris în Bucureşti, în luna Iunie ziua 30, anul 7204* [2]).

Io Constantin Voevod | Pecetia | Cu mila lui D-zeu Domn.
(ss) Io Constantin Voevod

Procitoh ot(ori) log.

18. Hrisovul lui Mihail Racoviţă din 3 Mai 7239 (1731), prin care se scutesc de dajdii doi pescari ai mânăstirii Plumbuita [3]).

† *Cu mila lui Dumnezeu Io Mihail Racoviţă voevod şi domn, zeml(i) vlah(i) scoe, a dat domnia mea această poruncă a domnii mele* sfinţii sale părintelui Calinic egum. dela sfânta mânăstire Plumbuita, ca să fie volnic cu această carte a domnii meale să aibă a ţinea doi păscari la mânăstire ca să vâneze peaşte de treaba

1) Arhiv. Stat. Buc. mânăstirea Plumbuita Pach. 3 doc. 16.
2) Textul subliniat este scris în original în limba slavă.
2) Arhiv. Stat Buc. M-rea Plumbuita Pach. 3 doc. 2.

domnii şi a mânăstirii, iar de către domnia mea să fie aceşti pescari în pace şi ertaţi de toate dăjdiile şi orânduialile câte vor eşă peste an dela visteria domnii meale în ţară, de nici unile val sau băntuială să n'aibă, pentrucă i-am ertat domnia mea de toate să aibe pace ca să poată fi de treaba peştelui să vâneze. Drept aceia poruncescu domnia mea şi dumneavoastră boiari, care veţi fi cislaşi şi zapcii într'acea parte de loc, şi altor slugi domneşti boiereşti care veţi fi strângători de bani, toţi să vă feriţi de aceşti pescari ai mănăstirii ce sau zis mai sus, nimeni de nimic să nu bântuiţi, că cine le va face vre un val peste cartea domnii meale. unii ca aceia să ştie că rea scârbă şi certare vor petreace de către domnia mea, ca aşa iaste porunca domnii meale. *Şi astfel să nu fie de zisa domnii meale şi astfel au zis domnia mea. Scris în Bucureşti luna Mai, ziua 3, leatul 7239* [1]).

Io Mihai Racoviţă (ss) **Io Mihai Racoviţă**	Pecetia	Din mila lui D-zeu Domn. Procit. vel logf.

17. Hrisovul lui Alexandru Ipsilante Voevod din 28 Ianuarie 7283 (1775), prin care îi întăreşte mânăstirii Plumbuita vinăriciul din dealul Secuenilor, parte din vamă, sare la Telega etc. [2]).

. . . .

...sfintei dumnezeieştĭ monastirĭ ce se numeşte Plumbuita de pe apa Colentineĭ Sud Ilfovŭ unde este hramul naşterea prea sfântului Marele Prooroc Inainte Mergătorŭ şi Botezătoru Ioanu, şi Părinteluĭ egumenŭ şi tuturor călugărilorŭ câţi se vorŭ afla lăcuitori la acestŭ sfântu lăcaşŭ, ca să fie sfinteĭ mănăstirĭ milă dela domnia mea să aibă a lua părintele egumenu împreună cu călugăraşii vinăriciŭ din délul Secuenilorŭ

1) Textul subliniat, în original se află în limba slavă.
2) V. A. Ureche. Istoria Românilor, seria de volume pentru anii 1774—1786 Tom. II. Buc. 1892 pag. 98—99.

în toţĭ aniĭ, dela vinăriciŭ în tótă domnia domniei mele, care să aibă a plăti vinăricariĭ vadra po bani patruzeci. Şi ïarŭ să aibă a lua părintele egumenŭ pe fiecare anŭ din vamă dela carva – sarana domnésca nghi 50, adecă tal 83, pentru că acéstă sfântă monăstire e zidită şi înălţată din temelia eĭ de răposatulŭ Mateiŭ Vodă Basarabŭ şi neapucândŭ să o întăréscă cu danii şi cu mile, ca şi pe o altă monăstire, au rămasŭ la multă lipsă, iar în ḑilele domnieĭ séle răposatuluĭ Constantin Vodă Basarab, văḑêndu domnia sa cum că acéstă sfîntă monăstire e lipsită şi scăpătată, neavênd nici unŭ venitŭ nici despre o parte, domnia sa a miluit-o cu acéstu vinăriciŭ şi cu aceşti bani din vamă, şi cei din urma domnieĭ sĕle domnŭ încă aŭ întăritŭ mai sus numitei monăstiri Plumbuita mila acésta, după cum amŭ văzutŭ şi ne amŭ adeveritŭ atâtŭ din hrisoavele domniĭ lorŭ séle rĕposatului Constantin Vodă Cehanŭ ot lét 1754. Drept aceea şi domnia mea încă m'amŭ milostivitŭ de amŭ întăritŭ şi amŭ înoitŭ mila acésta şi cu acest hrisovŭ alŭ domnieĭ mele tocméla, osebitŭ de acésta încă amŭ maĭ adausŭ milă de la domnia mea, ca să aibă a lua acéstă sfîntă monăstire pe totŭ anulŭ de la Ocna Telega bolovanĭ de sare una sută, la vremea când iaŭ şi alte monăstirĭ, cari au milă de sare, încă să mai aibe sfînta acéstă monăstire a ţine lude 15 Oameni streini pe care găsindu-i acum egumenulŭ şi aşeḑându-i să aibă a aduce adeverinţa dela dumnea-lorŭ isprăvniciĭ judeţului de numele şi chipulŭ lorŭ, ca să le dea pecetluiturile domnieĭ mele, spre a fi în pace şi iertaţi de toate dăjdiile şi orênduelile verĭ câte arŭ eşi dela vistieria Domnieĭ mele peste anŭ în ţéră de nici unele valŭ, seu bântuială să n'aibă ca să fie sfintei monăstiri şi părinţilorŭ călugări de întărire şi de chivernisélă, iar domnieĭ mele veşnică pomenire, aşişderea oară şi în urma domnieĭ mele, pe care Domnulŭ va alege Domnŭ şi stăpânitoriŭ acestuĭ cinstitŭ scaunŭ alŭ Ţerei Românescĭ încă lŭ rugămŭ şi lŭ pohtimŭ cu numele Domnuluĭ şi Mântuitoruluĭ nostru Iisusŭ Hristosŭ, ce este în Troiţă slă-

vitŭ să aibă a întări şi înoi mila acésta. ca şi alŭ Domniilorŭ séle mile şi daniĭ să fie cinstite şi în sémă ţinute şi în véculŭ viitoriu sufletulŭ lui la repausŭ veşnicu să fie cu drepţii ceĭ ce vădŭ faţa Domnuluĭ Iisusŭ Hristosŭ şi a întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăşi credinţa Domniei mele Io Alexndru Ipsilante voevod şi cu credinţa prea iubiţilorŭ domnii mele fii Constantin voevod, Dumitraşcu voevod şi cu totŭ sfatulŭ, cinstitorŭ şi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ mari ai Divanului domniei mele, Dumitrache Ghica vel Banŭ, Nicolae Dudesculŭ vel vornic de ţéra de sus, Radu Văcărescu vel vorn de ţéra de jos, Pană Filipescu vel Logof de ţéra de sus, Ştefanŭ Prescorénu vel log al ţéra de jos, Ştefan Mişoglu vel spăt..., Ienache Văcărescu vel vist, Scarlat Caragea vel Post, Dumitraşcu Racoviţă vel clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu vel Paharnic, Nicolae Bărsescu vel stolnic, Manolache Creţulescu vel comis, Radu Herescu vel slugerŭ, Nicolae vel pit şi isprovnicii Pană Filipescu vel Log şi Panu Iordache Mavrocordatŭ vel log şi s'a scris hrisovulŭ acesta în anulŭ dîntâiu alŭ Domniei mele aici în oraşulŭ caunuluĭ Bucureşti de Dumitrache log. za taină la létulŭ dela zidirea lumeĭ 7283, iar dela Naşterea Domnuluĭ şi Mântuitoruluĭ nostru Iisus Hristos 1775 la luna lui Iunie 28.

(Iscălitura)

20. **Catagrafia de zestrea mânăstirei Plumbuita din jud. Ilfov ce se prăsnueşte hramul sfântului Ión: De cele ce stau în fiinţă mişcătoare şi nemişcătoare precum înăuntru arată. 828 April 4** [1])

Cele ce s'au găsit în sf. Altar.

Un rend de odejdii vechi din vremea egumenului pământén.

O masă pă pristol — ipac.

Un sfânt potir dă cositor — ipac.

1) Arhiv. Stat. Buc. Catastişe m-reşti No. 94 M-rea Plumbuita.
Inventarierea averilor m-rilor închinate începe prima dată a se face în urma hotărîrilor din 9 Martie 1823, a Divanului, hotărîre întărită şi de domn la 12 Martie 1823. (*Gh. I. Moisescu*, Mânăstirile închinate în vremea mitropolitului Grigore Dascălul. Rev. Bis. Ort. Rom. 1934. No. 5—6, pag. 427.

Un discos — ipac.
O zveazdă cu linguriţă — ipac.
Cinci procoveţe noi şi vechi — ipac.
O ivanghelie rumânească veche.
O cădelniţă de alamă iarăşi dela egumenul pământean.
Trei perdele la uşile sf. Altar.
Două canaturi tot dela sf. Altar bune.
Două sfeşnice de alamă pe sf. prestol iarăşi dela egumenul pământean.
Un epitrafir bun pă muşama.

Cele ce s'au găsit în Biserică.

Cinci icoane mari împărăteşti fără de argint.
Un iconostas săpăt şi poleit cu aur.
Două sfeşnice mari împărăteşti cu 6 făclii, tot din vremea egumenului pământean.
Două sfeşnice mici ipac.
Două tetrapoade.
Patru candele de maden vechi tot dela egumenul pământean.
Un ochtoic vechi, aposol, penticostor, triod nou, psaltirie veche, molifetnic, liturghier, o stratie, o panahidă de parastas, catavasier, tot din vremea călugărului pământean.

Cele ce s'au găsit în podul Biseriricii.

O ladă veche cu cincizeci şi cinci cărţi vechi greceşti şi patru mineie. Oct. Sept. Dichembrie şi Februarie, acestea sunt, celelalte lipsesc.
Un sfeşnic mic cu trei bucele de maden.
Un sfeşnic mare de maden stricat,
O teologhie românească din vremea egumenului pământea.
30 cercevele ale odăilor cu geamurile lor numai 7 geamuri lipsesc, acestea cu toate că să arată în catagrafia veche că au fost unele din ele dar din vreme ce

au fost acolo spitalul s'au prăpădit şi s'au făcut la loc de egumenul pământean.

Zidul Bisericii este bun asemenea şi ferestrele cu gergevelile lor sînt bune numai dela toate gergevelile lipsesc geamuri 15 iar învelitoarea Bisericii este stricată.

Zidul curţii mânăstirii cum şi al odăilor este bun şi învelitoarea este dărăpănată încât nu poate cineva să se adăpostească de ploae. Din uşi şi paturi la unele din odăi tot mai sunt iar la unele nu sunt de loc.

Clopotniţa cu două clopote, unul mic şi altul mare. Zidul este bun iar învelitoarea este dărăpănată dă vijelie. Asemenea grajdu cu şopron ipac stricate.

Doi ţelegari negri, de căruţă cu hamuri ponosite din care unul murind este pus la loc de egumenul pământean cumpărat.

O căruţă veche ce-i stricată. Pivniţa este bună, înăuntru burin cu 45 vedre rachiu de tescovină.

Robii mânăstirii.

Tănase ţiganu, vizitiu al m-rii iar ceilalţi au murit de ciumă.

Vitele mânăstirii.

3 vaci pătate cu viţeii lor,	capete	6.
2 gonitoare	„	2.
2 bivoliţe toate cu turma lor	„	4.
2 turmaci	„	2.
1 turmacă	„	1.
6 boi mari de jug	„	6.
1 măgar şi o măgăriţă	„	2.
2 bivoliţe sterpe	„	2.

Adică 25 capete de vite să adună peste tot cu micŭ şi mare, iar la catagrafia veche se găseşte capete de vite 9, iar celelalte sunt spor din prăsilă cu un bou ce s'a cumpărat de egumenul pământean.

Posluşnicii mânăstirii.

Ion Brutaru, Şerban Brat Gh. Ivancea Şărban, Teoader Ciuraşu, Radu Chivu, Preda. Ion Zet[1]) Preda Iancu Brat[2]) Şărban, Petre Chioru, Nicolae Afata, adică 12 posluşnici se află în fiinţă făcuţi din vremea egumenului pământean. Ograda din prejurul m-rii cu gard împrejur vechi făcut în urmă şi 14 căpiţe de fân sau făcut într'această ogradă de ast timp cu cheltuiala m-rii.

Moşia Plumbuita

O moşie împrejurul m-rii Plumbuita cu heleşteu şi cu moară bună de pre vremea proegumenului pământean, şi cu vad vechi de cărămidărie şi cu câteva prăvălii streine a căruia cheltuială la moară când s'au făcut cele arătate, socoteala lui Ionaşcu Arendaşu după contractu ce are.

Prăvălii ce se află pe moşia Plumbuita.

O băcănie i o cârciumă şi han al m-rii,

O băcănie i o cârciumă şi han bina al lui Mihai Holteiu Grecu.

O băcănie i o cârciumă şi hanu bina a lui Gh. Zet Şerban,

O băcănie i o cârciumă ipac a lui Gheorghe Zet Şerban.

O zahana cu toate împrejurările ale dumnealui paharnic Andronache i o băcănie şi o cârciumă şi han i o ogradă mare pă moşia m-rii.

Binale streine din poliţia Bucureşti ce sunt pă locul m-rii şi plăteşte pe fieştecare an chiria locului.

O băcănie mică cu două odăi i curte i deosebit o casă în curte cu două odăi ce le are mânăstirea cu

1) Zet = ginere.
2) Brat = frate.

schimb: binaua şi locul m-rii să închiriat de mânăstire lui Ivan Sârbu Băcanu, după contractul ce are cu m-rea.

Cârciumă mare dă zi cu două canaturi jos şi sus a lui hagi Mihai sin (fiul) lui hagi Toma Braşoveanu ot mahalaua sf. Gheorghe Nou.

Prăvălie mare cu 2 odăi bina a răposatului Hristodor grecu simigiu ce s'au tăiat la Silistra ot mahalaua sfântului Ghorghe nou, a răposatului postelnic Sava acum se stăpâneşte de Costaiche şi Alecu feciorii numitului postelnic Sava.

Cojocărie i odae jos şi sus ot mahalaua Colţea a lui C-tin Cojocaru.

Cofetărie i odae jos ot tam a răposatului Trandafir Giuvara în al cărui loc să arată de chironom Ene Giuvara Brat ego.

Tot binale streine pe locul mânăstirii.

Cojocărie i odae jos şi sus ot mahalaua Colţea a lui Chiriac sin Petre Cojocaru.

Lipscănie i odae ot mah. sfântului Nicolae a lui Costache Bâcu lipscanu.

Giuvaregiu odae jos şi sus ot mahalaua Bălăceanu a dumnealui postelnic Filip Lenciu.

Prăvălie i odae ot tam Ancuţa văduva.

Prăvălie cu neguţător zaraf ot tam a lui Tănase Bufegiu.

O odae a lui Radu sin D-tru Rachiceru Ceacărul

Croitorie i odae ot tam a răposatului Ilie Croitoru şi este epitrop Matei Croitoru.

Ciasornicărie i odae jos şi sus ot tam a răposatului Ioniţă Işlicaru.

Prăvălie şi cu două odăi ot tam ipac.

Chiriile acestor locuri după simfonia ce au cu m-rea sunt arătate în catastihul mânăstirii.

Moşia Dudu din jud. Ilfov i cu sat în sat o pereche case mari de zid cu grădină; vie, binaua dumnealui

Serdarului Stavri carele murind și neplătindu-se chiria atâta vreme este de a se porni mânăstirea în judecată este și pă apa Dâmboviții o casă dă moară cu patru roate bună, prefăcută de anul trecut nelipsindu-i cu un cuvânt nimica dela dânsa are și un hambar vechi și două ciocane precum și o cârciumă de zid.

Moșia Piatra din Sud Ialomița cu sat vad de cârciumă câmp de arătură și livezi de fân alt nimic n'are și aceasta se dă în arendă tot de către mânăstire.

Moșia Tămădău din sud Ilfov e cu două părți de sat, 2 cârciumi i heleșteu și câmp mare cu arături bucate și cu livezi de fân care și aceste se dă tot de către mânăstire.

Un petec de sfoară de moșie danie mânăstirii ot dealu Păcii cu livezi de pomi pruni și livede de fân pentru trebuința vii unde sunt și lude [1]) cinci scutelnici [2]) ai mânăstirii ce sunt pogonari în lucru vii.

Viile mânăstirii din jud Saac.

Via ot dealu Scăeni, din al căruia parte de pământ dă mânăstirea sfântului Gheorghe Nou taleri 70, embatic pă an, are și cramă i casă și pivniță are și cele mai jos însemnate: Un cazan cu capacu lui de aramă cadă dece vedre pentru facerea de rachiu și 7 tocitori i două linuri i două tocitori mari ale linurilor și un cazan cu apă.

Tot vii de ale Mânăstirii.

O vie în Mărunțești pâragină.
O vie în valea lü Siman păragină cramă prăpădită.
O vie în Istrița, lucrătoare.

Cele ce s'au găsit într'un sepet [3]) din două ce-am arătat la leat 823, că să află în Brașov:

O condică a mânăstirii Plumbuita de sineturi [4]) la toate filelele cu pecete domnească.

1) lude = oameni.
2) scutelnici = scutiți de yoevod în beneficiul mânăstirii.
3) Sepet = ladă.
4) Sinet = act.

Patru crisoave de moşie.

Un plic cu privilegiuiri de milele mânăstirii trecute în condică.

Cinci cărţi pentru moşia Plăşeni care nefiind sub stăpânirea moşii mânăstirii stau batalisite.

Un plic cu cărţi pentru moşia Albeşti.

Un plic cu zapise pentru via valea Preda şi valea lui Seni.

Un plic cu trei sineturi pentru locul dela Roşu ce sau dat vătafului Stavri.

Două sipeturi pentru pricina Guguleaski.

Un plic — pentru viile dela Băneşti sud Saac.

Un plic — cu patru sineturi pentru viile dela Boteni.

Un plic — cu două cărţi ce se scrie deasupra a lu Ciauşilor.

Nouă bucăţi într'un plic ce se numeşte ale Tămădăului şi sunt de trebuinţă în vreme cuvi(incioasă).

Un plic cu hrisoave pentru moşia Tâmbureşti.

Un plic cu douăzeci şi unu sineturi pentru moşia Plăşeni

Opt bucăţi zapise vechi ce se zice deasupra ale plaiului Soimali.

Un plic cu nouă sineturi ale moşii Comăneşti.

Un plic 36 buc. crisoave şi cărţi domneşti şi altele.

Un plic pentru moşia Boldoreşti cu 13 sineturi.

Şapte bucăţi într'un plic pentru schimbu vii dela Sfânta Ecaterina.

O foae intr,un plic de socoteala stolnicului Constantin.

Un plicşor pentru moşia Bucşani.

13 bucăţi în care se vede pentru o vie dela valea Crângului sud Soac.

20 buc. într'un plic ce se numeşte cărţile biserici de la Boldeşti.

10 buc. în cari se zice plicu al Marii sin Ştefan.

Tot dă cele ce s'au găsitu în sepetu din două la leat 823

24 hrisoave ale mânăstiri care sunt trecute în condică.

8 bucăţi zapise pentru pricina lui Marcu Băcanu.

Un plic pecetluit cu zapisul Sotir Nicolae p. prăvălie.

Un plic cu o anafură pentru prăvălia ce a avut-o Ianoş.

Trei bucăţi într'un plic pentru prăvălia clucerului Stancu.

Patru bucăţi într'un plic pentru bolta lu Docsaiche la Şerban Vodă.

3 buc într'un plic ale lui Teoclit pentru prăvălia i berăria.

3 bucăţi într'un plic pentru prăvălia lui Gheorghe Băcanu.

5 bucăţi într'un plic pentru prăvălia lui Zafe.

3 bucăţi într'un plic ale lui Dumitrache Băcanu.

4 bucăţi într'un plic ale lui paharnicul Andronache Tlopare.

1 bucată într'un plic pentru simigeria lu Hristudor Nicolau.

4 bucăţi într'un plic ale Ancuţii fata popii Vasile Varnache.

4 bucăţi într'un plic pentru nişte cheltueli ale unei Marii.

7 bucăţi într'un pachet pentru ţigani.

1 plic cu opt bucăţi pentru Comăneşti din temelii.

1 plic cu 5 bucăţi a le lui Apostol Murat.

10 bucăţi într'un plic pentru moşia Sărindaru.

10 bucăţi cărţi de judecată după vremi.

1 catastih cu zapis a lu Vasile Băcanu.

5 bucăţi pentru pricina vii dela Moldoveni.

Un plic cu opt bucăţi pricini de judecată.

Un plic cu jălbi şi hârtii de pricini ale moşii Goléaschi — netrebuincioase.

Patru tacâmuri de odăjdii însă două stofă cu fir şi

şi două mătase curate, intr'o ladă mare sunt supt peceta dumnealui vameşul Braşovului cu ştirea noului egumen.

Trei mindire de pânḑă bisericească neumplute şi nouă perne făcute dă egumenul pământean.

35 bucăţi saci vechi şi noi după osăbita foae ce s'au dat egumenului ca să strângă după unde sunt risipite.

S'au făcut în trei asemenea catastise din care unul s'au dat la mâna egumenului, altul la mâna celui de acum egumen, iar cel de al treilea s'au dat la casa comisii mânăstirilor a sta în păstrare.

828 August.

(ss) *Arhimandritul Antimos* [1])

(ss) **Protasie Protosinghel**

(ss) **Răducanu Stolnic**

21. Catagrafie de toată zestrea mânăstirii Plumbuita din Jud. Ilfov mişcătoare şi nemişcătoare ce se prăsnueşte hramul sfântului Ioan.

1838. Dechembrie 23 [2])

Starea Bisericii

Biserica de zid cu o turlă, învelită cu şindrilă însă veche şi stricată încât în unele locuri şi pică.

Pe din luntru zugrăvită peste tot şi zugrăveala bună, tampla dă zid zugrăvită şi poleită, pardoseala bisericii de piatră dar la unele locuri cam stricată.

Ferestrele şapte toate sânt bune lipseşte numai vre-o trei gergevele cu geamurile lor. Uşa bisericii cu două canaturi dă lemn grosu şi vopsite lipsind un copil dela ţâţână, broasca bună.

Zidu pă din afară bun dar tencuiala cam căzută, şi la un colţ crăpată de cutremur.

. . . .

1) Iscălitura este în greceşte.

2) Arhiv. Stat. Buc. dos. 6084, Mânăstirea Plumbuita dos. Min. Culte No. 79/1838.

Dăm din această catagrafie numai ceiace am găsit că este mai interesant de cunoscut şi complectează pe cea dela 1828.

Starea zidurilor

„d'asupra porții mânăstirii este clopotnița cu două clopote unŭ mare și altu mic, învălită cu șindrila lor veche și stricată încât plouă în trânsa.

„mânăstirea jur în prejur cu zid mare. Este bun dar învălitoarea căzută și pă din afară și tencuiala,

„casele egumenești din dreapta învelite cu șindrilă care este nouă, dar bătută pă trei și patru.

„în lăuntru odăile cele de sus din dreapta sunt trei, afară de o tindă mică o cămăruță și o cuihuie.

„dintr'acestea doă cu pardoseala de scânduri, care și aceasta este cam stricate, fără sobe căci cea de acum este făcută de părintele Paisie.

„uși două, una de brad nouă iar ceailaltă veche și ruptă la locu broascii, amândouă fără broasce.

„ferestre trei la care sunt numai vr'o patru gergevele, dar și acestea fără geamuri.

„paturi și așternuturi nu se află de loc.

„ceailaltă odaie i tinda cămara și cuhnia pardosite cu cărămizi, dar stricate și îngropate.

„uși trei din care una de brad nouă, iare celelalte vechi toate însă fără broasce și țâțâni.

„ferestre patru care numai gergevele și geamuri că n'au dar încă nici uși.

„odăile din stânga sânt dar, i o tindă mare și o cămară, și doă plimbari. Toate acestea sunt pardosite cu cărămizi numai una cu scânduri și acea cu geamuri, iar cele lalte cu cărămizi stricate și crăpate.

„uși șase din care trei lipsesc cu totu, iar din cele lalte trei numai una este de brad nouă, dar cele lalte sunt toate vechi și fără broasce.

„ferestre cinci din care doă au numai cruci fără gergevele și geamuri, iar trei n'au nici cruci.

„sobe nici una.

„sala de afară pardosită cu scânduri dar vechi și la o parte lipsescŭ câteva cu totu.

„tavanuri la tot departamentu de scânduri.

„la plimbări[1]) pardoseala este în astfel de stare încât abia poate umbla cineva, dezvălite în cât de ploae a căzut şi tencuiala.

„casa de vară pardosită cu scânduri, uşa cu doă canaturi dar fără broască.

„tavanu de scânduri, ferestre cinci, numai cu br'n patru gergevele fără geamuri,

„întraceastă casă de vară este un pat.

„odaia de supt clopot prost pardosită cu scânduri şi acuma numai pământ.

„odăile cele mai mici care sunt în rând cu aceste case sunt numai pereţii.

„casele din stânga învelite cu şindrilă noă dar tot ca şi la cele lalte case.

„odăi sânt şase, din care doă pardosite cu scânduri care şi acele stricate dar patru cu cărămizi crăpate şi stricate cu totu precum şi tinda.

„tavanurile la toate odăile sând de scânduri.

„ferestre la toate odăile fără gergevele şi geamuri, iar la doă şi fără cruci,

„sobe nu sunt la nici una bună.

„6 uşi trei fără broasce iar trei lipsesc cu totu.

„beciurile acestora cât şi ale caselor igumenescă sânt havarisite cu totu.

„în dosu biserici era doă odăi, o cuhnie de zid şi acestea toate havarisite. Pivniţa de zid bună şi boltită dar nu se afla nimic într'ânsa.

. . . .

Cele ce s'au găsit într'o ladă la Sf. Apostoli

2 sfite de stofă cu atlaz roşu pă margine.
2 stihare de stofă cu atlaz verde pă margine.
3 epitrafire căptuşite cu atlaz verde.

. . . .

(procoveţe de stofă, sfită, epitrafir, stihar de atlaz roşu cusute cu mătase, 2 per. paftale de argint poleite cu brâu de atlas roşu cusut cu fluturi, etc etc.)[2])

1) closete.
2) N. A.

Argintăria tot din acea ladă

Sf. Evanghelie cu scórțe de argint poleite, p'o scoarță zugrăvită Invierea și 4 Apostoli pă smalț pusă într'un toc de piele roșie.

1 Sf. Potir c'un sterodisc, 1 linguriță și sulița sa toate de argint cu flori poleite

4 candele mari de argint.

4 ipac mai mici și mai mari

1 cădelniță de argint.

. . . .

Din porunca cinstitei ocârmuiri a Sf. Mitropolii și cinstitei marei logofeții bisericești făcându-se trei asemenea catagrafii în file șase și iscălindu-se atât de orânduitu egumen cât de noi orânduitulŭ cinuvnici una s'au dat la Sf. Mitropolie una la cinstita marea logofeție bisericească și cea de al treilea la mâna cuviosului arhimandrit Paisie.

(ss) *Arhimandritul Paisie Plumbuițeanu* [1])

(ss) *Ion Popescu* Biv-treti vistier orânduitul din partea Sf. Mitropolii.

(ss) *A. Burchi,* orânduitul din partea logofeții bisebericești.

22) Catagrafia din anul 1848, este întocmită din porunca Sfintei Mitropolii și a marei logofeții și este semnată jos de:

Arhimandritul Paisie, fost egumen.

Arhimandritul Gavriil Plumbuițeanu (în grecește).

Arhimandritul Paisie înainte Plumbuițeanu (în grecește)

Matache Luca orânduitul „chinnonic" din partea Sf. Mitropolii.

Manolache Dâmbovițeanu, orânduitul din partea onorabilului Minister al Credinții. [2])

1) Iscăliiura este în grecește.

2) Arhiv. Stat. dos. Buc. No. 1498/1848.

Intrucât această catagrafie cuprinde cam tot aceleași lucruri arătate în celelalte două catagrafii, n'am mai găsit necesar a-i publica cuprinsul. N. A.

23. Inventariŭ de tótă dota m-reĭ Plumbuita din judeţulŭ Ilfovŭ mişcătóre şi nemişcătóre, făcută cu ocazia rînduireĭ de epitropie la dînsa a Pré Sf.-Selle Arhiereuluĭ D. Liviasŭ Atanassie şi Pré Cuv. Arhimand. Averchie Apostoleanu, Hrisantŭ egumenulŭ m-rei Sf. Spiridon vechiŭ la anulŭ 1863, Aprilie 16.[1])

Starea Sf. Biserică

Biserica de ḑidŭ cu o turlă şi învelitorea cu şindrilă însă forte învechită în chîtŭ plouă în biserică, zugrăvită, tâmpla de ḑidu, pardoseala de piatră stricată cu cinspreḑece ferestre cu gergevele şi gémurile lorŭ, douăḑeci şi patru jeţurĭ şi unul domnescŭ uşa de lemnŭ în două canaturi. Tencuiala bisericeĭ de jurŭ înprejurŭ derâmată.

Cele aflate în Sf. Altar

1 Sfîntu Prestolŭ învelitŭ cu o pînḑă vărgată.
2 Potire de cossitorŭ de care unulŭ stricatŭ.
1 Svită cu linguriţa sa } de cositorŭ.
1 discŭ. } de cositorŭ.
1 Icoană Maica Domnului crăpată.
1 Evanghelie Românéscă.
1 Cădelniţă d'argintŭ veche.
1 Cruce mică d'argintŭ pe Sf. prestolŭ,
1 Liturghie.
5 Perdele de stambă vechĭ.
1 Iconiţă Maica Domnuluĭ.
1 „ Sf. Ionŭ Boteḑătorulŭ.
1 „ Naşterea Sf. Ion Boteḑătorulŭ.
1 Cruce de lemnŭ mare.
1 Epitafŭ de muşama nouă.
1 Pólă de pânḑă cusutŭ la căpatîre cu fir.
1 Bederniţă de stofă roşie cu 3 ciucuri.
2 Perechi rucăviţe de ştofă bune,

1) Arhiv. Stat. Buc. Dos. No. 1077.

Celle găssite în Bisserică

4 Icóne înpărăteşti însă : Domnulŭ Hristosŭ, Maica Domnuluĭ cu o coroană d'argint, Sf. Nicolae şi Naşterea Sf. Ionŭ Boteḑătorulŭ,

2 Icoane mari în tinda Bisericiĭ 'nsă : Sf. Ionŭ şi 40 Muceniciĭ.

12 Iconiţe praznicale.

1 Iconostasŭ de lemnŭ săpatŭ şi poleitŭ.

1 Scaunŭ pentru colivă idem.

2 Sfeşnice împărăteşti idem cu câte trei făclii.

4 idem maĭ miciĭ.

2 tetrapóde de lemnŭ vopsitŭ.

Cărţi.

2 ohtoihurĭ

1 Apostolŭ

1 Penticostarŭ

1 Triodŭ

2 Psaltirie

12 Minee româneşti

1 Tipicŭ

1 Liturghie

1 Catavasierŭ

19 Minee greceştĭ

1 Antologhionŭ

1 Molifetnicŭ

Odâjdii.

2 Sfite de stofă roşiĭ.

2 stihare idem.

2 epetrahire idem.

2 perechiĭ Rucaviţe idem.

1 sfită de atlasŭ roşie cussute cu mâtasse.

1 epitrapirĭ de felŭ..

1 stiharŭ idem.

2 perechĭ paftale, una d'argintŭ şi altă de madenŭ cu coloanele lorŭ.

8 perechĭ rucaviţe de stofă de damască diferite culori.

2 procovoţe de stofă.

2 „ de atlasŭ.

1 Aerŭ de stofă.

1 Stiharu diaconescŭ de stofă.
1 urarŭ idem.
3 Sfite de damască de mâtasse albastre.
1 epetrahirŭ de stofă roşie.
1 sfită de stofă verde.
1 stiharŭ de damască de bumbacŭ albastru.
2 sfite idem roşii.
2 epitrafire.
2 stihare.
1 per. pahtale de bronz.
5 póle de mătasse diferite culorĭ.
2 antimise de mâtase roşcată.

Argintăria Bissericiĭ.

1 Evanghelie cu scoarţele d'argintŭ poleite şi cu smalţŭ puse într'unŭ tocŭ de piele.
1 Sf. Potir d'argintu cu totŭ tacâmulŭ luĭ.
4 candele mari d'argintŭ şi marginile poleite.
6 idem mai mici din care una mai mare.
1 cădelniţă d'argintŭ.
2 coroane d'argintŭ una mai mică şi alta mai mare.
1 Tiplotă d'argintŭ.

Starea Acareturilorŭ

Imprejurimea monastireĭ de ḑidu dărâmată pe alocurea d'asupra porţiĭ se află clopotniţa cu două clopote, învelitoarea de tinichea, avîndŭ şi o odae subtŭ dînsa. Cassele Egumeneşti din drépta intrăriĭ în monastire se compunŭ de şépte camiere şi o cuhnă; învelite cu şindrilă veche de ploă într'însele, pardosite unele şi cu cărămiḑi şi cu ferestrele lorŭ şi gémurile lorŭ, avândŭ şi fie care odae cîte unŭ patŭ de scândurĭ. In stânga intrăreĭ unŭ altŭ rîndŭ de casse în cee maĭ mare ruină, de nelocuitŭ. subtŭ care se află unŭ grajdŭ.

La spatele bissericiĭ se mai află o magaḑie de scîndură veche, iară subtŭ cassele celle din drépta se află

o pivniță mare de ḑidu botită, în care s'au găsitŭ 13 buți cu vinŭ góle, avândŭ ca la 100 vedre vinŭ, preste tot. 1 Bae de lemnŭ cu cercuri de fierŭ. 3 Barie idem góle.

Aşternutu

5 saltele de pînḑă de braşovŭ în pate cu lînă.
7 perne de perete idem şi fețele de damască.
2 macaturĭ de damască civitŭ.
2 perne cu lînă fără fețe.

Arămuri

6 tingiri vechĭ.
1 tigaie.
2 dulapurĭ de scândură.
1 hambarŭ idem.

Prâvâliile ce plâtescu embaticŭ dupe moşia Vatra M-rei.

1 Bâcânie şi chîrciumă ale luĭ Mihaĭu Olteanŭ.
1 idem şi a luĭ Zamfiru Pashu.
1 Zalhana a luĭ Marcu Gergeviciŭ cu totŭ cuprinsulŭ eĭ.
O ogradă ce se stăpînea de frațiĭ Râhtivani, acum rămasă m-rii.

Prăvăliile din Bucureşti cu plată de embatichŭ.

1 unŭ locŭ viranŭ în mahalaua Dudesculŭ pe care a făcutŭ binale D. Foişerŭ arhitictŭ.
1 Prăvălie cu odaie josŭ şi susŭ în mah. Bâlâcénu şi se stăpâneşte de ginerele răposatului Enache Naumŭ.
1 idem în mahalaua Bâlâcénu a Tudoriții văduva.
1 idem ce se stăpâneşte de corporația croitorilor.
1 cassă cu două caturi a D-lui Diamandi Anghelovicĭ ear acumŭ a trecutŭ în stăpânirea D. Pashu cofetaru în mahalaua Bâlâcénu.

1 Prăvălie în mahalaua Bâlâcenu a luĭ C. Cojocaru.
2 idem idem ale fiuluĭ răposatuluĭ Ioniță Ișlicaru.
1 Lipscânie în mahalaua Sf. Nicolae D. Arghiḑanŭ.
1 Prâvălie în ulița Colții a D. M. Vlahlă.
1 un locŭ idem idem.
1 unŭ locu în ulița Colțiĭ alŭ lui D. N. Petrovicĭ.
1 idem idem a lŭ D-nei Smaranda Dimitréscu.
1 idem culórea de roșu alŭ D. C. Urḑescu.
1 idem alŭ luĭ Constantin Petru și surorile salle.
1 idem alŭ luĭ Gh. Chiriață.
1 idem alŭ luĭ Hagi Matei Tudoru.

Viile Monastireĭ.

1 vie în dealul Scâieniĭ de nouă pogoane și casă pe dânsa.

1 idem în Săeni de patru pogoane, amândouă aceste vii lucrătoare.

1 vie în délu Mârunțeru, 1 idem în valea lui Seman. 1 „ în Istrița.	Aceste vii sunt date cu embatichiŭ

Moșiile Mânăstirei.

1 Vatra Mânăstirei ce se numește și Albești din jud. Ilfov cu ḑece sinete.

1 Dudu s'au Boléasca din jud. Ilfovŭ cu 4 sinete.

1 Pietroiŭ sau Tâmburești din jud.Ialomița cu nouă sinete.

1 Tâmâdâŭ din jud. Ilfov ce se se numește Plășeni și Boldorogeștii cu 32 sinete.

1 Bucșa din județulŭ Ialomița cu patru sinete.

Metohul mânăstireĭ din Slatina ce se presnuește hramulŭ Maicii Domnului, avândŭ și treĭ trupurĭ de moșie și anume:

1 Numită Bârca cu clăcași pe dânsa, avândŭ și planulŭ eĭ.

1 Idem Preotésa saŭ Ogorelu cu clăcașĭ pe dînsa.

1 trupŭ de moșie numită Țopești-Otopești.

Toate sipeturile acestorŭ proprietățĭ ale M-rei în numărŭ de cinci ḑeci și nouă gãssindu-se în ființă precumŭ se arată în vechea cartagrafie sîntŭ prescrise în detaliŭ într'o condică subtŭ sigiliŭ la fiecare sinetŭ și care condică s'a datŭ în primirea orânduitorŭ d'a-cum epitropi.

Cele ce s'a gãssitŭ lipsă din vechea catagrafie.

9 Buți 4 candele de mademŭ 1 epitafu de mușama celŭ vechiŭ 1 icónă Buna Vestire 1 candelă de alamă 2 Perdele pînḑă tipărită, 1 pólă de mâtase de pe sf. Prestolŭ, 2 stihare.

Cele ce s'au găsit prisoase peste vechea catagrafie.

8 pahare noiĭ de cleștarŭ pentru apă.
8 idem pentru șampanie.
6 idem micĭ pentru vinŭ.
4 carafe de cleștarŭ marĭ.
2 idem mai mici.
2 sfeșnice de alamă.
2 tavi micĭ pentru dulcéță.
2 chissele de cleștarŭ idem.
9 cescĭ cu farfurióre lor.
2 farfurióre de cleștarŭ pentru dulcéță.
1 ligheanŭ de alamă cu ibriculŭ luĭ.
1 patŭ de lemnŭ vopsitŭ.
1 cană de farfurie pentru apă.
3 foteluri cu damască roșie din care două stricate.
1 patŭ de lemnŭ alb.
17 scaune de marsilla cu pae.
1 patŭ de aninŭ cu postavŭ verde.
1 idem cu lustru galben care se deschide.
2 messe de lemnŭ albe.
40 farfurii adânci și întinse.
15 idem, lungi pentru bucate.
1 caḑanŭ de aramă vechĭ.
1 saca cu cercuri de fierŭ.

1 lampă de perete.
1 căruţă pe arcuri purtată.
2 caĭ negri. 1 pereche hamurĭ vechĭ.
1 scroafă mare.
1 hîrdăŭ ce servește de colinvitre.
2 castróne de farfurie.
23 tachîmuri de mademŭ pentru massă.
1 pereche pirostriĭ.
1 frigare.
1 toporŭ.

Insemnare de starea personală a reposatuluĭ Arhimandritŭ Acsentie fostŭ egumenŭ la acéstă Mânăstire.

Lei

2000 leĭ. Adică lei două miĭ într'o poliţă subtŭ scrisă de Nicolae Voicu cu data 15 Noembrie 1862 pentru 3 lunĭ.

2600 Adică lei două miĭ șése sute într'o poliţă subtuscrisă de Constandin Ioanŭ totŭ cu data și termenulŭ dela cea de susŭ.

3100 Adică leĭ treĭ mii una sută, într'un zapissŭ subtuscrisŭ de Vassilie Hagi Theologu data 17 N-brie 1860 cu condiţie de a'i respunde la orice cerere.

7344 Adică leĭ șépte mii trei sute patru ḑeci și patru în 136 napoleonĭ în numerarŭ.

6432 Adică leĭ șése mii patru sute trei ḑeci și doi în 201 I=Icc. (201 I=Icc.)

356 $^{20}/_{60}$ Adică lei trei mii șése sute unu par: 20 în 294 Icossarĭ în numerarŭ.

51$^{0}/^{60}$ Adică 5 leĭ par: zece în $^{1}/_{2}$ rublă în numerarŭ.

6$^{4}/_{40}$ Adică șese lei par; patru în două sferturĭ icosarŭ.

299$^{10}/_{40}$ Adică leĭ două sute nouă ḑeci și nouă par: ḑece în 133 sfanţĭ în numerarŭ.

3$^{12}/_{40}$ Adică leĭ treĭ par: 12 în șése firfirici a 22 parale una.

2 : $^{28}/_{40}$ Adică leĭ doĭ par: 28 în 36 creiţarĭ.

25.750$^{24}/_{40}$ Adică leĭ două ḑeci și cincĭ miĭ șépte sute cinci ḑeci par: 24 peste totŭ, acești banĭ s'a găsitŭ

puşĭ într'o ladă sigilată de subtŭ prefectura respectivă cu deosebită listă făcută pentru dînşiĭ şi pentru care părinţiĭ Epitropĭ a datŭ o osebită chitanţă de primirea lor, care chitanţă s'a înaintatŭ D-lui Ministru alŭ Cultelor făcându se treĭ asemenea inventariĭ de toată dota M-rei Plumbuita mişcătóre şi nemişcătóre, precumŭ şi de toţi banii ce s'a găssitŭ subtŭ sigilŭ D-lui Subt Prefect respectivŭ precumŭ se arată într'ânsele s'a predat în primirea Rînduiţilorŭ Epitropĭ la dînsa a Pré sf. Salle Părinteluĭ Arhiereŭ D. Liviasŭ Atanasie şi Prea Cuv. Arhimandritŭ Averchie Apostoléņu subtŭ scriindu-se atîtŭ de numiţiĭ Epitropi, câtŭ şi de noĭ rânduiţiĭ din partea sf. Mitropoliĭ şi a D. Ministru de Culte, unulŭ s'a lăsatŭ la epitropie, celŭ d'oelea s'a luatŭ la sf. Mitropolie şi alŭ d'altreilea la onor. Ministeriu de Culte.

1863. Aprilie 16

(ss) † *Liviasu Atanasie* [1])

(ss) *Apostoleanu Averchie* [2])

Hrisantu

(ss) *I. Popescu* delegatul Sf. Mitro.

(ss) *A. A. Plavalescu*

24. Scrisoarea Mânăstirii Xiropotam, către Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, prin care se cere recunoaşterea lui Mercurie ca egumen la Plumbuita.

Redăm traducerea românească din acéa vreme, a originalului grecesc [3]).

Inălţime!

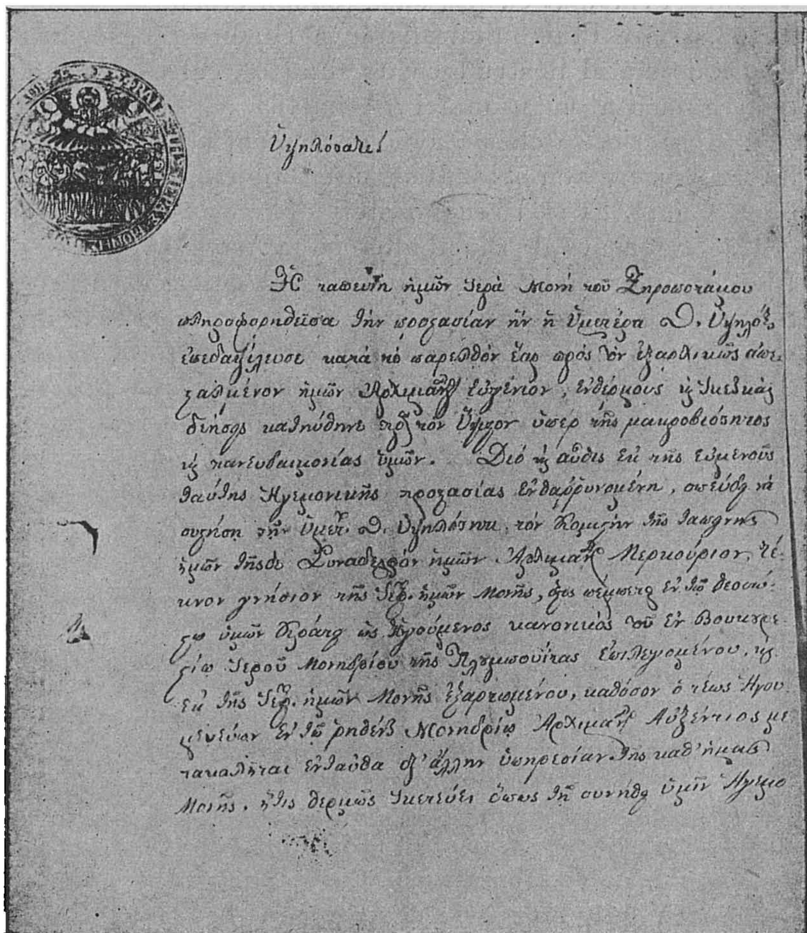
Smerita nóstră sfîntă Monastire a Csiropotamului, luînd încredinţare despre protecţia ce Inălţimea Vóstră aţĭ binevoit a prodiga în trecuta primăvară, trimi-

1) Semnătura în original este în limba greacă.

2) " " " " " " "

3) Arhiv. Stat. Buc. Dos. No. 1350. M rea Plumbuita. Dosarul Ministerului de Culte No. 540/1860 fila 80. Originalul se găseşte la fila 81.

suluĭ nostru ca ecsarhŭ, arhimandritului Evghenie, nu a lipsit de a îndrepta către cel Inalt Dumneḑeu, căldurόse rugăciunĭ pentru numerόsele ḑile şi feri-

Ὑψηλότατε!

Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου

Scrisoarea M-rei Xiropotam din Sf. Munte, prin care se cere Domnitorului Cuza, recunoaşterea lui Mercurie ca egumen la Plumbuita.

cirea Inălţimeĭ Voastre. De aceia şi acum încojurată de binevoitόrea-Vă domnéscă protecţie, se grăbeşte

a recomanda Inălţimei Voastre, pe aducătorul acestei smerite nóstre scrisori, confratele nostru arhimandrit Mercurie, care este fiu adevărat al Sintului nostru locaşŭ, care se trimite în păḑitulŭ de Dumneḑeu Mării Voastre Principat ca Egumen canonicescŭ al Sintei Monastirióre Plumbuita, aflată în Bucureştĭ, care depinde de sîntul nostru locaşŭ ; fiind că cel până acum fost egumen al menţionatei Monastirióre, arhimandritulŭ Acsentie, se chémă aicĭ, în alt serviciŭ al locaşului nostru, care cu căldură solicitéză obicnuita-vă Inaltă bună voiaţă, ca să-l recunoaşteţi domneşte şi să'l întăriţi de Egumen al Plumbuitei pe acest Arhimandrit Mercurie, acordându-i şi puternica-vă domnească protecţie la orice ar simţi de trebuinţă. Pentru care nu vomŭ înceta în veci de a înălţa catre Impăratul Impăraţilor, mâini rugătóre pentru numeroşi ani, pentru întemeiarea păḑitului de Dumneḑeu Tron al Inălţimeĭ Vóstre, precum şi pentru fericirea Măriĭ Vóstre şi a poporului ce vi s'a încredinţat de Dumneḑeu, sub semnându-ne cu supunere din sîntul munte Atos, 1862. Sept. 20.

Ai Inălţimei Vóstre, smeriţi către Dumeneḑeu rugători şi prea supuşi servitori.

Epitropi Inpărăteştei şi Patriarhiceştei monastirii a Xiropotamului.

(ss) Arhimandritul Dionisie şi Silivestru
părinţi bătrâni

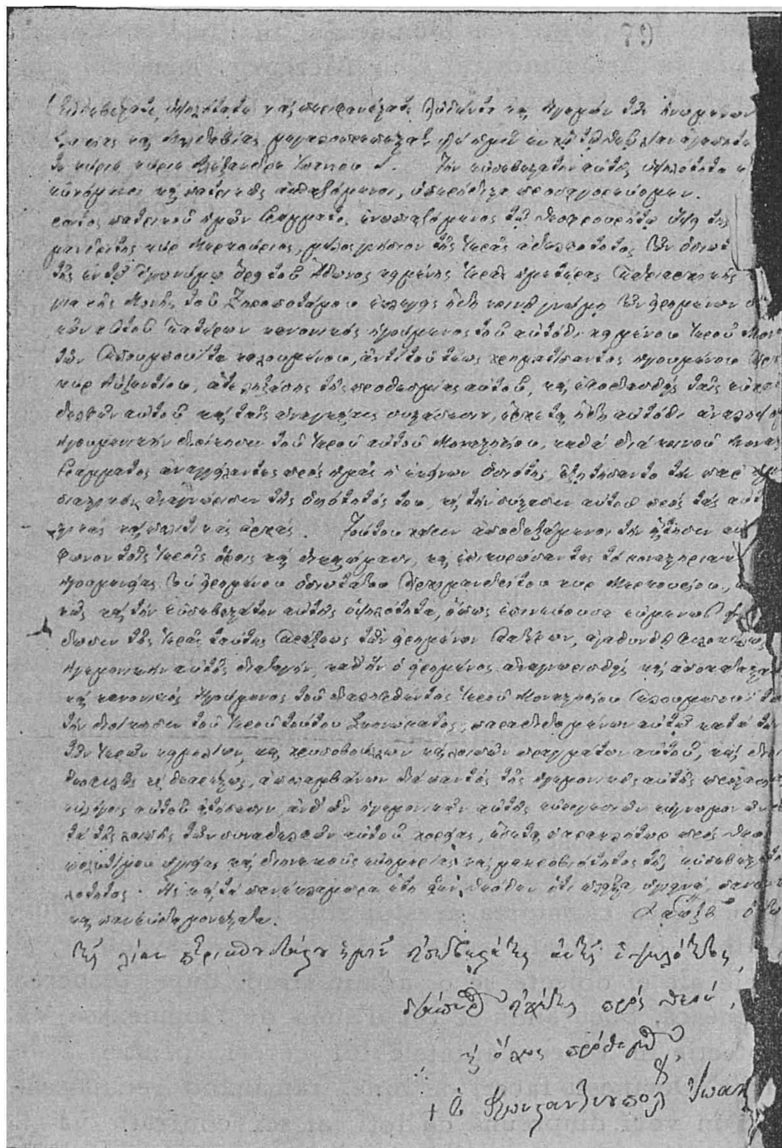
25. **Scrisoarea Patriarhului Ioachim de Constantinopol, către Domnitorul Cuza, pentru recunoaşterea lui Mercurie ca egumen la mânăstirea Plumbuita.**

Redăm traducerea din acea vreme a originalului grecesc [1]).

Pré Piosule, pré Inălţatule şi pré distinctule Dómne şi Stăpânitor al Principatelor unite Valahia şi Moldavia maganimule al nostru în Christos fiŭ pré iubite

1) Arhiv. Stat. Buc. Dos. No. 1350 M-rea Plumbuita. Dosar M. de Culte No. 510/1860, fila 78. Originalul se găseşte la fila 79.

şi pré dorite. Domnule, Domn Alexandre Ión A.! Pre pré pioasa Vóstră Inălţime, din fundul sufletului bine-

Scrisoarea Patriarhului Ioachim al Constantinopolului, prin care cerea Domnitorului Ioan Cuza recunoaşterea lui Mercurie ca egumen la Plumbuita.

cuvântându-o şi părinteşte îmbrăţişândo o binecuvântămŭ.

Infăţişătorul cu acéstă a noastră părintéscă scrisóre către pàḑita de Dumnezeu Inalţime a Vóstră, sînţia sa Arhimandritul Chir Mercurie, membrul adevărat al sinteĭ confrăţiĭ a sînţilor părinţi din sînta monastire Patriarhicéscă şi Stavropighicéscă, aflată în Sântul Munte Atos, ales în unanimitate de către menţionaţi confraţi părinţi, de egumen canonicescu al Sintei monastirióre de acolo numită Plumbuita, în locul celui până acum fost egumen Arhimandrit Ancsentie, a căruea termen s'a înplinit; şi însoţit fiind de binecuvântările şi trebuinciósele recomandaţii din partea părinţilor confraţilor seĭ, vine acum acolo ca se primească cârmuirea acesteĭ sinte monastirióre pentru care, prin comuna scrisoare monastirească înştiinţându-ne sînţia lor, au cerut dela noĭ şi recunóşterea bisericeĭ a sînţiei sale şi recomandaţia lui către cele de acolo bisericeşti şi politiceştĭ autorităţi. Pentru aceste cuvinte dar primind noĭ acéstă a lor urare, ca confor cu sfintele regulĭ şi drepturĭ şi confirmând mărtiresca carte de egumen a sinţiei arhimandritului chir Mercurie, învităm părinteşce şi pe piósa Inălţimé Voastră ca consinţindŭ cu bunăvoinţa la bunul rezultat acestei fapte sînte a menţionaţilor părinţi, se binevoiţi a libera domnescul-Vă decret, prin care menţionatul, recunoscându-se şi instalându-se adevărat şi canonicesc egumen al precitatei Monastirĭ Plumbuita, se priméscă cârmuirea acestui sînt locaşŭ, predânduisĕ dupe orânduéală sintele documente, crysobule şi altele ale ei obiecte se o administreḑe dupe plăcerea domnéscă, bucurându-se tot d'auna de Domneasca-Vă protecţie în binecuvântatele luĭ cererĭ, pentru a le căriia Domneşti faceri de bine, rămânând recunoscătorŭ în vecĭ dinpreună cu toţi ai seĭ confrati, va fi necontenit rugător către Dumneḑeu, pentru preciósa-Vă sănătate, necontenita fericire şi îndelnidjiré vieţei Inăl-

ţimei Vóstre; aĭ căreia anĭ fie dela Dumneḑeu numeroşi, cu sănătate fericire şi strălucire.

1862 Octombrie 2.

Al Pré Iubitei noŭ şi pre pioasei Inălţimi călduroasul către Dumneḑeu şi cu totul devotat al Constantinopolului (ss) *Ioachim.*

26. Scrisoarea Patriarhului Ioachim de Constantinopol, către ministrul de culte pentru numirea lui Mercurie ca egumen la Plumbüita.

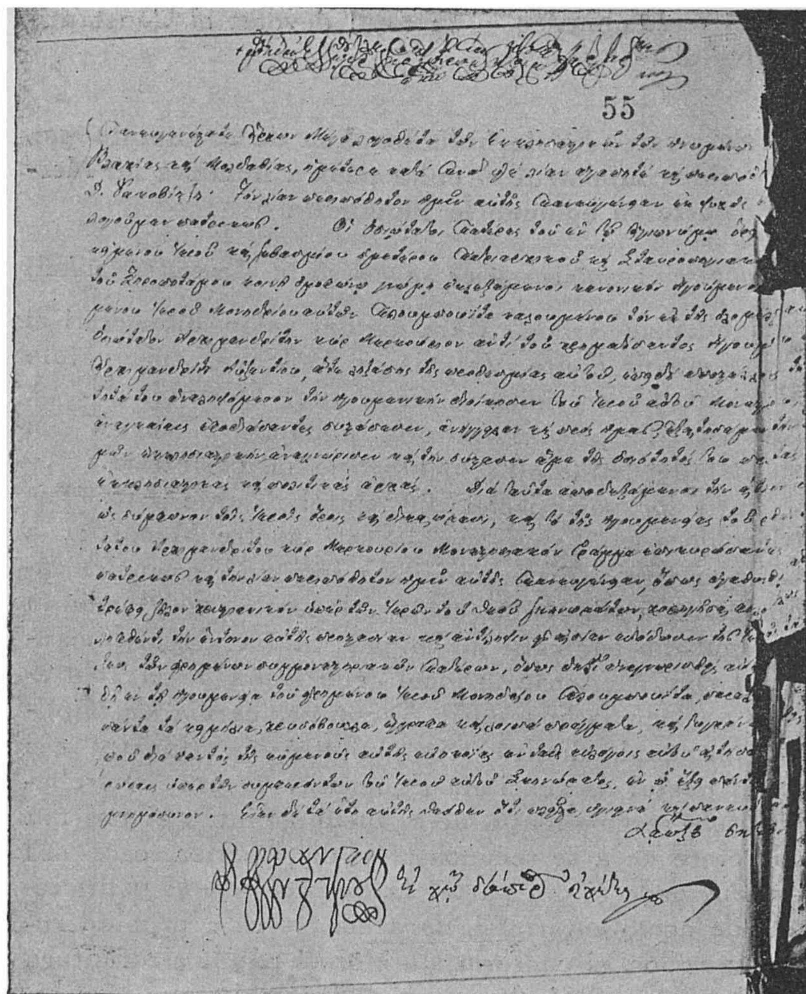
Traducerea românească ce se găseşte în dosarul timpuluĭ[1])

Nobilisime Arhon Mare logofăt alor bisericeşti al Principatelor Unite Valahia şi Moldova, spiritualule al nostru fiu pré iubit şi pré dorite, Domnule N. D. Racoviţă. Pe pré iubita noŭ nobilime a vóstră din suflet binecuvântând-o, o blagoslovim părinteşte.

Sînţia lor părinţi alei din sîntul Munte Atos Patriarchicestĭ şi stavropighiacestĭ nóstre Monastirĭ a Csiropotamului, în unanimitate alegând de egumen canonicescŭ a sinteĭ de acolo Monastirióre Plumbuita pe unul din confraţii lor anume Sinţia Sa Arhimantritul chir Mercurie în locul celui până acum fost acolo egumen Arhimandrit Ancsentie, căruia s'a împlinit termenul, fiindcă trimiţându-se menţionatul a'şi primi postul de suscitata Egumenie, însoţit cu trebuinciósele recomandaţii, ne-a încunoştiinţat şi pre noĭ cu cerere de a se recunoaşte şi de biserica care se'l recomandeḑe şi din parteĭ la bisericeştele şi politiceştele de acolo autorităţi, de aceia biserica, primind rugăciunea lor, şi conform sintelor ei regulĭ şi drepturi, confirmând carté de numire a menţionatului arhimandrit chir Mercurie, Vă invitămŭ părinteşte nobilisime şi iubite al nóstru domn, că se bine voiţi, conform creştinesculuĭ ḑel ce hrăniţi pentru sîntele lui

1) Arhiv. Stat. Buc. No. 1350 M-rea Plumbuita dos. Min. Culte No. 540 1860 fila 55.

Dumneḑeu· locaşe, a acorda menţionatuluĭ puternica-vă protecţie şi ajutor, spre bunul resultat al aledjereĭ menţionaţilor confraţi părinţi, recunoscându-se

55

Scriscarea Patriarhului Ioachim al Constantinopolului către ministrul de culte al vremii, pentru numirea lui Mercurie ca egumen la Plumbuita.

adecă şi acolo şi instalându-se în egumenia precitatei Monastirióre Plumbuita şi dându-i-se în primire toate documentele, chrisobulele, înseriturile şi orĭ ce alte

obiecte ale ieĭ, pre cum şi învrednicindu-se şi înfiritor de buna primire şi ascultare a Domnieĭ Vóstre în binecuvântatele luĭ cererĭ relative la interesele acestui sînt locaşŭ în care se va pomeni în vecĭ numele Domniei Vóstre. Fie-vă dela Dumneḑeŭ ani numeroşĭ cu sănătate şi ou fericire.

1862 Octombrie 2

(ss) **Ioachim**
al Constantinopolului în Christos
călduros rugător

27. Egumeni la mânăstirea Plumbuita [1])

(Veacul al XVII)

Calinic, la anul 1636,[2]) 1645[3])
Nichifor, la anul 1650,[4]) 1651[5])
Irimia, la anul 1696[6])

(Veacul al XVIII)

Meletie, la anul 1700[7])
Calinic, la anul 1731[8])

1) Lista aceasta a egumenilor dela Plumbuita nu este complectă. Este însă întocmită după câte s'au putut afla din hrisoave sau alte isvoare, însemnate la locul cuvenit.

2) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita Pach. 3 doc. 4 şi *Anexe* 3. (Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 15 Martie 1636).

3) Idem Pac. 3 doc. 8 şi *Anexe* 8. (Cartea de judecată a lui Mitrea ispravnicul din 13 Aug. 1545).

3) bis Idem Pac. 11 doc. 7 şi *Anexe* 7 (Hrisovul lui Matei Basarab din 20 Aug. 1645).

4) Idem Pac. 10 doc. 2 şi *Anexe* 9. (Hrisovul lui Matei Basarab din 18 Iulie 1656).

5) Idem Pac. 2 doc. 5 şi *Anexe* 10. (Hrisovul lui Matai Basarab din 28 Martie 1651).

6) Idem Pac. 3 doc. 16 şi *Anexe* 17. (Hrisovul lui Constantin Vodă Brâncoveanu din 30 Iunie 1696).

7) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita pac. 6 doc. 2. (Scrisoarea luĭ Dumitrache sin Dumitraşco Sălnom către egumenul Meletie privitoare la vânzare a unei case).

8) Idem. pac. 3 doc. 2 şi *Anexe* 18 (Hrisovuĭ lui Mihai Racoviţă din 3 Mai 1731).

Teodochie, la anul 1750 [1])
Teodosie, la anul 1767 [2])

(Veacul al XIX)

Dionisie, la anul 1803 [3]) 1806 [4])
Chiril, la anul 1806 [5])
Dionisie la anul 1817 [6])
Antim, la anul 1820 [7]) 1828 [8])
Chezarie, la anul 1830 [9])
Paisie, la anul 1838, [10]) 1840, [11]) 1844, [12]) 1848 [13])
Gavriil, la anul 1848, [14]) 1855, [15]) 1856 [16])
Acsentie, 1859, [17]) 1862 [18])

---

1) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita pac. 8 doc. 2 (Scrisoare de întărire a lui Manole către Părintele Teodochie prin care-i donează partea de moşie Bucşa pentru o datorie de bani, adeverită de mitropolitul Grigore).
2) Idem pac. 15 doc. 65. (Pitacul lui Alexandru Scarlat Ghica Vodă prin care numeşte pe Teodosie eromonahul, egumen la Plumbuita.
3) Idem pach. 2 doc. 9. Zapisul lui Dionisie Plumbuiţeanu prin care vinde vătafului Stavru via după moşia Boleasca.
4) A se revedea pisania bisericii în cuprinsul lucrării la pag. 30—31.
5) Arhiv. Stat. Buc. M-rea Plumbuita, pach. 4 doc. 10 (Zapisul egumenului Chiril pe care îl dă M-rii Sf. Ecaterina privitor la via M-rei Plumbuita dela Istria.)
6) A se vedea traducerea inscripţii de pe Icoana Sf. Ioan Botezătorului din lucrare pag. 139 — 140.
7) Arhiv. Stat. Buc. m-rea Plumbuita pach. 5 doc. 3 (Contractul lui Antim Plumbuiţeanu prin care dă lui Stancu Cârciumaru nişte loc de pădure cu embatic.)
8) Idem Catastişe mânăstireşi No. 94 m-rea Plumbuita Catagrafia dela 1828 vezi *anexe* 20.
9) Idem m-rea Plumbuita pach. 4 doc. 14. (Zapisul lui Chezarie Plumbueţeanu prin care vinde lui Niţă Cost. Cismarul un loc cu embatic.)
10) Catagrafia dela 1838 vezi *Anexe* 21.
11) Arhiv Stat. Buc. M-rea Plumbuita pach. XVII doc. 5. (Contractul prin care Paisie dă lui Mihai Arsenie un loc de prăvălie cu embatic.)
12) Idem. Pach. 5 doc. 32. (Contract încheiat între Paisie Plumbuiţeanu şi Gane sin Sfetcu căruia i se dă o vie şi un loc sterp din moşia vatra m-rii.)
13) In acest an a fost schimbat (Vezi catagrafia dela 1848 *Anexe* 22.
14) Vezi catagrafia dela anul 1848 la *anexe* 22. In acest an, Gavrii ia în primire egumenia.
15) Arhiv. Stat Buc. m-rea Plumbuita pach. V doc. 38 (un contract între m-re şi doi embaticari).
16) Idem pach. 5 doc. 39 (Alt contract).
17) Idem dos. 3196 (Dosarul Min. Culte 51/1858 fila 5, 9, 10, 11. etc.).
18) Vezi scrisorile m-rei Xiropotam şi ale Patriarhului Ioachim de

(Curatori şi parohi).

Hypolit Dumitrescu, [1]) la anul 1863, 1864, 1865,[2]) 1867,[3]) 1869[4]).
Constantin Duhovnicul[5]) la anul 1869,[6]) 1870[7]).
Iordan Popescu, la anul 1877[8]) — 1880.
Ivinarie Caracaş la anul 1880[9]) — 1881

Constantinopole către Domnitorul Cuza şi către Minsterul de Culte la *anexe* 24, 25 şi 26.

După Acsentie, care conduce m-rea Plumbuita până la începutul anului 1863, a urmat o epitropie de trei persoane în frunte cu arhiereul Liviasu Atanasie. Cum aceşti epitropi erau provizorii, la fel ca în alte dăţi, nu se pot socoti egumeni. Vezi în cuprinsul lucrării la pag. 105.

De remarcat, că în secolul acesta al XIX-lea, mai toţi egumenii dela Plumbuita poartă numele de Plumbuiţeanu, nume pe care îl au numai în egumenie.

1) Cu acest Hypolit, conducătorii Plumbuitei nu vor mai purta titlu de egumeni. Hypolit este numit în calitate de „*curator*" adică îngrijitor. Acsentie a fost deci ultimul egumen la Plumbuita.

După Hypolit Dumitrescu, încep să fie numiţi la Plumbuita preoţi de mir, m-rea transformându-se în biserică pentru deservirea populaţii, fără vieţuire călugărească într'însa,

2) Arhiv. Stat Buc. m-rea Plumbuita dos. Min. de Culte No. 343/1665 fila 329.

3) Idem. No. 540/1863 fila 107.

Intre timp, pentru scurtă durtă a mai fost curator la Plumbuita protosingherul Sava. A se vedea Arhiv. Stat. dos. Min. Culte 540/1863 fila 107.

4) A se vedea în cuprinsul lucrării la pag. 109—114 toată activitatea acestui Hypolit Dumitrescu la Plumbuita.

5) Cunoscut sub numele de popa Calciu. Cu acesta încep la Plumbuita să conducă preoţii de mir. Este din Dobroeşti, sat alături de Colentina,

6) La 14 Febr. 1869 s'a vândut la licitaţie sub Constantin Duhovnicul ultimele resturi ale gospodării călugărilor. Vezi pag. 115—116.

7) In acest an era la Plumbuita următorul personal; Preotul Constantin Duhovnicul, curatorul, Preotul Petre Ionescu preot ajutor, cântăreţul Lazăr Popescu şi paracliserul Ion Popescu fii Preotului Constantin Duhovnicul. Deci Plumbuita este transformată conplect în biserică, de mir. In zadar mai vin apoi călugări la Plumbuita căci situaţia nu se schimbă.

8) Poartă tot numele de curator (îngrijitor). Este preot de mir. — Inainte a fost diacon la Biserica Sf. Ştefan Călăraşi.

9) Este călugăr, arhimandrit. Ultimul călugăr conducător la Plumbuita. A purtat titlul de curator.

Petrè Ionescu Sachelarie 1882 — 1901 [1])
Cristache Iliescu Sachèlarie 1901 — 1933 [2])
Ion Sachelarescu, 1933 — 1940 [3]) —

28. Mişcarea naţional-bisericiască din secolul al XIX-lea.

Dacă secolele XVII şi XVIII au fost pentru mânăstirile închinate, secole de linişte dar şi de tristeţe, secolul al XIX-lea a fost secolul de mari prefaceri.

In adevăr, călugării greci, conducători şi stăpâni ai celor mai mari şi bogate mânăstiri din ţara noastră — mânăstirile închinate — fără nici-o supraveghere locală [4]) profitaseră în linişte în decursul acestor veacuri, cum au voit ei, de toate averile şi bunurile acestor mânăstiri încăpute pe mână lor. Răul cel mai mare însă a fost că le adusese în stare de paragină şi le desorganizase cu totul viaţa spirituală [5])

Această situaţie, făcuse să se nască un curent [6]) pu-

1) Preot de mir şi poartă numele de paroh, adică conducător al unei biserici de mir cu populaţie spre deservire. Este din Bucureşti, din Dealul Spirii.

2) Preot de mir, paroh.

3) Autorul acestei lucrări. Datele, dela preotul Iordan Popescu le deţin dela fostul preot paroh Christache Iliescu, azi răposat.

4) Fiind mânăstiri închinate, supravegerea lor nu se făcea de Chiriarhul respectiv al ţării noastre, ci de egumenul, mitropolitul sau Patriarhul locurilor către care erau închinate. Ori pe aceştia îi priviau numai să le trimită veniturile averilor. Deci în vederea acestui scop se exercita o supraveghere a acestor mânăstiri dela noi.

5) *C. Tomescu* Mitropolitul Grigore al IV-lea Chişinău 1927 pag. 43—44 şi *N. Dobrescu* op. pag. 189.

6) Curentul acesta era mai demult născut, însă acum la începutul secolului al XIX-lea era foarte puternic. Il găsim evidenţiat chiar în hrisoave domneşti. Cel mai vechi este al lui Alexandru Iliaşi din Martie, 1618, dat cu ocazia refuzului lui Kir Partenie fost episcop al Presponului care venise la noi cu mai mulţi călugări greci şi ceruse voevodului închinarea Mânăstirii Znagovului. In acest hrisov se pomenesc lucruri foarte importante, că; „destulă nedreptate s'a făcut cu punerea câtorva din Mânăstirile ţereĭ subt protecţia streină din îndrăsneala altor domni de mai 'nainte... de şi ele aŭ fostŭ de alţiĭ întemeiate şi înzestrate". (A se consulta; *Ioan Brezeanu* Monastirile zise închinate şi călugării streini Buc. 1861 pag. 78—79).

ternic românesc, reprezentat prin călugării pământeni [1]), români, care afirmau dreptul statului la stăpânirea acestor mânăstiri închinate, cerând în aceeaş timp luarea conducerii lor din mâna călugărilor greci.

Curentul acesta, în ordine bisericească, a dat naştere unei mişcări care este continuată de Mitropolitul Grigore al IV, dascălul. Acesta, împreună cu boerii ţării cer domnitorului muntean luarea mânăstirilor închinate din stăpânirea grecilor, ceiace Grigore Dimitrie Ghica voevod, aprobă şi întăreşte [2]). Iar în ziua de 17 Aprilie 1823, în faţa Domnului, a Mitropolitului, a episcopilor şi a boerilor divanului, se înfăptueşte cu mare însufleţire aşezarea egumenilor români în locul celor greci când protosinghelul Naum Râmniceanu numit egumen la mânăstirea Sf. Apostoli [3]) ţine o foarte importantă cuvântare ocazională [4]).

Bucuria românilor fu însă de scurtă durată căci protecţia acordată de Rusia, aduseră înapoi [5]) pe călugării greci în conducerea mânăstirilor închinate.

Se înţelege dar că în această vreme de nesiguranţă, două lucruri aveau să-i preocupe mai în deosebi pe aceşti egumeni greci repuşi la conducerea mânăstirilor închinate; primul, cel de totdeauna, de a se înfrupta cât mai mult din bunurile averilor acestor mânăstiri şi al doilea, de a-şi pune în evidenţă sau de a-şi procura dacă n'au, temeiuri pentru pretenţiunile lor prin distrugeri sau falşuri, cu privire la dreptul lor asupra acestor mânăstiri pe care nu voiau să le scape din mână.

Mişcarea naţional bisericească românească, însă,

Tot atât de important este şi hrisovul lui Matei Basarab din anul 7147 (1639) (Vezi *Ioan Brezoianu* op. p. 138).

1) Vezi raportul protosinghelului Naum Râmniceanu, un călugăr foarte cult şi cu înalte sentimente româneşti, din 5 Februarie 1823 — în lucrarea D-lui *C. Tomescu* op. p. 160—161.

2) *C. Tomescu* op. pag. 165—166—167. De altfel exista un firman al Porţii încă dela numirea lui Grigore Ghica ca Domn (în anul 1822) care poruncea „să se depărteze din slujbă călugării greci ce au fost orânduiţi pe la mânăstiri". Vezi *Gh. Moisescu* Mânăstirile închinate în vremea mitropolitului Grigore Dăscălescu. Rev. Bis. ort. Rom. an 1934 No. 5—6 pag. 423—424.

3) Azi biserica sf. Apostoli din Bucureşti.

4) *C. Tomescu* op. p. 46; *Hurmuzacki,* doc. privit. la Ist. Rom. Buc. 1897 vol. X p. 219.

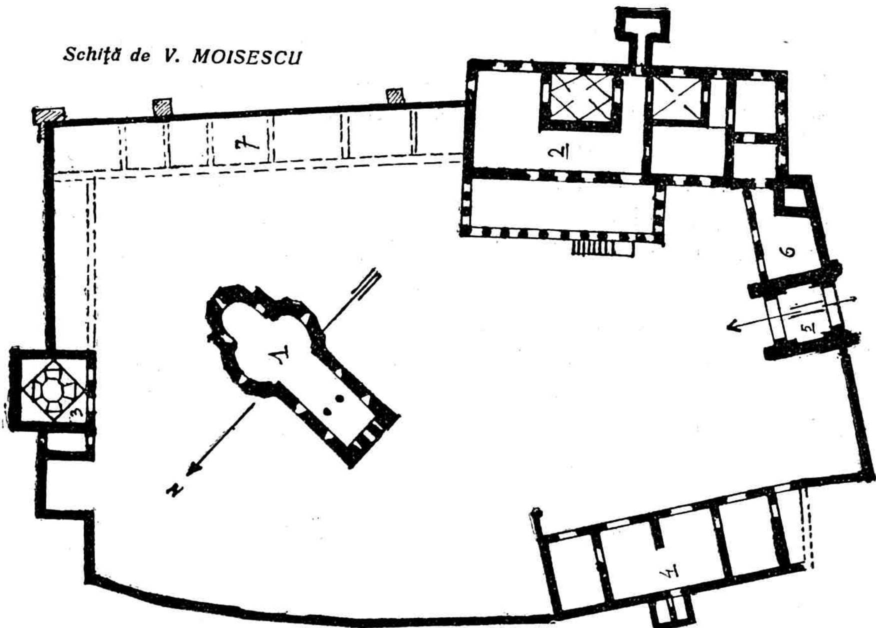
5) N. *Dobrescu,* op. p. 188.

nu fu înăbuşită cu tot insuccesul temporal, căci fiind continuată cu acelaş suflet se ajunge la victoria deplină în anul 1857, când divanul ad-hoc hotărî ca egumenii mânăstirilor să nu mai fie decât români. Apoi, în anul 1863 se opri cu desăvârşire prin decret domnesc, de a se mai şi sluji greceşte în mânăstiri. [1])

Legea secularizării mai apoi, votată, întărită de domn şi aplicată total în anul 1864, lichidă complect cu mânăstirile închinate, căci statul luându-le averile călugării greci trebuiră să plece.

Şi Plumbuita dar, ca mânăstire închinată cum era, trăia şi ea în acest secol al XIX-lea efectul acestor mişcări şi măsuri din principate.

29. Planul Mânăstirii Plumbuita.

1. — Biserica din interiorul cetăţii, restaurată în anii 1933—1935.
2. — Casa domnească devenită apoi casă egumenească, restaurată între anii 1938—1940.
3. — Bucătăria călugărilor.
4. — Casele egumeneşti, în ruină.
5. — Clopotniţa dela intrarea în m-re, restaurată între anii 1933—1935.
6. — O anexă a casei domneşti.
7. — Urmele vechilor chilii ale călugărilor.
8. — Liniile negre cari închid acest plan, arată zidurile masive ale cetăţii.

1) . *Dobrescu*, op. pag. 186—187.

Lucrări consultate

1. *Radu Popescu.* Istoria Tzerreĭ Româneşti vol. I şi II. (Cronică găsită la anul 1859 la Chişinău şi editată în Bucureşti la anul 1892).
2. *Eudoxie Hurmazachi.* Documente privitoare la istoria Românilor vol. XI. Buc. 1900.
3. *Analele Academiei Române.* Tom. XVIII şi XIX. Bucureşti 1896.
4. *A. D. Xenopol.* Istoria Românilor din Dacia Traiană vol. V, VI, VIII, XI şi XII. Bucureşti 1928.
5. *B. Petriceicu Hajdeu.* Rev. Arhiva istorică a Românilor. Tom. I, partea 2-a. Bucureşti 1865.
6. *Radu Greceanu.* Viaţa lui Constantin Vodă Brâncoveanu. Bucureşti 1906.
7. *Ion Ghica.* Scrieri. Cu prefaţă de Petre V. Haneş. Bucureşti 1914.
8. *C. Erbiceanu.* Cronicari Greci care au scris despre Români. Bucureşti 1888.
9. *G. I. Ionescu-Gion.* Istoria Bucureştilor. Buc. 1899.
10. *N. Iorga.* a) Inscripţii din Bisericile Româneşti. Buc. 1905.
    b) Istoria Bisericii Româneşti şi a vieţii religioase a Românilor. Vălenii de Munte 1908.
    c) Istoria Românilor prin călători. Bucureşti 1929.
    d) Biserica Doamnei Ecaterina. Bulet. Com. Mon. Ist. fasc. 67|1931.
    e) Art et literature des roumains. Paris 1929.
    f) Ospiti Roumeni în Veneţia. Bucureşti 1932.
11. *General I. Anastasiu.* Oastea Română de-alungul veacurilor. Bucureşti 1933.

12. *St. Nicolaescu.* a) Petru cel Tânăr şi Petru Vodă schiopul. O chestiune de controversă din Istoria Românilor. Bucureşti, 1915.
b) Domnia lui Neagoe Basarab Voevod 1512—1521. O danie la M-rea Hilandar din sfântul Munte Athos. Bucureşti 1924.
c) Domnia lui Radul Vodă Paisie şi a fiului său Marcu Voevod. Craiova 1938.
13. *I. C. Filitti.* Frământări politice şi sociale în Principatele Române între 1821—1828. Bucureşti 1932.
14. *Gheorghe M. Ionescu.* Influenţa culturii greceşti în Muntenia şi Moldova cu privire la biserică, şcoală şi societate. Bucureşti 1900.
15. *Const. N. Tomescu.* Mitropolitul Grigore IV al Ungro-Vlahiei. Chişinău 1927.
16. *C. Gane.* Trecute vieţi de doamne şi domniţe. Bucureşti, ed. I.
17. *Preot Gr. Musceleanu.* Monumentele străbunilor din România. Bucureşti 1893.
18. *D. Roseti.* a) Din preistoria Bucureştilor. Buc. 1929.
b) Câteva aşezări şi locuinţe preistorice în preajma Bucureştilor. Buc. 1932.
c) Descoperiri paleolitice în preajma Bucureştilor. Buc. 1934.
19. *Preot Icon. Coman Vasilescu.* Istoricul monastirilor închinate din epoca lui Cuza-Vodă, în legătură cu evenimentele politice dela 1859 şi până la 1866 inclusiv. Bucureşti 1929.
20, *N. Ghica-Budeşti.* Evoluţia arhitecturii în Muntenia şi Oltenia, veac. XVII. Epoca de tranziţie: Domnia lui Matei Basarab. Bulet. Comis. Mon. Ist., fasc. 71—74. An. XXV. Vălenii de Munte 1933.
21. *Victor Brătulescu.* Mânăstirea Valea din Muscel, o ctitorie necunoscută a lui Radu Paisie. Bulet. Com. Mon. Ist. Ian.-Martie 1931.
22. *Preot Ioan Răuţescu.* Mânăstirea Aninoasa din judeţul Muscel. Câmpulung 1933.
23. *Preot Dumitru Cristescu.* Mânăstirea Arnota. R. Vâlcea 1937.
24. *Constantin St. Bilciurescu.* Monastirile şi Bisericile din România. Bucureşti 1890.
25. *Ioan Brezoianu.* Monastirile închinate şi călugării streini. Bucureşti 1861.

26. *C. Bolliac*. Monastirile din România. Buc. 1862.
27. *D. Frunzescu*. Dicţionaru topograficŭ şi statisticu alŭ României. Bucureşti 1872.
28. *George Ion Lahovary*. Marele dicţionar geografic. Bucureşti, 1901.
29. *C. Alessandrescu*. Dicţionar geografic al judeţului Ilfov. Bucureşti 1872.
30. *Emil Picot* Coup d'oeil sur l'histoire de Typographie dans les pays Roumains au XVI siècle. Paris 1898.
31. *N. Dobrescu*. Istoria Bisericii Române—revăzută de Pr. I. Mihălcescu. Buc. 1922.
31. *C. Bobulescu*. Cronica bisericii Sf. Ecaterina din Bucureşti.
33. *G. I. Moisescu*, Mânăstirile închinate în vremea mitropolitului Grigore Dascălul. Rev. Bis. Ort. Rom. Bucureşti 1934 No. 5—6.
34. *D. Caseli*. Cutremurul cel mare din 1802. Gazeta Municipală an IV No. 173, 19 Mai 1935.
35. *Anul 1848 în Principatele Române*. Acte şi documente publicate cu ajutorul comitetului pentru ridicarea monumentului lui I. C. Brătianu Bucureşti. An V.
36. *Căpitan M. I. Pântea*. Noul plan şi ghid al oraşului Bucureşti. Cu o prefaţă de Prof. Enache Ionescu.

Arhive cercetate

1. Arhivele statului din Bucureşti.
2. Arhivele Ministerului de Domenii.
3. Academia Română, secţia manuscrise.

(In note se arată din ce arhivă s'a citat documentul).

Coperta lucrării de faţă este reprodusă după pictură a D-lui Gustav Műller.

ERATĂ[1])

La pag.	Rândul	In loc de	Se va ceti
15	21	pusese	puse
15	3 (notă)	camaicanului	caimacanului
18	7	Motdova	Moldova
24	17	in'âi	întâi
45	36	predară	pledară
53	21	pictarea	pictura
55	26 (notă)	arhirei	arhierei
57	4 (notă)	4681	1681
61	6 (notă)	Pr. Dr. Cristescu	Pr. D-tru Cristescu
65	1 (notă)	clăiri	clădiri
85	20	Otoeşti	Otopeşti
88	3 (notă)	1)	2)
93	1 (notă)	Cntremnrul	Cutremurul
94	7 (notă)	consolida	consolidat
113	16	Dragonica	Drăgaica
115	15	1869 [1])	1869 [3])
117	3 (notă)	atribuit	atribuite
117	3 (notă)	cuvânt	nume
140	15	1784	1724
141	3	1784	1724
161	2	jur	jurul

1) Desigur că vor fi mult mai multe greşeli decât acestea arătate aci. Rog pe cetitor să le îndrepte cu dragoste de frate.

A.

CUPRINSUL

Pagina

I. Plumbuita, o podoabă străbună în partea de miazănoapte-răsărit a Bucureştilor situată într'o regiune istorică.

1) *Plumbuita este una din vechile m-ri cetăţi care ne-a păstrat amintirea vremurilor trecute* 11
2) *M-rea Plumbuita este situată în partea de miazănoapte-răsărit a Capitalei într'o regiune istorică.* . . 12
a) La Colentina sub zidurile mânăstirii Plumbuita Matei Basarab dă prima lui bătălie eşind învingător. . . 15
b) La podul Plumbuitei de pe apa Colentinei, ese Vodă Constantin fiul lui Şerban Basarab Voevod, împreună cu toţi boerii de primeşte steagul de domnie . . . 17
c) La Plumbuita, trimişii lui Constantin Brâncoveanu, primesc invitaţii din Moldova veniţi la nunta ficii domnitorului 18
d) Tudor Vladimirescu, pune sentinele la Colentina pentru ca să oprească fuga boerilor din Bucureşti . . . 19
e) Alte amănunte din trecut, în legătură cu Colentina . 21
3) *Decând regiunea de miazănoapte-răsărit a Bucureştilor poartă denumirea de Colentina, iar M-rea Plumbuita acest nume,* 22
a) De când regiunea de miazănoapte-răsărit a Capitalei poartă denumirea de Colentina 22
b) De când şi dece mânăstirea Plumbuita poartă acest nume 24

II. Un bogat tezaur istoric.

1) *Pisania actuală a M-rii Plumbuita* 29
2) *Presupusul prim ctitor al Plumbuitei şi cel adevărat pe care ni-l arată hrisovul lui Mihnea Voevod din 21 Octombrie 1586* 37
3) *Alexandru Voevod şi Ecaterina Doamna, al 2-lea rând de ctitori la Plumbuita* 47
4) *Mihnea Voevod şi închinarea M-rii Plumbuita către M-rea Xiropotam din Sf. Munte Athos* 54
5) *Matei Basarab şi Elena Doamna, al 3-lea rând de ctitori la Plumbuita.* 60

Pagina

a) Hrisoave domneşti date de Matei Basarab mânăstirii Plumbuita în timpul domniei sale 67
6) *Alte legături voevodale cu Plumbuita.*

III. **Mânăstirea Plumbuita a fost în trecut foarte bogată.**

1) Tradiţia bisericii de a poseda averi pentru îndeplinirea operii de ocrotire socială în lume 71
2) M-rea Plumbuita a avut multe averi: vii, moşii, păduri, mori, case şi prăvălii în Bucureşti, sate întregi de posluşnici precum şi metoh la Slatina cu alte averi 81
3) Cum ajunge Biserica Adormirea Maicii Domnului din Slatina metoh al Plumbuitei 84
a) Legături voevodale cu metohul mânăstirii Plumbuita dela Slatina 86
b) Starea metohului dela Slatina în secolul al XIX-lea . 87

V. **Mânăstirea Plumbuita în secolul al XIX-lea.**

1) Cutremurul cel mare din anul 1802, stricarea Bisericii şi repararea ei 93
2) Egumenii greci încep a înstreina şi vinde din averea mânăstirii 97
3) M-rea Plumbuita în anii 1823, 1824, 1825 şi 1826 a fost molipsită de ciumă 99
4) M-rea Plumbuita în anul 1848 a fost folosită ca închisoare politică 101
5) M-rea Plumbuita după anul 1848 103
6) Secularizarea averilor mânăstireşti cu urmările ei la Plumbuita 107

V. **Artă şi arhitectură la Plumbuita.**

1. In totalul ei mânăstireaPlumbuita arată un plan mare arhitectonic 121
2. Biserica din interiorul cetăţi 122
3. Pictura bisericii Plumbuita 125
4. Icoane şi alte lucruri de artă.
5. Arta şi arhitectura celorlalte clădiri dela Plumbuita . 143

Incheiere

Plumbuita astăzi 149

Anexe

1. Hrisovul lui Mihnea Voevod din 21 Octombrie 1586 prin care se închină mânăstirea Plumbuita la mânăstirea Xiropotamul din Sfântul Munte Athos 157
2. Hrisovul lui Matei Basarab din 28 Martie 7141 (1633), princare se scutesc colibaşii din jurul mânăstirii Plumbuita de lucru domnesc, etc. 161

Pagina

3. Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 15 Martie 7144 (1636), prin care întăreşte mânăstirii Plumbuita un loc aşa cum l-au împietruit boerii Grigore vel logofăt, Miho biv vel spătar şi Iane portar. 162
4. „Procesul-Verbal“ aşa cum l'am numi astăzi, al boierilor pomeniţi în hrisovul lui Matei Basarab din 15 Martie 1636, care fuseseră însărcinaţi de domn cu stabilirea hotarelor pământului mânăstirii din jurul sfântului locaş. 165
5. Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 14 Septembrie 7148 (1640), prin care se dă poruncă tuturor slugilor domneşti să nu se stingă de sfânta mânăstire Plumbuita 166
6. Răvaşul domnesc al lui Matei Basarab Voevod, dat mânăstirii Plumbuita în 7 Mai (7151), 1643 prin care porunceşte ca nimeni să nu se atingă de balta şi pădurea mânăstirii din'prejur. 168
7. Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 20 August 7153 (1645), prin care se întăreşte mânăstirii Plumbuita stăpânire peste moşia Ambeşti. 169
8. Cartea de judecată a lui Mitrea ispravnicul din 13 August 7153 (1645), prin care este respinsă pretenţiunea feciorilor preotului Tudor din Fundeni la parte din moşia Ambeşti a Plumbuitei fostă a lui Hrizea Vornicul 172
9) Hrisovul lui Matei Basarab Voevod din 18 Iunie 7158 (1650) prin care întăreşte mânăstirii Plumbuita stăpânirea unei vii la Bucureşti în dealul Moldovenilor . 172
10. Hrisovul domnesc al lui Matei Basarab din 28 Martie 7159 (1651), prin care marele voevod întăreşte mânăstirea Plumbuita, să fie în pace şi nesupărată de mânăstirea Sărindarul. 175
11. Hrisovul lui Alexandru Voevod fiul lui Radu Voevod din 31 Iulie 7132 (1624), prin care scuteşte rumânaşii din jurul mânăstirii Plumbuita de dijmă, etc., în schimb să fie posluşnici ai sfintei mânăstiri. 177
12. Hrisonul lui Alexandru Voevod din 23 Februarie 7134 (1626), prie care iartă satul mânăstirii Plumbuita Boldorăşeşti, de tot felul de dajdii. 178
13. Hrisovul lui Alexandru Voevod fiul lui Iliaşi Voevod din 3 Ghenarie 7136 (1628) prin care iartă satul mânăstirii Plumbuita din judeţul Ilfov, Boldorăşeşti, de lucrul domnesc, de dajdie de judeţ, de mertice etc. 178
14: Hrisovul lui Alexandru Voevod fiul lui Iliaşi Voevod, din 6 Septembrie 7138 (1630), prin care dă mânăstirii Plumbuita şi locuitorilor din jurul ei, ertare de dijmă de stupi etc. 179

Pagina

15. Hrisovul lui Leon Vodă din 30 Ghenarie 7138 (1630) prin carte scuteşte de dăjdti satul mânătsirii Plumbuia, Boldurăşeşti. 180
16. Hrisovul lui Leon Vodă din 13 Iulie 7138 (1630), prin care se scutesc rumânaşii din jurul mânăstirii Plumbuita de diferite dijme. 181
17. Hrisovul lui Constantin Voevod din 30 Iunie 7204 (1696), prin care întăreşte mânăstirea Plumbuita să ia dijmă de pe moşia satului Fundeni. 182
18. Hrisovul lui Mihail Racoviţă din 3 Mai 7239 (1731) prin care se scutesc de dajdii doi pescari ai mânăstirii Plumbuita. 182
19. Hrisovu lui Alexandru Ipsilante Voevod din 28 Ianuarie 7283 (1775), prin care îi întăreşte mânăstirii Plumbnita vinăriciul din dealul Secuenilor, parte din vamă, sare la Telega etc. 183
20. Catagrafie de zestrea mânăstirii Plumbuita din jud. Ilfov ce se prăsnueşte hramul sfântului Ion; De cele ce stau în fiinţă mişcătoare şi nemişcătoare precum înăuntru arată. 828 April 4 185
21. Catagrafie de toată zestrea mânăstirii Plumbuita din Jud. Ilfov mişcătoare şi nemişcătoare ce se prăsnueşte hramul sfântului Ioan (1838 Decembrie 23) 193
22. Catagrafia din anul 1848, întocmită din porunca sfintei Mitropolii şi a marei Logofeţii 196
23. Inventar de toată dota m-rei Plumbuita din judeţul Ilfov, mişcătoare şi nemişcătoare, făcut cu ocazia rînduirii ca epitropi la dînsa a Arhiereului D. Liviasu Atanasie, a Arhimandritului Averchie Apostoleanu şi Hrisant egumenul m-rei Sf. Spiridon vechi, la anul 1863 Aprilie 16 197
24. Scrisoarea mânăstirii Xiropotam către Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, prin care se cerea recunoaşterea lui Mercurie ca egumen la Plumbuita 206
25. Scrisoarea Patriarhului Ioachim de Constantinopol către Domnitorul Cuza, pentru recunoaşterea lui Mercurie ca egumen la mânăstirea Plumbuita 206
26. Scrisoarea Patriarhului Ioachim de Constantinopol către ministrul de culte, pentru numirea lui Mercurie ca egumen la Plumbuita 207
27. Egumeni, curatori şi parohi la mânăstirea Plumbuita 211
28. Mişcarea naţional-bisericească din secolul al XIV-lea 214
29. Planul mânăstirii Plumbuita 216
Lucrări consultate 217
Erata 220

De acelaş autor:

Lucrări tipărite:

Problema miracolului creştin *în fața criticii ştiinţifice (raţionaliste şi medicale)*, Bucureşti 1932.

Mărgăritare de preţ pentru tineret, Bucureşti 1937.

In manuscris:

Fracmasoneria sau sinagoga satanei *în lumina sfintei scripturi şi în planul anticreştin şi antinaţional al Evreimii.*

Sfânta Tradiţiune din punct de vedere, istoric, critic şi apologetic.

Netemeinicia problemii negaţiunii istoricităţii lui Iisus *(Două conferinţe rostite în sala Soc. Clerului „Ajutorul" din Bucureşti).*

Psihologia convertitului *(studiu psihologic).*

Dela Ghenizaret la Ghetsimani *(meditaţii religioase).*

Lei 160.